

**7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANLATIM
BECERİLERİYLE İLGİLİ METAFORİK
ALGILARI:
SİVEREK İLÇESİ ÖRNEKLEMİ**

Gülendam ASLAN
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Celal DEMİR
Eylül, 2020
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANLATIM
BECERİLERİYLE İLGİLİ METAFORİK ALGILARI:
SİVEREK İLÇESİ ÖRNEKLEMİ

Hazırlayan
Gülendam ASLAN

Danışman
Prof. Dr. Celal DEMİR

AFYONKARAHİSAR 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**7. Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Becerileriyle İlgili Metaforik Algıları: Siverek İlçesi Örnekleme**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

11/09/2020

Gülendam ASLAN

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

İmza

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Celal DEMİR

Jüri Üyeleri : Dr. Öğr. Üyesi Bayram ÇETİNKAYA

: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gülendam ASLAN'ın "**7.Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Becerileriyle İlgili Metaforik Algıları: Siverek İlçesi Örnekleme**" başlıklı tezi, 11.09.2020 tarihinde saat 11:00' de Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği' nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek (X) oy birliği – ( ) oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

**Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR**

ÖZET

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANLATIM BECERİLERİYLE İLGİLİ METAFORİK ALGILARI: SİVEREK İLÇESİ ÖRNEKLEMİ

Gülendam ASLAN

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Eylül, 2020

Danışman: Prof. Dr. Celal DEMİR

Bu araştırmada, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma becerilerine ilişkin algılarını metafor yoluyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni ve amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu araştırma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılı Şanlıurfa ilinin Siverek ilçe merkezindeki 6 ortaokulun 7. sınıfında öğrenim görmekte olan 434 öğrenci oluşturmuştur. Ancak bazı öğrencilerin metafor üretmemeleri, ürettikleri metaforlara gerekçe yazmamaları ve boş kağıt vermeleri nedeniyle çalışmaya 256 öğrenciyle devam edilmiştir. Öğrencinin 153'ü kız, 103'ü erkek öğrencidir. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan 7. sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma becerilerine yönelik düşüncelerini anlamak için, uzman görüşleri doğrultusunda öğrencilere “Konuşma..... gibidir; çünkü.....” ve “Yazma..... gibidir; çünkü.....” sorularından oluşan iki soru sorulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler, nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda konuşma ve yazma kavramına ilişkin 512 metafor üretilmiştir. Öğrencilerin, konuşma kavramına yönelik ürettikleri metaforlar ortak özellikleri dikkate alınarak 17 farklı kategori altında toplanmıştır. Öğrencilerin, yazma kavramına yönelik ürettikleri metaforlar ortak özellikleri dikkate alınarak 21 farklı kategori altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrenciler konuşmayı daha çok iletişim ve ihtiyaç olarak adlandırırken yazmayı ise duygu ve düşüncelerin aktarımında kullanılan bir rahatlama aracı olarak nitelemektedirler. Araştırma sonuçlarına bütün olarak baktığımızda öğrencilerin konuşma ve yazma kavramına ilişkin olumlu algılara sahip oldukları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, algı, konuşma becerisi, yazma becerisi.

ABSTRACT

METAPHORIC PERCEPTIONS OF THE 7TH GRADE STUDENTS ABOUT NARRATION SKILLS: SIVEREK DISTRICT SAMPLE

Gülendam ASLAN

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH EDUCATION

September, 2020

Advisor: Prof. Dr. Celal DEMİR

In this study, it was aimed to reveal the perceptions of 7th grade students of middle school about speaking and writing skills through metaphor. Phenomenon science pattern, one of the qualitative research patterns and easily accessible case sampling from purposeful sampling methods were used. This research group consisted of 434 students which are studying in the 7th grade of 6 secondary schools in Siverek's distinct center of Şanlıurfa city in 2018-2019 academic year. However, the study continued with 256 students because some students did not produce metaphors, did not give reasons for the metaphors that they produced and gave blank papers 153 of students are female, 103 of students are male. The research data were collected with a semi-structured interview form prepared by the researcher. In order to understand the thoughts of the 7th grade students participating in the research about their speaking and writing skills, two questions consisted of "Speaking is like...; because..." and "writing is like ... ; because..." were asked to the students in line with their expert opinions. The data obtained in the study were evaluated by content analysis, which is one of the qualitative data analysis methods. In the conclusion of the research, 512 metaphors about the concept of speaking and writing were produced. Metaphors that are produced by students in the concept of speech are gathered under 17 different categories considering their common features. In the concept of writing, the metaphors produced by the students were gathered under 21 different categories considering their common characteristics. As a result of the research, while students call speech more as communication and need, they describe writing as a relief tool used in the transfer of emotions and thoughts. When we look at the results of the research as a whole, it was determined that the students had positive perceptions about the concept of speaking and writing.

Keywords: Metaphor, perception, speaking skill, writing skill.

ÖN SÖZ

Araştırma konusunun belirlenmesinde ve hazırlanmasında bilgilerini, tecrübelerini ve zamanını esirgemeyen tez danışmanın değerli Prof. Dr. Celal DEMİR'e ve araştırma sürecinde yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Bayram ÇETİNKAYA'ya sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Hayatım boyunca bana iyi bir insan olmanın ne kadar değerli olduğunu öğreten, beni her zaman onurlandıran annem Hamiyet ASLAN ve babam Ali ASLAN'a, desteklerini ve sevgilerini esirgemeyen ağabeylerim Uğurtan ASLAN ve Ufuk Tan ASLAN'a, her zaman yanımda olup bana destek olan, burada isimlerini saymadığım benim için çok değerli olan arkadaşlarıma en içten sevgilerimi sunarım.

Gülendam ASLAN
2020, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. DİL	4
2. ANA DİLİ.....	4
3. TEMEL DİL BECERİLERİ	5
4. ANLATMA BECERİSİ	6
4.1. KONUŞMA.....	6
4.2. YAZMA	9
5. METAFOR.....	11
5.1. METAFORUN EĞİTİM ÖĞRETİMDE KULLANIMI	14

İKİNCİ BÖLÜM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANLATIM BECERİLERİYLE İLGİLİ METAFORİK ALGILARI: SİVEREK ÖRNEĞİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI	17
2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	18
3. PROBLEM CÜMLESİ	19
4. SAYILTIAR	19
5. SINIRLILIKLAR	19
6. TANIMLAR.....	19
7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	20
7.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	20
7.2. ARAŞTIRMA GRUBU.....	21
7.3. VERİ TOPLAMA ARACI	21
7.4. VERİLERİN ANALİZİ	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

1. KONUŞMA BECERİSİNE AİT BULGULAR.....	26
1.1.ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇEYİ GÜZEL KONUŞABİLME HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÇÖZÜMLENMESİ	26

1.2. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KONUŞMA BECERİSİNE İLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI ALGILARININ ÇÖZÜMLENMESİ	26
1.2.1. Olumlu Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	26
1.2.2. Olumlu-Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	28
1.2.3. Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	29
1.3. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KONUŞMABECERİSİNEİLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI METAFORLAR	30
1.3.1. Konuşma Becerisine İlişkin Metaforların Ortak Özellikleri Bakımından Kavramsal Kategoriler Altında Toplanması.....	30
1.3.1.1. Anlamsızlık Kategorisindeki Metaforlar	31
1.3.1.2. Bilgi Edinme ve Öğrenme Kategorisindeki Metaforlar	31
1.3.1.3. Karmaşık Olma Kategorisindeki Metaforlar	32
1.3.1.4. Duygu ve Düşüncelerin Aktarımı Kategorisindeki Metaforlar	34
1.3.1.5. Geri Dönüşü Olmama Kategorisindeki Metaforlar	36
1.3.1.6. İhtiyaç Kategorisindeki Metaforlar	37
1.3.1.7. İletişim Kategorisindeki Metaforlar	38
1.3.1.8. Özgürlük Kategorisindeki Metaforlar	41
1.3.1.9. Rahatlama Kategorisindeki Metaforlar	42
1.3.1.10. Rahatsızlık Verme Kategorisindeki Metaforlar.....	44
1.3.1.11. Sonsuzluk Kategorisindeki Metaforlar	45
1.3.1.12. Süre Kategorisindeki Metaforlar	46
1.3.1.13. Tasarlama Kategorisindeki Metaforlar	47
1.3.1.14. Yansıtma Kategorisindeki Metaforlar	48
1.3.1.15. Yaşam Kategorisindeki Metaforlar	49
1.3.1.16. Yetenek Kategorisindeki Metaforlar	50
1.3.1.17. Yönlendirme Kategorisindeki Metaforlar	51
1.4. KIZ VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN BİRBİRLERİNDEN FARKLI OLARAK KULLANDIKLARI KAVRAMSAL KATEGORİLER.....	52
2. YAZMA BECERİSİNE AİT BULGULAR	54
2.1. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KOMPOZİSYON YAZMA BAŞARILARIHAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÇÖZÜMLENMESİ	54
2.2. ORTAOKUL 7.SINIFÖĞRENCİLERİNİN YAZMA BECERİSİNE İLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI ALGILARIN ÇÖZÜMLENMESİ.....	54
2.2.1. Olumlu Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	54
2.2.2. Olumlu-Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	56
2.2.3. Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	57
2.3. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZMA BECERİSİNEİLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI METAFORLAR	57
2.3.1. Yazma Becerisine İlişkin Metaforların Ortak Özellikleri Bakımından Kavramsal Kategoriler Altında Toplanması.....	57
2.3.1.1. Belirsiz Olma Kategorisindeki Metaforlar	58
2.3.1.2. Bilgi Edinme ve Öğrenme Kategorisindeki Metaforlar	59
2.3.1.3. Birikimli Olma Kategorisindeki Metaforlar	60
2.3.1.4. Çaba Gösterme Kategorisindeki Metaforlar.....	61
2.3.1.5. Duygu ve Düşüncelerin Aktarımı Kategorisindeki Metaforlar	62
2.3.1.6. İhtiyaç Kategorisindeki Metaforlar	63
2.3.1.7. İletişim Kategorisindeki Metaforlar	64
2.3.1.8. Kalıcılık Kategorisindeki Metaforlar.....	64
2.3.1.9. Karmaşık Olma Kategorisindeki Metaforlar	65

2.3.1.10. Kaydetme Aracı Kategorisindeki Metaforlar	66
2.3.1.11. Özgürlük Kategorisindeki Metaforlar	67
2.3.1.12. Rahatlama Kategorisindeki Metaforlar	68
2.3.1.13. Rahatsızlık Verme Kategorisindeki Metaforlar.....	70
2.3.1.14. Sonsuzluk Kategorisindeki Metaforlar	71
2.3.1.15. Süre Kategorisindeki Metaforlar	72
2.3.1.16. Yakınlık Kategorisindeki Metaforlar	73
2.3.1.17. Yansıtma Kategorisindeki Metaforlar	74
2.3.1.18. Yaratıcılık Kategorisindeki Metaforlar	76
2.3.1.19. Yaşam Kategorisindeki Metaforlar	77
2.3.1.20. Yetenek Kategorisindeki Metaforlar	78
2.3.1.21. Yönlendirme Kategorisindeki Metaforlar	79
2.4. KIZ VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN BİRBİRLERİNDEN FARKLI OLARAK KULLANDIKLARI KAVRAMSAL KATEGORİLER.....	79
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
KAYNAKÇA.....	100
EKLER	105
ÖZGEÇMİŞ	112

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Bilgiler	21
Tablo 2. Öğrencilerin Türkçeyi Güzel Konuşabilme Düşüncelerine Göre Dağılımı	26
Tablo 3. Olumlu Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	27
Tablo 4. Olumlu –Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	28
Tablo 5. Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	29
Tablo 6. Öğrencilerin Konuşma Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Oluşturdukları Kavramsal Kategoriler	30
Tablo 7. Anlamsızlık Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	31
Tablo 8. Bilgi Edinme ve Öğrenme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	31
Tablo 9. Karmaşık Olma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	33
Tablo 10. Duygu ve Düşüncenin Aktarımı Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	34
Tablo 11. Geri Dönüşü Olmama Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	36
Tablo 12. İhtiyaç Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	37
Tablo 13. İletişim Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	39
Tablo 14. Özgürlük Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	41
Tablo 15. Rahatlama Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	42
Tablo 16. Rahatsızlık Verme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	44
Tablo 17. Sonsuzluk Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	45
Tablo 18. Süre Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	47
Tablo 19. Tasarlama Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	47
Tablo 20. Yansıtma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	48
Tablo 21. Yaşam Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	49
Tablo 22. Yetenek Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	50
Tablo 23. Yönlendirme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	51
Tablo 24. Olumlu Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı	52
Tablo 25. Olumlu-Olumsuz Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı	53
Tablo 26. Olumsuz Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	53
Tablo 27. Öğrencilerin Kompozisyon Yazma Başarıları Hakkındaki Düşüncelerine Göre Dağılımı	54
Tablo 28. Olumlu Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	55
Tablo 29. Olumlu – Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	56
Tablo 30. Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	57
Tablo 31. Öğrencilerin Yazma Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Oluşturdukları Kavramsal Kategoriler	58
Tablo 32. Belirsiz Olma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	59
Tablo 33. Bilgi Edinme ve Öğrenme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	59
Tablo 34. Birikimli Olma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	61
Tablo 35. Çaba Gösterme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	61
Tablo 36. Duygu ve Düşüncelerin Aktarımı Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	62
Tablo 37. İhtiyaç Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	63
Tablo 38. İletişim Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	64
Tablo 39. Kalıcılık Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	65

Tablo 40. Karmaşık Olma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	66
Tablo 41. Kaydetme Aracı Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	66
Tablo 42. Özgürlük Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	67
Tablo 43. Rahatlama Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	68
Tablo 44. Rahatsızlık Verme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	70
Tablo 45. Sonsuzluk Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	71
Tablo 46. Süre Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	72
Tablo 47. Yakınlık Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	73
Tablo 48. Yansıtma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	75
Tablo 49. Yaratıcılık Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	76
Tablo 50. Yaşam Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	77
Tablo 51. Yetenek Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı	78
Tablo 52. Yönlendirme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı.....	79
Tablo 53. Olumlu Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı	80
Tablo 54. Olumlu-Olumsuz Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı	81
Tablo 55. Olumsuz Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	81

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

% :Yüzde

f: Frekans

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

PROBLEM DURUMU

Dil gelişimi, anne karnından başlayıp yaşam boyu devam eden bir süreci kapsamaktadır. Çocuğun okula başlamasıyla birlikte dil gelişiminde yazı dilini de tanınması, öğrencinin yeni bir dil gelişimi serüvenine katılmasını sağlamaktadır. “Çocukta dil gelişimi, dikkatle izlenmesi gereken bir süreçtir. Sosyalleşmenin simgesi ve yönlendiricisi konumunda olan dil, toplum bireyleri arasındaki ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesini sağlayan iletişimin de kaynağıdır” (Temizyürek, 2007: 170). Bu durumdan yola çıkılarak dilin bireyin çevreyle iletişim kurmasını ve sosyalleşmesini sağlayan bir kaynak olduğu söylenebilir.

Onan’a (2014: 109) göre ana dili, “çocuğun aile ve yakın çevresinden örtük olarak edindiği dildir”. Çocuğun ana dilini başlangıçta aile ve çevrenin desteğiyle gelişigüzel bir şekilde kazanmaya başlaması okula başlamasıyla birlikte yerini planlı ve programlı bir şekilde öğrenmeye bırakarak temel dil becerilerinin yardımıyla ana dili öğretiminin geliştirilmesi amaçlanır (Onan, 2014: 109). Ana dili, “çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dildir” (TDK, 2018).

“İnsanoğlu çevresini ana diliyle algılar ve yorumlar. Yeryüzündeki dil, kendisine özgü yapılardan oluşmuş uzlaşımsal nitelikli kurallar dizisiyle anlama ve anlatma işlevlerini gerçekleştirmektedir. Bireylerin, ana dilleri olan Türkçeyi bu iki temel işlevin gerektirdiği beceriler düzeyinde doğru ve akıcı bir şekilde kullanabilecek duruma getirilmesi, Türkçe dersinin temel hedeflerinden biridir. Bu hedefe ulaşmada, öğrencilerin dil edinim düzeylerini örgün eğitim sürecinde geliştirmek, çok yönlü bir yapılanmayla ilgilidir”(Onan, 2014: 107).

Ana dili öğretiminde dört temel dil becerisi birbirini takip eden bir süreci oluşturmaktadır. Bu süreç, dinleme becerisi ile başlayıp konuşma, okuma ve yazma süreci ile devam etmektedir. Özellikle dört temel dil becerilerinden olan konuşma ve yazma becerisi bireylerin yaşamlarındaki edindiği bilgileri, düşünceleri, olaylara karşı bakış açılarını anlatmalarında ve onları doğru bir şekilde anlamamızda bize yardımcı olan becerilerdir. Konuşma; bilişsel gelişimin, kişilik oluşumunun ve toplumsal ilişkilerin bir aynası görevini üstlenmektedir (Sever, 2015: 22). Yazma becerisi de konuşma becerisi gibi başkalarıyla iletişim kurmamızda ve kendimizi anlatmada kullandığımız bir yöntemdir (Sever, 2015: 24). Konuşma becerisi, okul döneminden

önce planlı ve programlı olmayan bir şekilde ihtiyaçları karşılayacak kadar edinilirken; yazma becerisi ise okul döneminde planlı ve programlı bir şekilde edinilmeye başlanmaktadır. Konuşma becerisi, öğrencilere doğru düşünme ve anlatma yöntemlerini kazandırarak yazma becerisini gelişmesini sağlamaktadır. Konuşma ve yazma birbirini tamamlayan becerilerdir (Temizkan, 2017: 206).

Konuşma ve yazma becerisinin öğrencilerin duygu ve düşüncelerini anlatmada temel araç olduğu söylenebilir. Öğrenciler, tabii olarak öğrendiği yeni kavram ve şemaları öncelikle zihninde yapılandırdıktan sonra anlatma becerilerinden yararlanarak söze ya da yazıya dökülmektedir. Konuşma ve yazma becerisi gelişmeyen öğrenciler, kendilerini ifade ederken sorun yaşayabilir; özgüven eksikliği hissedebilirler. Bu durumdan dolayı konuşma ve yazma becerilerine karşı yaşam boyu devam edecek olan ön yargının temelleri atılmış olabilir.

Dört temel dil becerilerinden olan konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesine yönelik Türkçe dersinde kazanım odaklı birçok etkinlik yapılmaktadır. Ancak bu etkinliklere rağmen öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesinde sorunlarla karşılaştıkları gözlenmektedir. Bireylerin kendilerini ifade ederken ya da zihinlerinde anlamlandırdığı olay, olgu ve konuyu konuşurken ya da yazarken zorlandığı söylenebilir. Öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerinde neden zorlandıklarını öğrenmek, becerilerin gelişmesine katkı sağlayarak kaliteli bir öğrenme-öğretme sürecinin kapılarını açabilir. Öncelikle öğrencilerin konuşma ve yazma kavramları hakkındaki algılarını öğrenmek bizlere fayda sağlayacaktır.

Algı, duyular yardımıyla alınan uyarıların yorumlanması, anlamlandırılması ve kavramlaştırılmasıdır (Callamari ve Reveron, 2003'ten akt. Tunç ve Atılgan, 2017: 229). Algı; kavram, olay ve olguların yorumlanması olarak tanımlanabilir. Konuşma ve yazma becerisi ile ilgili algıları yani yorumları öğrenmenin fayda sağlayacağı bir önceki paragrafta da belirtilmektedir. Bu iki kavrama yönelik algıları nedenleriyle birlikte öğrenmek bu becerilerin öğretiminde yaşanan sorunları fark etmemize yardımcı olabilir.

Öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerine yönelik algılarını öğrenebilmek için metafordan yararlanılabilir. Afacan'a (2011: 1243) göre metafor, insanın soyut ve anlaşılması zor bir olguyu kavramada kullandığı etkili zihinsel bir süreçtir. Metafor, düşünceyi örgütleme yollarından biridir. Öğrencileri farklı bir şekilde düşünmeye

yönlendirerek onlara başka seçenekleri görme fırsatı sunmaktadır. Bununla birlikte metafor, belirsiz kavramları anlaşılır bir duruma getirebilir (Beşkardeş, 2007: 47).

Yukarıda yer alan görüşler doğrultusunda, metaforların algıları ortaya çıkarmasının yanında kavramları kolay ve anlaşılır bir şekilde anlamaya da fırsat verdiği söylenebilir. Bu araştırma, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma becerisine yönelik algılarını metafor aracılığıyla ortaya çıkararak alana katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. DİL

Dil, anne karnından itibaren insanların hayatına giren ve yaşamlarının sonuna kadar hayatlarının merkezinde yer alan varlık olarak tanımlanabilir. Bu varlık, insanların çevre ile iletişim kurarak, sosyalleşmesine katkı sağlayan bir anahtar görevi üstlenmektedir. Dil, insanlar arasındaki yazılı ve sözlü iletişimde kullandığımız, biyolojik alt yapımızda bulunan, insana özgü, güçlü bir düzeni ifade eder (Aksan, 2016: 17). Dil, insanların duygu ve düşüncelerini aktarmada bir araç görevi gördüğü için insan topluluğunu sadece bir yığın olmaktan kurtararak duygu ve düşünce birliği içerisinde olmasını sağlayıp millet hâline getirir (Kaplan, 2016: 39). Dil, insan topluluğunun ortak duygu ve düşünceleri paylaşmasına katkı sağlamaktadır.

İletişimin temeli olan dil ile ilgili birçok tanım ve görüş bulunmaktadır. Banguoğlu (2015) dili, insanların isteklerini anlatmada kullandığı sesli işaretler yöntemi olarak tanımlamıştır. “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir” (Ergin, 2009: 3).

Dil ile ilgili yapılan tanım ve görüşler incelendiğinde, insanların birbirleriyle iletişim kurmasında, çevre ile uyum sağlamasında ve sosyal bir varlık hâline gelmesinde en önemli etken olmasına ve doğal bir araç olduğuna vurgu yapılmaktadır.

2. ANA DİLİ

Korkmaz’a (1992:8) göre “insanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden öğrendiği, bilinçaltına inen ve kişilerle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil” dir. Vardar’ a (2007: 17) göre “insanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dil”.

Ana dili, “ başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunulan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireyin bir toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir” (Aksan, 2004: 175). Bu tanımdan yola çıkılarak ana dili kazanımında aile ve yakın çevrenin önemli bir faktör olduğu, ayrıca bireyin

toplumla kuracağı ilişkide ana dilin önem arz ettiği söylenebilir. “Çocuk ile anne arasındaki güçlü bağ beden diliyle, gönül diliyle, ruh diliyle ve en önemlisi sözlü dille oluşturulur. Bu dilin niteliği, sözü edilen iletişim etkinliklerinin niteliğiyle doğru orantılıdır. Çocuk için anne, bir sevgi masalıdır, dili ise masalların en güzeli” (Çavuşoğlu, 2006: 40). Bu görüş doğrultusunda, ana dili kazanımında annenin çocuk ile kurduğu bağın ve sağlıklı iletişimin çocuğun ana dili gelişimine olumlu etkide bulunacağı söylenebilir. Ana dili, çocuğun yaşadığı çevre ile bağlantılı olan toplumun ortaya koyduğu bir üründür. Çocuğun içinde yaşadığı toplumu ve toplumun geliştirdiği kültürel birikimi algılaması ana dili ile mümkün olmaktadır (Sever, 2015: 1).

“Tabii olarak öğrenilen ana dilinin de bireyler tarafından kusursuz bir şekilde edinildiğini söylemek güçtür. Bu bakımdan okullarda yabancı dil öğretildiği gibi ana dili eğitimi de yapılmaktadır” (Aytaş ve Çeçen, 2010: 78). Bu durumda, ana dilinin planlı ve programlı bir şekilde öğretilerek geliştirilmesinin amaçlandığı söylenebilir.

Ana dili öğretimi bütün ulusların öğretim programlarında kendine yer bulan eğitim- öğretim etkinlikleridir. Ulusların eğitim tarihlerine bakıldığında birçok derslerin kaldırıldığını ya da değiştirildiğini görebiliriz. Ancak, ana dili ile ilgili dersler ve etkinliklerin kaldırılmadığı gibi ulusların titizlikle üzerinde çalıştığını görmekteyiz (Yapıcı, 2004: 35).

Türkçe öğretimi programıyla ana dili öğretimi kapsamında etkinlikler gerçekleştirilip çalışmalar yapılmaktadır. Bu etkinliklerin merkezini öğrenme alanları oluşturmaktadır. Öğrenme alanlarımız dört temel dil becerisidir. Dört temel dil becerisi ana dili öğretimi etkinliklerinde önemli bir rol üstlenmektedir. Ana dili öğretiminin sağlıklı bir şekilde gelişmesi temel dil becerilerin istikrarlı bir şekilde edinilmesi ile oluşmaktadır (Doğan, 2014: 152).

3. TEMEL DİL BECERİLERİ

Temel dil becerileri anlama ve anlatma becerileri olmak üzere ikiye ayrılır. Anlama becerisini, dinleme ve okuma; anlatma becerisini ise konuşma ve yazma oluşturmaktadır (Ünalın, 2007: 1-2). “Dil öğretiminin temel hedefi, öğrencilerin dilin farklı bağlamlarda aldığı görünümleri kavramaları, dil aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri, değişik bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleridir” (MEB, 2006: 2).

Türkçe Dersi Öğretim Programlarında (2019: 8) “dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi” ve “duygu ve düşünceleri bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması” amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda, Türkçe dersinin dört temel dil becerisini kazandırmaya ve geliştirmeye odaklı bir program benimsediği görülmektedir.

Anlama, “okunan metnin ya da dinlenen bir konuşmanın içeriğinin ve mesajının algılanması olarak tanımlanabilir” (Aktaş ve Gündüz, 2017: 35). Anlama, dinleme ve okuma becerilerini kapsayan daha çok soyut düşünce odaklı bir beceridir. Bunun nedeni ise dinleme ve okuma becerilerinin merkezinde kişinin kendisi değil bir başkasının söyledikleri veya bir metin olmasıdır (Demir ve Yapıcı, 2007: 184). Başka kişilerin söylemlerini veya metinlerini zihinde algılayıp anlamlandırabilme de dinleme ve okuma becerileri önemli rol oynamaktadır.

Anlatma, “zihindekilerin başkasının zihnine, söz ya da yazı ile aktarılması işleminin adıdır” (İleri, 1998: 3). Anlatım, sözlü ve yazılı olmak üzere iki niteliktedir. Sözlü anlatıma konuşma da denir. Konuşma, bireylerin duygu ve düşüncelerini sözle aktarmasıdır (Kavcar vd., 2016: 81). Yazılı anlatım ise “öğrencinin kendi gördüğünü, duyduğunu, düşündüğünü ve yaşadığını anlatmasıdır” (Kavcar vd., 2016: 83). Sözlü anlatım, konuşma becerisini kapsarken; yazılı anlatımsa yazma becerisini kapsamaktadır.

“İnsanların anlatma becerileri, doğumdan itibaren ağlama şeklinde başlamakta ve hayat boyu sürmektedir. Çocuklar okul döneminden önce konuşma becerisini, ihtiyaçlarını göreceğ oranda edinmekte, okul yıllarında da yazma becerisini edinmeye başlamaktadırlar. Bu aşamada konuşma yani sözlü anlatım, öğrenciye mantıklı düşünme ve doğru anlatma yollarını kazandırarak yazma becerisi için bir gelişme ortamı hazırlamaktadır. Bu yönden konuşma ve yazmayı, birbirini tamamlayan süreçler olarak algılamak gerekir” (Temizkan, 2017: 206). Bu düşünceye göre konuşma ve yazma becerileri birbirini tamamlayan süreçler olarak ifade edilebilir.

4. ANLATMA BECERİSİ

4.1. KONUŞMA

Konuşma, insanın çevre ile iletişim kurmada doğrudan kullandığı bir beceridir (Ünalın, 2007: 5). İnsanlar arasındaki iletişimi sağlamada konuşma becerisi aktif bir

görev üstlenmektedir. Konuşma, insanların birbiriyle olan ilişkilerini devam ettirebilmesi için en çok ihtiyaç duyduğu ve yararlandığı önemli bir beceridir. İnsanlar arasındaki iletişim, en çok konuşma becerisiyle gerçekleşmektedir (Aktaş ve Gündüz, 2017: 99).

Bir düşüncenin, duygunun ve isteklerin karşı tarafa aktarılmasını sağlayan en doğal araç konuşmadır. “Yapılan konuşmaların aynı zamanda açık ve özlü olması kişiler arasındaki iletişimin etkisini artırır” (Kavcar vd., 2016: 14). Kişiler arasındaki iletişimin etkisini artması insanların birbirini sağlıklı bir şekilde anlamasına da katkı sunmaktadır.

“Konuşma, insanın çevresiyle doğrudan iletişim kurmasının en etkili yoludur. Konuşmaya sesli düşünme de denir. Buna göre insanlar, düşüncelerini başkalarına seslerle iletirler. Ancak bunu yaparken de sözlerini etkili kılmak için, jest, mimik, tonlama, vurgulama... gibi konuşmayı tamamlayıcı öğelere başvururlar” (Ünalın, 2007: 2). Konuşma, kişiler arası iletişimi sağlayan bir dil becerisi olup duygu ve düşüncelerin toplum içinde paylaşılmasında en çok kullanılan sözlü bir iletişim aracı olduğu söylenebilir.

“Bireysel ve toplumsal yaşamda önemli bir yer tutan konuşma; okul, iş ve toplum yaşamında başarı ya da başarısızlığı belirleyen etmenlerden de biridir. Bireyin dil yoluyla kurduğu iletişimin bir boyutunu oluşturan konuşma, bir duygu ve düşünce alışveriştir. Bu anlamıyla bireyler arasındaki yaşantıların paylaşılması sürecidir. Çağımızda da demokratik hayatı oluşturmada bir etken olduğu gibi, demokratik bir toplumda vazgeçilmeyecek en temel bireysel hak ve görevdir” (Sever, 2015: 22).

Konuşma becerisi, bireylerin dinleme becerisinden sonra kazandığı ikinci dil becerisi olarak nitelendirilmektedir. İletişim kurmada ve öğrenmede konuşma becerisinin önemli bir etken olduğu ve bu nedenle örgün eğitiminin birçok kademesinde verilen eğitimlerle konuşma becerisinin öğrenilmesi ve geliştirilmesi amaçlandığı söylenebilir.

Konuşma, “bir yönüyle insan için yaşamsal önem taşıırken, bir yönüyle de Türkçe öğretiminin temelini oluşturur. Konuşma, aynı zamanda, okuma ve yazma gibi iki önemli etkinliğin de çıkış noktasıdır” (Aktaş ve Gündüz, 2017: 99). Konuşma, Türkçe öğretiminin temelinde yer aldığı gibi örgün eğitiminin her kademesinde ve her öğretim programında kendine yer bulabilen bir beceridir. Bilgi alışverişi sırasında dinleme ve konuşma becerisi en önemli faktörü oluşturmaktadır. Konuşma becerisinden

yararlanarak bir ders süresince bilgiler verilmekte ve tartışma ortamı oluşturulmaktadır. Bu durumda konunun daha iyi kavranmasında konuşma becerisi kilit bir rol oynamaktadır.

Konuşma, çocukların okula başlamadan önce kazandığı okul öncesi dönemde çocuğun ailenin gelenek, görenek ve alışkanlıkları içerisinde gelişen bir dil becerisidir. Çocuğun okul hayatına başlamasıyla konuşma gelişigüzel bir şekilde öğretilmekten kendini kurtarmaktadır. Böylece doğru ve düzgün konuşmanın kural ve teknikleri okul eğitiminin sorumluluğuna girmektedir (Sever, 2015: 22). Çocuklar, konuşma becerisini dinleme becerisinden sonra kazanmaktadır. Konuşma becerisi, dinleme becerisi gibi belirli bir plan ve program doğrultusunda kazanılan bir beceri değildir. Çocuğun örgün eğitime başlamasıyla konuşma becerisi planlı öğrenmenin bir parçasını oluşturmaktadır. Konuşma becerisinin geliştirilmesinde sınıf içi etkinlikler önemli bir etkidir. Bu görüşten hareketle öğrencilerin konuşma becerisinin geliştirilmesinde öğretmenler tarafından sınıf içi etkinliklere yer verilmesi gerekebilir.

“Eğitim kurumlarında verilen konuşma derslerinin amacı, öğrencilerin düşünce ve duygularını dil kurallarına uygun, doğru ve etkili bir biçimde anlatma yeteneği kazandırmaktır.” Konuşma becerisi, öğrencilere formüllerin ezberlenmesiyle öğretilen bir beceri olmayıp, uygulamayla öğrenilen becerilerdir (Aktaş ve Gündüz, 2017: 99).

“Eğitilmiş bir ses tonu ile ses, hece, sözcük ve cümle gibi dil birimlerinin tam hakkını veren, cümle ve sözcük vurgularını doğru yapan, konunun duygu ve düşünce yönlerini sesiyle ayıran, konuşma içeriğinin anlamını yaptığı vurgu ve duraklarla aydınlatan; bedensel devinim, jest ve mimik gibi öğeleri konuşmaya katarak sözün anlamını güçlendiren konuşma becerilerine sahip bireylerin yetişmesi ise öncelikle Türkçe öğretiminin sorumluluğudur” (Sever, 2015: 22).

“Konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır” (MEB, 2006: 6). Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin “dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi, Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması, duygu ve düşünceleri ile bir

konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması” amaçlanmaktadır (MEB, 2019: 8).

Türkçe Öğretim Programları, dört temel dil becerisine yönelik kazanım ve etkinliklerle öğrencilere Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu amaçlar, 2006 ve 2019 yılına ait Türkçe Öğretim Programlarında da dile getirilmiştir. Türkçe öğretimi bir yapboz ise dört temel dil becerilerinden olan konuşma becerisi de yapbozun tamamlanmasındaki önemli bir parça olmaktadır. Öğrencilerin Türkçeyi kurallarına uygun kullanması, hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalar yapabilmesi ve kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanması konuşma becerisine ait etkinliklerle yapılmaktadır.

4.2. YAZMA

Göçer’e (2018: 27) göre yazma, “kişinin duygularını, düşüncelerini, hayal ettiklerini, tasarladıklarını, yaşadıklarını... kaleme alması, kağıda aktarmasıdır”. “Yazma, oldukça uzun zaman ve çaba isteyen bir beceridir ve okuma becerisi gibi bir düşünce aracı olmanın yanı sıra düşünceleri bir araya getirme sürecidir” (Harste, 1989’dan akt. Yaylı, 2008: 201). Yazma, bireylerin duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade etme süreci olarak da tanımlanabilir. Sever’e (1997: 21) göre “yazmak, duyduklarımızı, düşündüklerimizi, tasarladıklarımızı, görüp yaşadıklarımızı yazı ile anlatmaktır”. İletişim sırasında söz ya da yazıdan yararlanılmaktadır. Yazma becerisi, konuşma becerisi gibi bir olay ya da durum hakkında duygu ve düşüncelerin aktarılmasında kullanılan bir araçtır.

Yazı yazmak, kişinin kendi duygularıyla yüzleşmesinde etkisi olan bir yöntem olup bu duruma kişinin kendisiyle tanışması da denir (Oral, 2003’ten akt. Yılmaz, 2010: 204). Yazma, zihinde yapılandırılan bilgilerin yazıya geçirilme sürecini ifade eder (Yılmaz, 2007: 97). Dinleme ya da okuma becerileriyle edinilen bilgiler yazma yöntemiyle kalıcı bir hale gelebilir.

“Yazma, aktarılmak istenen anlamların harf adı verilen sembollerle kodlanmasıdır. Kodlama, üzerinde uzlaşmış ortak kod ve sembollerle gerçekleşir. Kişinin kendini aktarma isteğinin sonucu olarak gerçekleşen yazma işi, esasen düşüncenin dışa vurumudur” (Karadağ ve Maden, 2014: 266). Sembollerin kodlandırılması olarak adlandırılan yazma becerisi, düşüncelerin ve duyguların belli

kurallar doğrultusunda harflerin anlamlı bir şekilde yan yana getirilmesiyle oluşmaktadır.

Okuma ve yazma becerisi, örgün eğitiminin kademesinde yer alan ilköğretim kurumlarında Türkçe dersi kazanımlarıyla kazandırılır (Belet ve Yaşar, 2007: 70). Türkçe Öğretim Programı'nda, "yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır" (MEB, 2006: 7).

2019 yılında yayımlanan Türkçe Öğretim Programı'nda, "okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması, duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması" amaçlanmıştır.

Yazma becerisinde önemli olan bir yazar gibi ustaca yazmak değil, doğru yazabilme becerisini kazanabilmektir (Kavcar, 1983: 13). Duyguların, düşüncelerin ve zihindeki tasarıların bir konuya ya da kavrama yönelik olan bakış açılarını ana dilin kurallarına uygun bir şekilde yazıyla ifade etme becerisi öğrencilere kazandırılmalıdır.

"Programda yazma becerisi içerisinde yer alan kazanımlar aracılığıyla öğrencilerin konu seçimi, yazılanların kontrolü ve düzeltilmesi gibi hususlarda yetkin olmaları; üretken, etkili ve yaratıcı bir yazma becerisi kazanmış olmaları hedeflenmektedir. Dolayısıyla Türkçe öğretmenleri öğrencileri yazma konusunda yönlendirici ve yol gösterici olmalı; öğrencilere nasıl yazmaları gerektiği konusunda bilgi vermeli ve verilen bilgileri uygulama yoluyla beceriye dönüştürmelidir" (Ceran, 2013: 1155).

Türkçe öğretmenleri, kazanım ve amaçlara yönelik yapılan etkinliklerde öğrencilere rehberlik ederek öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesine yardımcı olabilir. Ders işleniş sürecinde yazma becerisine yönelik yapılan etkinlikler öğrencilerin yazma becerisine karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlar. Çünkü etkinlikler öğrenci merkezli olup öğretmen rehber konumunda olduğu için öğrenci yazma etkinliklerinde kendi ürününü ortaya koyabilecektir. Bu durumdan yola çıkılarak, öğrenci başarı duygusunu kazanıp yazma becerisine yönelik olumlu tutum oluşturabilir. Ayrıca, öğrenci yazma becerisiyle ana dilin kurallarıyla ilgili bir hata yaptığında konuşma

becerisinden farklı olarak somut deliller bırakır, öğrencilerin ana dilin kuralları ile yapacağı bu hatayı kâğıt üzerinde düzeltmek öğrencilerin yazı yazarken dikkat etmesi gereken hususları daha dikkatli görmesini sağlayabilir.

Yazma becerisi de konuşma gibi başkalarıyla iletişim kurmada, kendimizi ifade etmede önemli bir unsurdur (Sever, 2015: 24). Öğrenciye konuşma becerisiyle mantıklı düşünme ve doğru anlatma yolları kazandırılarak yazma becerisinin geliştirilmesine ortam hazırlanmaktadır (Temizkan, 2017: 206). Okul döneminden önce konuşma becerisi, okul döneminde ise yazma becerisi kazanılmaya başlanmaktadır. Buna göre kendimizi ifade etme yollarından biri olan yazma becerisi, öğrencinin okul hayatına başlamasıyla birlikte belirli bir plan ve program çerçevesinde kazandırılmaktadır.

Yazma becerisi dört temel dil becerisi içerisinde okul döneminde kazanılan becerilerden biridir. Sever'e (2015: 27) göre anlatma becerisinde, bireyin verici konumunda olduğunu söyleyip bunu yaratıcı kavramı ile ifade etmektedir. Yazma becerisinde yaratıcı olan birey, ortaya çıkardığı bir ürünün mutluluğu ile kendini daha iyi ifade etmede önemli başarılarla imza atabilir.

5. METAFOR

Metafor, kavramı “metaphora” kelimesinin kökünden gelmekte olup Yunancada meta (üzerine) ve phrein (taşımak) sözcüklerinin birleşmesinden oluşmaktadır. Metafor, bir kavramın bazı yönlerini bir başka kavrama taşıyarak ortaya çıkan zihinle ilgili dilbilimsel bir süreci ifade eder (Cebeci, 2019: 9-10). Metafor aracılığıyla bir kavramın üzerine başka bir kavramın taşınması zihnimizde yeni bir algının oluşmasını sağlayabilir.

Bir varlığa, objeye kendisi ile ilişkisi olmayan başka bir varlığın ya da objenin özelliklerinin aktarılmasını sağlayan unsur metafor olarak nitelendirilebilir. Metafor, hayal gücüne dayalı olarak bir nesnenin özelliklerini başka bir nesneye yükleyerek tanımlamaktır. (Holman, 1985'ten akt. Açıkgöz, 2017: 13). Metafor, “ dilin sembolik amaçlı kullanımına bağlı olarak bir kavram veya durumu başka bir kavramla veya bir durumla ifade etme biçiminde tanımlanabilir” (Abrams, 1999'dan akt. Aydın ve Pehlivan, 2010: 820). İnsanlar bir kavram hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmada metafordan yararlanmaktadır. Bir kavramı öğrenme sürecinde birey herhangi bir sorunla karşılaştığında, anlamını iyi bildiği bir kavramla bu kavramı kendine özgü bir şekilde ilişkilendirerek bu kavramı öğrenmesi daha da kolaylaşabilir.

Metafor, bireylerin yaşantılarından elde ettiği kişisel tecrübelerine anlam yükleyerek tecrübelerin dili olarak da adlandırılmaktadır (Miller, 1987'den akt. Saban, 2004: 131). Yukarıda yer alan görüş doğrultusunda, insanların yaşamın herhangi bir bölümünde edindiği bilgileri başka bir olay ya da durum karşısında kullandığı söylenebilir. Böylece, yaşantı sonucu elde edilen bilgilere anlam yüklenmesi kavramlara yeni bir nitelik kazandırılabilir.

Metaforlar, bilinen kavramlardan yola çıkararak soyut kavramların belirli bir biçime dönüşüp anlam kazanmasına yardım etmektedir (Goodman, 2003'ten akt. şeyihoğlu ve Gençer, 2011: 84). Son zamanlarda metafor, bireylerin daha yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlama ve anlatmada kullanılabilir güçlü bir zihinsel araç olarak görülmektedir (Yob, 2003'ten akt. Saban, 2004: 132).

TDK (2020)'ye göre metafor, mecaz anlamına gelmektedir. Saban (2004: 131)' a göre ise “metaforlar (benzetmeler, eğretilemeler, istiareler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlarından biridir.” Benzetme, “bir şeyin niteliğini anlatmak için o niteliği eksiksiz taşıyan başka bir şeyi örnek olarak gösterme işi, benzeti, teşbih” anlamına gelmektedir (TDK, 2020). İstiare ise “bir şeyi anlatmak için ona benzetilen başka bir şeyin adını eğreti olarak kullanma, eğretileme” ifade etmektedir (TDK, 2020). Mecaz ise “bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma” demektir (TDK, 2020). Bu tanımlara göre metaforlar; benzetme, mecaz ve istiare olarak ifade edilse de aynı anlamı taşımayıp kavramlar arasında anlam birliği oluşturduğu söylenebilir.

Morgan (1998: 14), metaforun sadece bir söz sanatından ibaret olmadığını söyleyerek metaforu, dünyayı kavramamızda yardımcı olan bir düşünme ve bir görme biçimi olarak tanımlamaktadır. Metafor düşünme biçiminin dil ve bilim üzerinde aynı zamanda da bireyin günlük yaşantısında kendini ifade etmesinde etkili olduğu söylenebilir. Metaforun özünde ise “ bir tür şeyi başka bir tür şeye göre anlamak ve tecrübe etmek vardır” (Lakoff ve Johnson, 2015: 30). Metafor yardımıyla soyut bir kavram hakkındaki duygu ve düşünceler somut ya da bilinen bir kavramla ilişkilendirilerek kavram hakkındaki algılar ortaya çıkartılabilir.

“İnsan, düşünen ve konuşan bir varlık olma özelliği ile sembolleştirme ve bu sembolleri da anlamlı dil birlikleri hâlinde aktarma yeteneğine sahiptir. Günümüz metafor teorisine göre metafor, dünyayı kavrayışımızın temel ve kaçınılmaz bir elementidir. Bu çevreden baktığımızda bireyin dünyayı ve çevresindeki nesnelere, ürün ve hizmetleri kavraması için metafora, etrafındakilerle bu anlamlandırdıklarını paylaşması içinde sembollere ve dil birliklerine gereksinim duyulmaktadır” (Karamahmet, 2012: 1).

Lakoff ve Johnson (2015: 27), metafor terimini, gündelik hayatta sadece dilde değil, düşünce ve eylemlerde de bulunmak olarak tanımlamaktadır. Buna göre, insanın düşünce ve eylemlerinin temelinde metaforun yer aldığı söylenebilir. Lakoff ve Johnson (2015: 301-302), kitabında yer verdiği örnekte metaforik düşünmeyi şöyle açıklamıştır: “Evliliğiniz bir ortaklık, hayat boyu beraber bir yolculuk, dışarıdaki dünyadan ayrı bir cennet, bir büyüme aracı mı; yoksa iki insanın bir üçüncü entitede beraberliği midir? Evliliği kavramlaştırmanın bu tür genel tarzları arasındaki tercih, evliliğinizin nasıl olacağını belirleyebilir. Keskin metaforik farklılıklar, aile içi kavgalarla sonuçlanabilir. Mesela eşlerden birinin evliliği bir ortaklık, diğersinin de bir cennet olarak gördüğü bir durumu alalım. Ortaklığın sorumlulukları, bir cennetin karakteristik sorumluluklarından kurtulmayı haklı olarak bağdaşmayabilir.” Bu durumda metaforik düşünmeyle bir kavrama farklı anlamlar yüklenebilir. İnsanların bu kavramlara farklı anlamlar kazandırması, onların daha önceden edindiği bilgi, birikim ve tecrübeden kaynaklanabilir. Ayrıca, insanların çevresiyle gerçekleştirdiği etkileşim sonucunda edindiği bilgi, birikim ve tecrübeye insanların kavramlara farklı anlamlar yüklemesine neden olabilir.

Bir metafor ilişkisinde en az üç temel ögenin olması gerektiği vurgulanmaktadır: (1) metaforun konusu, (2) metaforun kaynağı, (3) metaforun kaynağından metaforun konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler (Forceville, 2002’den akt. Saban, 2004: 132). Soydemir (2011: 20), yukarıda verilen öğelerden yola çıkarak verdiği örnekle metaforu şöyle açıklamıştır:

“Öğretmen güneş gibidir veya öğretmen güneşe benzer” dediğimizde;

1. Metaforun konusu; öğretmen
2. Metaforun kaynağı; güneş

3. Metaforun kaynağından (yani güneş olgusundan), metaforun konusuna (öğretmen olgusuna) atfedilmesi düşünülen özellikleri; nasıl ki güneş dünyamızı aydınlatır, ışık verirse, öğretmen de verdiği bilgiler ile öğrencilerini aydınlatır, onlara ışık tutar. Örnekte görüldüğü gibi metaforun kaynağı, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla açıklamayı sağlar.”

Eğitimin çeşitli alanlarında metaforlara rastlanıldığını “Eğitim yönetiminde metaforlara müfredat geliştirme ve planlamada; öğretim alanında da öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşüncüyü geliştirmede başvurulmaktadır. Öğretmen eğitiminde ise metaforlar, öğretim uygulamalarını yönlendirmede ve öğretmenlerin modern eğitim anlayışındaki yerlerini belirlemede bir araç konumundadır” (Vadeboncoeur ve Torres, 2003’ten akt. Arslan ve Bayrakçı, 2006:101).

Metafor kullanmanın olumlu yönleri şu şekildedir (Aktaran: Semerci, 2007: 127):

1. İki nesne ya da kavramı birbirine bağlar (Palmquist, 2001: 1-2),
2. Karşılaştırma özelliği vardır (Çelikten, 2005: 232),
3. Öğrenme için faydalı araçlar olup motivasyonu artırır (Fretzin, 2001: 3),
4. Bilginin akılda kalmasını sağlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006: 106),
5. Sezgileri geliştirebilir ve duygusal gelişimi iyileştirebilir (Fraser, 2001: 12),
6. Sınıf korkusunu ve isteksizliğini ortadan kaldırır (Osborn, 1997: 1-2),
7. Yaratıcı ve keşfedici öğrenme sağlar (Sanchez, vd., 2000: 358),
8. Hayal gücünü geliştirir (Hanson, 1993: 273).

Metaforlarla ilgili yukarıda verilen düşünceler doğrultusunda; bir kavramı, nesneyi, durumu ya da bir varlığı açıklarken bilinen öğelerin kaynağının alınarak belirtilmesi metaforun öğreticiliğinin kalıcı olduğunun ispatıdır. Aynı zamanda metaforların günlük hayatın bir parçası olması metaforların eğitim programlarında, müfredatlarda, öğretmen yetiştirmede vb. birçok alanda yer aldığının göstergesi olabilir.

5.1. METAFORUN EĞİTİM ÖĞRETİMDE KULLANIMI

Bir kavramı en üst düzeyde anlamak ve anlatmak için anlamını bildiğimiz bir kavramla somut bir nesne arasında bağlantı kurmak kavramı daha iyi anlamada

bireylere yardımcı olabilir. Bireylerin gerçek yaşam ile etkileşiminden kaynaklı elde ettikleri bilgi ve beceriler daha soyut kavramların açıklanmasında önem taşımaktadırlar (Kövecses, 2002'den akt. Gültekin, 2013: 128).

Bireyin soyut kavramları kolay bir şekilde anlaması ve anlatmasında somut kavramlara başvurduğu söylenebilir. Saban'a (2008: 460) göre bireyin soyut, karmaşık ya da kuramsal bir olguyu anlamada ve anlatmada kullandığı etkili bir araçtır, metafor. Soyut ya da karmaşık olguları açıklamada kullandığımız metaforlar, zihnimizdeki belirsiz kavramları anlamamızda bize yardımcı olmaktadır.

Metafor, tarihsel olarak öncelikle dil ve felsefe alanlarında ortaya çıkmıştır (Modell, 2009'dan akt. Kararımak ve Güloğlu, 2012: 122). Daha sonraki zamanlarda yazın, mimari, eğitim gibi çeşitli alanlarda çalışma konusu olmuştur (Steen ve Gibbs, 2004'ten akt. Kararımak ve Güloğlu, 2012: 122). Bu görüş doğrultusunda, metaforlar aracılığıyla birçok alana ait kavramların incelendiği ve yapılandırıldığı söylenebilir.

Eğitim alanında, birçok soyut ve karmaşık kavramların metaforlar aracılığıyla aydınlatılarak anlam kazandığı görülmektedir. Toplumda yer alan düşünceleri ve okuldaki uygulamaları ortaya çıkarmaya ve düzenlenmesine yardım ederek eğitimde kendisine bir değer kazandırmaktadır (Scheffler, 1960'dan akt. Akyol, 2017: 77). Bahadır ve Özdemir (2012: 27)'e göre metafor, eğitim yönetiminde kendine müfredat geliştirme ve planlamada; öğretimde ise öğrenmeyi teşvik etmede ve yaratıcı düşüncüyü geliştirmede yer bulmuştur. Metaforlar, eğitim bilimlerinde kullanılan kavramların analiz edilip yaşama yakınlık kurduğu kavramlarla anlaşılır bir hâle gelerek tecrübelerin, duyguların ve düşüncelerin aktarılıp paylaşılmasında bir nesneye, kavrama ya da olguya ait algıların belirlenmesinde kullanılmaktadır (Aykaç ve Çelik, 2014: 328).

Metafor, günlük yaşantımızda yer almasının yanı sıra eğitim-öğretimde de kullanılmakta olup öğretmenlerin bilinçli veya bilinçsiz olarak kavramları ve soyut nesnelere açıklarken metaforlardan yararlanmaktadır (Şeyihoğlu ve Gençer, 2011: 84). Öğretimin iki ana ögesi, bilinenden bilinmeyene ve somuttan soyuta gitmektir. Metafor, soyut öğeleri açıklamada somut örneklerden yararlanırken bilinmeyen, görülmeyen ya da ruhsal durumları tanımlamak için bilinen, görülen ya da fiziksel gerçekliği kullanılmaktadır (Clarken, 1997:4'ten akt. İbret ve Aydınöz, 2011: 86). Buna göre ders içeriğinde yer alan soyut kavramların öğrenilmesinde ve öğretilmesinde metaforlardan yararlanılabilir.

Öğrencilerin; dil (Türkçe-ana dili), yabancı dil ve edebiyat (şiir-roman) kavramlarına ait düşüncelerini metaforlar aracılığıyla ortaya koyarak öğrenci tutumlarının anlaşılır duruma getirilmesi dil eğitimi için önem taşır (Mete ve Bağcı Ayrancı, 2016: 55). Kelime ve kavramların anlam oluşturma ve genişletme sürecinde, dil ve düşünce kuvvetli bir şekilde birbirini etkiler (Vygotsky, 1962; Wertsch,1985'ten akt. Akyol, 2017: 80).

“Öğrencilerin metaforları, en geniş anlamıyla öğrenip kullanabilecekleri ders, ana dilini kazandırmayı hedefleyen Türkçe dersidir. Türkçe öğretiminde, dilsel becerilerin tümünün bir denge içinde geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çok yönlü ve girişik etkinliklerde metaforlara yer vermek, öğrencilerin dil gelişimlerine katkı getirebilir. Türkçe öğretiminde metafor kullanımı; ana dili eğitimi zenginleştirme açısından anlamlıdır. Türkçe öğretiminde dilin önemli bir ögesi olan metaforlardan yararlanılması, öğrencilerin zihinsel imge oluşturmaya, yaratıcı düşünmesine, soyut kavramları somutlaştırmasına, söz varlığını geliştirmesine ve anlatım sürecini zenginleştirmesine katkı getireceği düşünülmektedir” (Yaşar ve Girmen, 2012: 14). Ana dilin planlı ve programlı bir şekilde öğretilmesini amaçlayan dersin Türkçe dersi olduğu bilinmektedir. Metaforun dil ve düşüncenin etkileşimine vurgu yaptığı göz önünde bulundurulursa Türkçe dersinin temel taşı olan dil becerilerinin öğrenilmesinde ve geliştirilmesinde metaforun önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

Metafor, öğrenme-öğretme sürecinde bir konunun öğrenilmesini, olay ve olgulara yönelik kavramların algılanmasını, duygu ve düşüncelerin oluşmasını olumlu yönde etkileyebilir. Öğrencilere Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hedef ve davranışların kazandırılmasında birçok yöntem ve teknikten yararlanılmaktadır. Metafor, bu yöntem ve tekniklerin bir parçasını oluşturmaktadır. Öğrenciler edindiği bilgileri anlama ve anlatma sürecinde farklı kavramlarla ilişkilendirerek, metafor yardımıyla Öğretim programında yer alan hedef ve davranışları kazanmış olur. Metaforun tecrübelerin dili olarak adlandırılmasından dolayı öğrencilerin bu tecrübelerinden yararlanıp bir konu hakkındaki bakış açılarını öğrenmek öğrenme ve öğretme sürecine katkı sağlayabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANLATIM BECERİLERİYLE İLGİLİ METAFORİK ALGILARI: SİVEREK ÖRNEĞİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı “ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin anlatım becerilerine ilişkin metaforik algılarını” belirlemek ve incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin konuşma ve yazma kavramlarına ilişkin algılarını öğrenebilmek için metaforlar üretmeleri istenmiştir.

Bu kapsamda araştırmanın alt amaçları şu şekilde sıralanabilir:

1. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin Türkçeyi güzel konuşabilme düşünceleri nelerdir?

2. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerisine ilişkin sahip oldukları algılar nelerdir?

3. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerisine ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?

4. Konuşma becerisine ilişkin bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?

5. Kız öğrenciler ve erkek öğrenciler birbirlerinden farklı olarak konuşma becerisinde hangi kavramsal kategorileri kullanmaktadırlar?

6. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin kompozisyon yazma başarıları hakkındaki düşünceleri nelerdir?

7. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin yazma becerisine ilişkin sahip oldukları algılar nelerdir?

8. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin yazma becerisine ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?

9. Yazma becerisine ilişkin bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?

10. Kız öğrenciler ve erkek öğrenciler birbirlerinden farklı olarak yazma becerisinde hangi kavramsal kategorileri kullanmaktadırlar?

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Türkçe dersi, bireylerin yaşam boyu kullandığı temel dil becerilerini öğretmede ve geliştirmede önemli rol oynamaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda bu durum şöyle ifade edilmiştir: “Öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır” (MEB, 2019: 8). Bu doğrultuda, dört temel dil becerisinin planlı ve programlı bir şekilde öğretilmesi ve eleştirilmesinin Türkçe dersinin görev ve amaçlarından biri olduğu, konuşma ve yazma becerilerinin bireylerin duygu ve düşüncelerini anlatmada kullanılan bir iletişim aracı olması dört temel dil becerileri arasında etkili bir konuma sahip olduğunun bir göstergesi olabilir.

Temizkan (2011: 32), Türkçe dersindeki kavram öğretiminin amacını şu sözlerle açıklamıştır: “Kavramlar ve kavram öğretimi eğitim sistemimizdeki bütün derslerde olduğu gibi Türkçe dersinde de çok önemlidir. Türkçe dersleri okuma, yazma, konuşma ve dinleme olmak üzere dört temel dil becerisinden meydana gelmektedir. Buna göre Türkçe derslerini alan öğrencilerin dinlediklerini ve okuduklarını anlayabilen; duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü olarak açık, anlaşılır ve etkili bir biçimde anlatabilen bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.” Bu durumda Türkçe dersinin amacının öğrencilerin dört temel dil becerisini başarılı bir şekilde edinmesini sağlamak olduğu söylenebilir.

“Metaforlar öğrenmeyi geliştirmek için çok kullanışlı araçlardır. Eğer yeni bir şey keşfetmek istiyorsak, ilk önce bunu hayal edebilmemiz şarttır. Metaforlar da yaratıcı ve keşfedici öğrenmeyi sağlayabilirler; çünkü onlar hayal gücümüzde belirsiz kavramlar yerine net fikirler oluşturabilmemiz için birer araçtır. Metaforların kavramsal sistemlerimizi değiştirme ve öğrencilerin dünyaya bakış açılarını değiştirme güçleri vardır” (Sanchez vd., 2000: 358’ den akt. Arslan ve Bayrakçı, 2006: 104).

Yukarıdaki bilgilere göre, temel dil becerilerinden olan konuşma ve yazma becerilerinin etkili bir şekilde verilebilmesi için öğrencilerin bu iki becerileri nasıl algıladıklarını bilmek gerekir. Bu, iki becerinin öğrenciler tarafından nasıl

algılandıklarını metaforlar aracılığıyla tespit edilerek Türkçe eğitiminin verimliliğine ve literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. PROBLEM CÜMLESİ

Bu araştırmanın problem cümlesini “Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin anlatım becerileriyle ilgili metaforik algıları nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

4. SAYILTILAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışmaya gönüllü olarak katıldıkları duygu ve düşüncelerini eksiksiz ve doğru bir şekilde yansıttıkları varsayılmıştır.

5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa ilinin Siverek ilçe merkezinde yer alan 6 farklı ortaokulda öğrenim görmekte olan öğrencilerin anlatım becerilerine ilişkin metaforik algılarının tespiti ve değerlendirilmesiyle sınırlı tutulmuştur.

6. TANIMLAR

Dil: “Sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır olarak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir” (Aksan, 2016: 17).

Ana dili: “İnsanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dildir” (Vardar, 2007: 17).

Konuşma: “Mutabık kalınan işaretlerin ve seslerin karşıdakinin zihninde anlam oluşturmasını, mesaja dönüşmesini sağlayan fiziksel ve zihinsel bir süreçtir” (Erdem, 2013: 416).

Yazma: “Aktarılmak istenen anlamların harf adı verilen sembollerle kodlanmasıdır” (Karadağ ve Maden, 2014: 266).

Metafor: “Metafor; bir kavramı, kelimeyi, terimi, olguyu daha güzel ve iyi anlatmak amacıyla, başka bir anlamda olan bir sözcükle, ilgi kurularak benzetme yoluyla kullanılmasıdır” (Aydın, 2006: 10).

7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

7.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışmada, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma becerileriyle ilgili algılarını metaforlar aracılığıyla açıklamak için nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma, bizlere bir kavramı bütün yönleriyle derinlemesine inceleme fırsatı sunmaktadır. Nitel araştırma, birden çok terimi kapsayıcı niteliği olup tanımlama, çözme, yorumlama ve anlamla ilgili terimlere ulaşmak da kullanılan teknikleri içine alan bir sürecin tamamıdır (Maanen, 1979'dan akt. Merriam, 2018: 13).

Nitel araştırma, insanların kendi sınırlarını açmada ve kendi çabasıyla şekillendirdiği toplumsal sistemlerin ayrıntısını keşfederek bilgi üretmede kullandığı bir yoldur (Özdemir, 2010: 326). Bir kavramı, olgu ya da durumu tahmin etmede kullanılan bir araç olarak da tanımlanabilir.

Olgubilim deseni sezinlediğimiz fakat derinlemesine ve detaylı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları merkeze almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 69). Olgubilim, olguların anlamları ile değil insanların olgular hakkındaki bakış açısını, onlar için neler ifade ettiğini temele aldığı söylenebilir.

Kocabıyık'a (2015: 55) göre "olgubilimde, olguyu yaşayan kişilerin olgu ile aralarında bir bağlantının olduğu vurgulanmakta ve olgubilimin başlangıç noktasını, olguların kendileri oluşturmaktadır." Olgubilimin amacının bireylerin deneyimlerinden yola çıkarak olgulara yeni bir anlam yükleme olduğu söylenebilir.

Bize tanıdık gelen bununla birlikte tam anlamını kavrayamadığımız olguları incelemeyi amaçlayan araştırmalar için olgubilim uygun bir araştırma dayanağı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 69). Bu bakımdan, öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerine yönelik zihinlerinde yer alan metaforların ortaya çıkarılması hedeflendiğinden araştırma modeli için olgubilim deseni tercih edilmiştir.

7.2. ARAŞTIRMA GRUBU

Araştırma grubunu 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında Şanlıurfa iline bağlı Siverek ilçe merkezinde bulunan 6 farklı ortaokulda öğrenim görmekte olan 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ancak veri toplama sürecinde izin belgesinde yer alan iki okulun ilkokul olduğu tespit edilmiştir. Özel izin alınarak araştırmaya iki farklı ortaokulda devam edilmiştir. Araştırma için gerekli olan resmi izin belgesi (Ek 1) Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır. Araştırma grubuna toplam 434 öğrenci katılmıştır. Araştırma grubuna ait bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Araştırma grubunun seçiminde, amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabılır durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabılır durum örnekleme, çalışmaya hız ve kullanılabilirlik kazandıran bir örnekleme yöntemidir. Araştırmacı, bu yöntemi kullanarak kendisine yakın ve erişilmesi mümkün olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 123). Bu yöntem sayesinde araştırmacı verilere kolay ve hızlı bir şekilde ulaşabilmektedir.

Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Erkek	191	44,0
Kız	243	56,0
Toplam	434	100

7.3. VERİ TOPLAMA ARACI

7. sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma becerilerine ilişkin algıları yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmayı yapan kişi veya kişiler tarafından önceden belirlenen ya da görüşme anında ortaya çıkan konu başlıklarına uygun yeni soruların sorulabildiği bir görüşme yöntemidir (Güler vd., 2015: 103). Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacılara konuların ana çerçevesini belirleyip konular hakkında sorular sormasında yardımcı olmaktadır. Görüşme sırasında ortaya çıkan araştırma konusu ile doğrudan ya da dolaylı bir ilişkisi olabilecek konuların sorularında değişim yapma ya da yeni sorular ekleme imkânı veren elverişli bir yapıya sahiptir (Güler vd., 2015: 115). Alanyazın taraması yapılmış olup çalışmaların çoğunda çalışmaya katılan katılımcılara yöneltilen soru cümlelerinden yola çıkılarak bir görüşme formu oluşturulmuştur. Alanyazın taraması sonucunda hazırlanan form iki bölümden

oluşmuştur. İlk bölümde katılımcıların cinsiyeti sorulmuş, ikinci bölümde ise konuşma ve yazma becerilerine ilişkin algılarını tespit etmek amacıyla açık uçlu soruya yer verilmiştir. Geçerliğini tespit etmek amacıyla bir uzmana sorular değerlendirme yapabildiği amacıyla gönderilmiştir. Uzmanın dönütleri doğrultusunda değişiklikler yapılarak görüşme formuna yeni bir soru eklenerek form iki bölümden üç bölüme çıkarılmıştır. Böylelikle görüşme formu yapılan değişikliklerle son halini almıştır. (Ek 2) Öğrenciler sorulara cevap verirken birbirinden etkilenmeden özgürce kendi düşüncelerini yazmaları sağlanmıştır. Öğrencilere, bu araştırma sonuçlarının bilimsel amaçlı olduğu söylenerek forma isim yazmamaları gerektiği söylenmiştir. Ayrıca öğrencilerin becerilere yönelik algılarını bir kavramla ifade etmesi engellenerek bu kavramı kullandığına dair “neden” veya “niçin” sorusuna da cevap vermesi istenmiştir. “Her birey aynı mecaza farklı anlamlar yükleyebilir. Yüklenen bu farklar veya bir mecazı kullanırken hangi amaçla kullanıldığı ancak “niçin” sorusunun yanıtı yoluyla elde edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 211). Öğrencilerin oluşturdukları metaforlar çalışmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

7.4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırmada elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve kavramlar arasındaki bağlantıya ulaşmayı amaçlamaktadır. Betimsel analiz aracılığıyla değerlendirilmesi yapılan veriler, içerik analizi ile detaylı bir şekilde incelenir. Böylelikle betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavramlar, içerik analizi sonucunda keşfedilir. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri düzenleyerek temalar etrafında bir araya getirdikten sonra bu temaların okuyucuların anlayabileceği bir biçimde bir araya getirilip yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 242).

Benzer çalışmalarda, metafor analizlerinin değerlendirilmesi ve yorumlanması beş aşamada gerçekleşmektedir. Bu aşamalar (1) adlandırma aşaması, (2) eleme aşaması, (3) kategori geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması, (5) verilerin bilgisayara aktarılma aşamasıdır.

1. Adlandırma aşaması: Bu aşamada, öğrencilerin verdikleri cevaplar tek tek gözden geçirilmiştir. Öğrencilerin konuşma ve yazma kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar alfabetik sıraya göre listelenmiştir. Metaforlar kodlandıktan sonra bazı

öğrencilerin metafor üretemedikleri bazılarının ise kâğıtları boş bıraktıkları görülmüştür.

2. Eleme aşaması: Bu aşamada, metaforlar açıklamalarıyla birlikte analiz edilip geçerli metafor üretmeyen ve açıklaması olmayan kağıtlar (n=178) çalışmadan çıkarılmıştır.

3. Kategori geliştirme aşaması: Bu aşamada ise öğrenciler tarafından üretilen metaforlar ve metafor gerekçeleri ortak özellikleri bakımından dikkate alınarak kategorileştirilmiştir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin konuşma kavramına ilişkin sahip olduğu metaforlar ortak özelliklerine göre 17 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır:

- ✓ Anlamsız
- ✓ Bilgi edinme ve öğrenme
- ✓ Duygu ve düşüncelerin aktarımı
- ✓ Geri dönüşü olmama
- ✓ İhtiyaç
- ✓ İletişim
- ✓ Karmaşık olma
- ✓ Özgürlük
- ✓ Rahatlama
- ✓ Rahatsızlık verme
- ✓ Sonsuzluk
- ✓ Süre
- ✓ Tasarlama
- ✓ Yansıtma
- ✓ Yaşam
- ✓ Yetenek
- ✓ Yönlendirme

Araştırma sonucunda, öğrencilerin yazma kavramına ilişkin sahip olduğu metaforlar ortak özelliklerine göre 21 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır:

- ✓ Belirsiz olma durumu
- ✓ Bilgi edinme ve öğrenme
- ✓ Birikimli olma
- ✓ Çaba gösterme
- ✓ Duygu ve düşüncelerin aktarımı
- ✓ İhtiyaç
- ✓ İletişim
- ✓ Kalıcılık
- ✓ Karmaşık olma
- ✓ Kaydetme aracı
- ✓ Özgürlük
- ✓ Rahatlama
- ✓ Rahatsızlık verme
- ✓ Sonsuzluk
- ✓ Süre
- ✓ Yakınlık
- ✓ Yansıtma
- ✓ Yaratıcılık
- ✓ Yaşam
- ✓ Yetenek
- ✓ Yönlendirme

4. Geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması: Geçerlik ve güvenilirlik, bilimsel araştırmaların en önemli ölçütlerinden biridir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 269). Nitel araştırmaları nicel araştırmalardan ayıran özelliğin araştırılan olgu ve olayların ön planda olmasıdır (Kirk ve Miller, 1986'dan akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016: 269). Bu

araştırmada, geçerliği sağlamak için araştırma sureci detaylı bir şekilde açıklanarak verilerin analizinde ve yorumlanmasında araştırmaya katılan öğrencilerin ifadelerine doğrudan yer verilmiştir. Öğrencilerin ürettikleri metaforlar ve metafor gerekçeleri kategorilere ayrılırken öncelikle benzer çalışmalardaki kategorilere bakılmıştır. Üretilen metaforlar, gerekçelerine gore kategorilere ayrıldı. Kategoriler hakkında uzman goruşu alınarak konuşma kavramına ilişkin 17 farklı kategori, yazma kavramına ilişkin 21 farklı kategori ortaya çıkarılmıştır.

5. Verilerin bilgisayarına aktarılma aşaması: Çalışmaya katılan öğrencilerin konuşma ve yazma kavramına ilişkin ürettikleri 512 metafor ve bu metaforlardan oluşturulan toplam 38 kategori bilgisayarına aktarılarak katılımcı, frekans ve yüzdelik olarak hesaplanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

1. KONUŞMA BECERİSİNE AİT BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında, konuşma kavramının alt-problemlerine ait bulgulara yer verilmiştir.

1.1. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇEYİ GÜZEL KONUŞABİLME HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÇÖZÜMLENMESİ

Birinci alt problem doğrultusunda, öğrencilerden ölçme aracının ikinci bölümünde yer alan “Türkçeyi güzel konuştuğumu düşünüyorum.” ve “Türkçeyi güzel konuşmadığımı düşünüyorum.” seçeneklerinden birini tercih etmeleri istenmiştir. Yapılan analize göre araştırmaya katılan öğrencilerinin % 82,8’nin (f=212) Türkçeyi güzel konuştuğunu düşündükleri belirlenirken; %17,2’sinin (f=44) Türkçeyi güzel konuşmadığını düşündükleri belirlenmiştir. Öğrenciler tarafından verilen cevapların frekansları ve yüzde değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Türkçeyi Güzel Konuşabilme Düşüncelerine Göre Dağılımı

Türkçe Güzel Konuşabilme	f	%
Türkçeyi güzel konuştuğumu düşünüyorum	212	82,8
Türkçeyi güzel konuşmadığımı düşünüyorum	44	17,2
Toplam	256	100

1.2. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KONUŞMA BECERİSİNE İLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI ALGILARININ ÇÖZÜMLENMESİ

İkinci alt problemde ise “öğrencilerin konuşma becerisine ilişkin sahip oldukları algılar” öğrenilmek istenmiştir. Araştırmanın bu kısmında, her algı grubuna ait bulunan metaforların frekansları ve yüzde değerleri Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5’te verilmiştir.

1.2.1. Olumlu Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Tablo 3’te “Olumlu” algılara yönelik öğrencilerin ürettikleri metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 201 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 3. Olumlu Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Metafor	f	%	Metafor	f	%
Su	13	6,5	Fabrika	1	0,5
Sanat	10	5,0	Futbol	1	0,5
Hayat	8	4,0	Gereklilik	1	0,5
Özgürlük	6	3,0	Geri dönüşüm	1	0,5
İletişim	4	2,0	Göz	1	0,5
Müzik	4	2,0	Gül	1	0,5
Sohbet etmek	4	2,0	Günler	1	0,5
Yaşam	4	2,0	Güzel ahlak	1	0,5
Ahlak	3	1,5	Hakkını aramak	1	0,5
Altın	3	1,5	Hareket	1	0,5
Anlamak	3	1,5	Hava	1	0,5
Anlaşmak	3	1,5	Hayal gücümüz	1	0,5
Aşk	3	1,5	Hikâye	1	0,5
Bilgi	3	1,5	İlaç	1	0,5
İçini dökmek	3	1,5	İlişki	1	0,5
İnsan	3	1,5	İnsan hayatı	1	0,5
Kendini anlatma	3	1,5	İnternet	1	0,5
Yetenek	3	1,5	Jest-mimik	1	0,5
Zaman	3	1,5	Kalem ve kâğıt	1	0,5
Araba	2	1,0	Kalp	1	0,5
Barış	2	1,0	Kar tanesi	1	0,5
Başarı	2	1,0	Kara delik	1	0,5
Çiçek	2	1,0	Kardeşlik	1	0,5
Dil	2	1,0	Kelebek	1	0,5
Düşünce	2	1,0	Kendini ifade etme	1	0,5
Güneş	2	1,0	Kitap	1	0,5
Huzur	2	1,0	Kumbara	1	0,5
Kedi köpek	2	1,0	Masaj aleti	1	0,5
Oksijen	2	1,0	Okul	1	0,5
Savaş	2	1,0	Okumak	1	0,5
Saz	2	1,0	Organ	1	0,5
Anahtar	1	0,5	Ömür	1	0,5
Anlatmak	1	0,5	Parlayan bir güneş	1	0,5
Araba direksiyonu	1	0,5	Saat	1	0,5
Araba sürmek	1	0,5	Saç	1	0,5
Arkadaşlık	1	0,5	Serbest bırakılan kuş	1	0,5
Asker	1	0,5	Sesli düşünme	1	0,5
Ayna	1	0,5	Sevgi	1	0,5
Başlık	1	0,5	Silah	1	0,5
Bina	1	0,5	Sohbet	1	0,5
Bulut	1	0,5	Sözlük	1	0,5
Bülbül	1	0,5	Spor	1	0,5
Cam	1	0,5	Su dolu kova	1	0,5
Çalar saat	1	0,5	Şelale	1	0,5
Çırak	1	0,5	Tartışma	1	0,5
Çiçekler	1	0,5	Tatlı	1	0,5
Dal	1	0,5	Telefon	1	0,5
Dayanışma	1	0,5	Temel ihtiyaçlar	1	0,5
Deniz	1	0,5	Temsilci	1	0,5
Deri ile vücut	1	0,5	Teneke	1	0,5
Dertleşmek	1	0,5	Terapi	1	0,5
Dost	1	0,5	Teselli	1	0,5
Dostluk	1	0,5	Tiyatro	1	0,5
Duvar	1	0,5	Tören	1	0,5
Duygu	1	0,5	Tuvalet	1	0,5
Duygularımız	1	0,5	Uçak	1	0,5
Duyguyu ortaya çıkarmak	1	0,5	Yarınlr	1	0,5

Tablo 3. (Devam) Olumlu Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Metafor	f	%	Metafor	f	%
El emeği vazo	1	0,5	Yemek yemek	1	0,5
Empati	1	0,5	Yemekteki tuz	1	0,5
Ev	1	0,5	Yılan	1	0,5
Fabl	1	0,5	Zaman akışı	1	0,5

Tablo 3'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 201 öğrencinin konuşmayı olumlu metafor algılarıyla değerlendirdikleri belirlenmiştir. Olumlu metafor kategorisinde, en çok üretilen metaforlar: su (f=13 %6,5), sanat (f=10 %5), hayat (f=8 %4), özgürlük (f=6 %3), iletişim (f=4 %2), müzik (f=4 %2), sohbet etmek (f=4 %2) ve yaşam (f=4 %2) metaforlarıdır.

1.2.2. Olumlu-Olumsuz Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Tablo 4'te "Olumlu-Olumsuz" algılara yönelik öğrencilerin ürettikleri metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 18 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 4. Olumlu –Olumsuz Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Metafor	f	%
Arkadaş	2	11,1
Rüzgâr	2	11,1
Acı ve tatlı	1	5,6
Artı eksi	1	5,6
Bıçak	1	5,6
Deniz üstündeki dalga	1	5,6
Hayat	1	5,6
İyilik-kötülük	1	5,6
Kokan çiçek	1	5,6
Pozitif ve negatif	1	5,6
Sanat	1	5,6
Sevgi ve nefret	1	5,6
Sihir	1	5,6
Şeker	1	5,6
Tehlike	1	5,6
Zaman	1	5,6
Toplam	18	100,0

Tablo 4'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 18 öğrencinin konuşmayı olumlu-olumsuz metafor algılarıyla değerlendirdikleri belirlenmiştir. Olumlu-olumsuz metafor kategorisinde, en çok üretilen metaforlar: arkadaş (f=2 %11,1) ve rüzgâr (f=2 %11,1) metaforlarıdır.

1.2.3. Olumsuz Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Tablo 5'te "Olumsuz" algılara yönelik öğrencilerin ürettikleri metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 37 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 5. Olumsuz Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Metafor	f	%
Kuş	3	8,1
Ok	3	8,1
Su	3	8,1
Zaman	3	8,1
Anlamsızlık	1	2,7
Ayakkabı	1	2,7
Boş bir bardak	1	2,7
Cam	1	2,7
Çiçek	1	2,7
Dalga	1	2,7
Hayat	1	2,7
Kâğıt para	1	2,7
Kelebek etkisi	1	2,7
Kule	1	2,7
Mum	1	2,7
Nefes	1	2,7
Ozon tabakası	1	2,7
Para	1	2,7
Rap söylemek	1	2,7
Rüzgâr	1	2,7
Satmak	1	2,7
Silah	1	2,7
Süre	1	2,7
Tekrar	1	2,7
Telefon	1	2,7
XL beden	1	2,7
Yemek	1	2,7
Yılan	1	2,7
Yürümek	1	2,7
Toplam	37	100

Tablo 5'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 37 öğrencinin konuşmayı olumsuz metafor algılarıyla değerlendirdikleri belirlenmiştir. Olumsuz metafor kategorisinde, en çok üretilen metaforlar:kuş (f=3 %8,1), ok (f=3 %8,1), su (f=3 %8,1)ve zaman (f=3 %8,1) metaforlarıdır.

1.3. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KONUŞMABECERİSİNEİLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI METAFORLAR

1.3.1. Konuşma Becerisine İlişkin Metaforların Ortak Özellikleri Bakımından Kavramsal Kategoriler Altında Toplanması

Araştırmada elde edilen verilere göre, öğrencilerin “konuşma” kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar 17 farklı kategori altında toplanmıştır. Kategorilere ait frekans ve yüzdeler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Konuşma Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Oluşturdukları Kavramsal Kategoriler

Kategoriler	f	%
Anlamsızlık	2	0,8
Bilgi Edinme ve öğrenme	15	5,7
Duygu ve düşüncelerin aktarımı	21	8,2
Ger dönüşü olmama	11	4,3
İhtiyaç	26	10,2
İletişim	39	15,2
Karmaşık olma	15	5,7
Özgürlük	10	3,9
Rahatlama	24	9,4
Rahatsızlık verme	14	5,5
Sonsuzluk	16	6,2
Süre	10	3,9
Tasarlama	5	1,9
Yansıtma	19	7,4
Yaşam	13	5,1
Yetenek	11	4,3
Yönlendirme	5	1,9
Toplam	256	100,0

Tablo 6’ya göre öğrencilerin en çok metafor ürettikleri kategori “iletişim” (f=39 %15,2) kategorisidir. “İletişim” kategorisinden sonra öğrencilerin en çok metafor ürettikleri kategorilerse “İhtiyaç”(f=26 %10,2), “Rahatlama” (f=24 %10,2), “Duygu ve düşüncelerin aktarımı” (f=21 %8,2), “Yansıtma” (f=19 %7,4) kategorileridir. Öğrencilerin en az metafor ürettikleri kategoriler: “Anlamsızlık” (f=2 %0,8), “Tasarlama” (f=5 %1,9) ve “Yönlendirme” (f=5 %1,9) kategorileridir.

Araştırmanın bu kısmında, her kategori grubuna ait metaforlara ve öğrenci açıklamalarına yer verilmiştir.

1.3.1.1. Anlamsızlık Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 7’de “Anlamsızlık” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 2 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır

Tablo 7. Anlamsızlık Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Anlamsızlık	f	%
Anlamsızlık	1	50,0
Hayat	1	50,0
Toplam	2	100,0

Tablo 7’ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 2 öğrencinin anlamsızlık kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Anlamsızlık kategorisinde, üretilen metaforlar ise anlamsızlık (f=1 %50) ve hayat (f=1 %50) metaforlarıdır.

“Konuşma anlamsızlık gibidir; çünkü ağızımızdan çıkan önceden uydurulmuş anlamsız sözlerdir.” (Öğrenci, 83, E)

“Konuşma hayat gibidir; çünkü ne kadar yaşarsan yaşa nafile konuşmada aynen böyle ne kadar konuşursan konuş seni duyan ve anlayan kimse yok.” (Öğrenci, 144, K)

1.3.1.2. Bilgi Edinme ve Öğrenme Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 8’de “Bilgi Edinme ve Öğrenme” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 15 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 8. Bilgi Edinme ve Öğrenme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Bilgi edinme ve öğrenme	f	%
Altın	3	20,0
Bilgi	3	20,0
Başarı	1	6,7
Çıracak	1	6,7
Dal	1	6,7
Hayat	1	6,7
Hikâye	1	6,7
İnsan	1	6,7
Kumbara	1	6,7
Parlayan bir güneş	1	6,7
Sözlük	1	6,7
Toplam	15	100,0

Tablo 8'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 15 öğrencinin bilgi edinme ve öğrenme kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Bilgi edinme ve öğrenme kategorisinde, üretilen metaforlar: altın (f=3 %20), bilgi (f=3 %20), başarı (f=1 %6,7), çırak (f=1 %6,7), dal (f=1 %6,7), hayat (f=1 %6,7), hikâye (f=1 %6,7), insan (f=1 %6,7), kumbara (f=1 %6,7), parlayan bir güneş (f=1 %6,7) ve sözlük (f=1 %6,7) metaforlarıdır.

“Konuşma bilgi gibidir; çünkü her şeyi öğrenmemizi sağlar.” (Öğrenci, 104, K)

“Konuşma kumbara gibidir; çünkü ne kadar kelime öğrenirsen o kadar becerin artar.” (Öğrenci, 119, E)

“Konuşma altın gibidir; çünkü konuşmanın kendini açıklamanın yerini hiçbir şey tutamaz.” (Öğrenci, 233, K)

“Konuşma sözlük gibidir; çünkü bildiğimiz ve bilmediğimiz birçok kelime var.” (Öğrenci, 11, K)

“Konuşma hayat gibidir; çünkü konuşma yeni konular açar.” (Öğrenci, 162, E)

“Konuşma altın gibidir; çünkü her cümlesi bir altın değerinde.” (Öğrenci, 176, K)

“Konuşma bilgi gibidir; çünkü konuşmada bilgi verir.” (Öğrenci, 186, E)

“Konuşma altın gibidir; çünkü konuşmanın kendini açıklamanın yerini hiçbir şey tutamaz.” (Öğrenci, 233, K)

“Konuşma başarı gibidir; çünkü bir konu hakkında konuşmak bence büyük bir başarıdır.” (Öğrenci, 234, K)

“Konuşma parlayan bir güneş gibidir; çünkü bir insan ne kadar iyi bir konuşma yaparsa bir güneş gibi o kadar parlar.” (Öğrenci, 240, K)

“Konuşma dal gibidir; çünkü her konuştuğumuzda o dal büyür.” (Öğrenci, 241, E)

“Konuşma altın gibidir; çünkü konuşurken bir kelimenin bir hecesini bile yanlış söylersek hemen bizi azarlayıp, küçük düşürürler. Bu yüzden konuşma altın gibi değerlidir.” (Öğrenci, 253, K)

1.3.1.3. Karmaşık Olma Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 9'da “Karmaşık Olma” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 15 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 9. Karmaşık Olma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Karmaşık Olma	f	%
Arkadaş	2	13,3
Rüzgâr	2	13,3
Acı ve tatlı	1	6,7
Artı eksi	1	6,7
Bıçak	1	6,7
Deniz üstündeki dalga	1	6,7
İyilik-kötülük	1	6,7
Kokan çiçek	1	6,7
Pozitif ve negatif	1	6,7
Sanat	1	6,7
Sevgi ve nefret	1	6,7
Sihir	1	6,7
Zaman	1	6,7
Toplam	15	100,0

Tablo 9'a göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 15 öğrencinin karmaşık olma kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Karmaşık olma kategorisinde, üretilen metaforlar: arkadaş (f=2 %13,3), rüzgâr (f=2 %13,3), acı ve tatlı (f=1 %6,7), artı eksi (f=1 %6,7), bıçak (f=1 %6,7), deniz üstündeki dalga (f=1 %6,7), iyilik-kötülük (f=1 %6,7), kokan çiçek (f=1 %6,7), pozitif negatif (f=1 %6,7), sanat (f=1 %6,7), sevgi ve nefret (f=1 %6,7), sihir (f=1 %6,7)ve zaman (f=1 %6,7) metaforlarıdır.

“Konuşma arkadaş gibidir; çünkü arkadaşın seni nasıl hem üzer hem sevindirirse konuşmada onun gibi bazen sevindirir bazen üzer.”(Öğrenci, 72, E)

“Konuşma kokan çiçek gibidir; çiçek bazen güzel bazen kötü kokar. Bizlerin bazen güzel bazen kötü sözler sarf ettiği gibi.” (Öğrenci, 37, K)

“Konuşma sevgi ve nefret gibidir; çünkü ikisi de iki kişi arasında bazen olumlu bazen olumsuz şeyler üzerinedir. İki insan konuşarak nefret gibi kötü, sevgi gibi güzel duygu ve düşüncelerini paylaşır.” (Öğrenci, 113,K)

“Konuşma pozitif ve negatif gibidir; çünkü konuşmanın negatif ve pozitif yanları vardır. Pozitif konuştuğunda insan sevinir. Negatif konuştuğunda insan üzülür.” (Öğrenci, 230,K)

“Konuşma acı ve tatlı gibidir; çünkü insanlara bazen acı bazen tatlı gelir.”(Öğrenci,112,K)

“Konuşma bıçak gibidir; çünkü iyi bir şey içinde kullanabiliriz, kötü bir şey içinde kullanabiliriz. Konuşmada aynı bu şekildedir.”(Öğrenci,116,K)

“Konuşma iyilik-kötülük gibidir; çünkü bizi iyiliğe ve kötülüğe götürür.”(Öğrenci,126,K)

“Konuşma zaman gibidir; çünkü doğru kullanıldığında bir sürü iyi şeye neden olur veya yanlış kullanıldığında zararlı hale gelir.”(Öğrenci,155,K)

“Konuşma arkadaş gibidir; çünkü arkadaş gibi ne dediği belli değil bir şey der küsersin bir şey der gönül alır.”(Öğrenci,180,E)

“Konuşma sihir gibidir; çünkü istediğim şeyi istediğim zaman söyleyebilirim. Bazen güldürebilir bazen ağlatabilirim bazen yanlış yapar bazen de yanlış düzeltirim ama bunların hepsini konuşma yeteneğimle yaparım.”(Öğrenci,201,K)

1.3.1.4. Duygu ve Düşüncelerin Aktarımı Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 10’da “Duygu ve Düşüncenin Aktarımı” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 21 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 10. *Duygu ve Düşüncenin Aktarımı Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı*

Duygu ve Düşüncenin Aktarımı	f	%
Düşünce	2	9,5
Saz	2	9,5
Anlatmak	1	4,8
Bülbül	1	4,8
Duygu	1	4,8
Hakkını aramak	1	4,8
Hareket	1	4,8
Hayat	1	4,8
Kitap	1	4,8
Okul	1	4,8
Okumak	1	4,8
Özgürlük	1	4,8
Sanat	1	4,8
Sesli düşünme	1	4,8
Sohbet	1	4,8
Su dolu kova	1	4,8
Teneke	1	4,8
Tören	1	4,8
Zaman	1	4,8
Toplam	21	100,0

Tablo 10’a göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 21 öğrencinin duygu ve düşüncenin aktarımı kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Duygu ve düşüncenin aktarımı kategorisinde, üretilen metaforlar: düşünce (f=2 %9,5), saz (f=2

%9,5), anlatmak (f=1 %4,8), bülbül (f=1 %4,8), duygu (f=1 %4,8), hakkını aramak (f=1 %4,8), hareket (f=1 %4,8), hayat (f=1 %4,8), kitap (f=1 %4,8), okul (f=1 %4,8), okumak (f=1 %4,8), özgürlük (f=1 %4,8), sanat (f=1 %4,8), sesli düşünme (f=1 %4,8), sohbet (f=1 %4,8), su dolu kova (f=1 %4,8), teneke (f=1 %4,8), tören (f=1 %4,8)ve zaman (f=1 %4,8) metaforlarıdır.

“Konuşma bülbül gibidir; çünkü bülbül nasıl öterse insanlar da kelimeler ile öter.” (Öğrenci, 15, K)

“Konuşma saz gibidir; çünkü sazın nasıl telleri varsa bizimde sesimiz var.”(Öğrenci,19,E)

“Konuşma özgürlük gibidir; çünkü kendi düşüncelerimi karşımdakine konuşarak söyleyebilirim.” (Öğrenci,59, E)

“Konuşma düşünce gibidir; çünkü biz düşüncelerimizi konuşarak açıklayabiliriz.”(Öğrenci,175,K)

“Konuşma hayat gibidir; çünkü yaşadığımız her şey her anı daha sonra kelimeler ile anlatırız.”(Öğrenci,44,K)

“Konuşma kitap gibidir; çünkü kitabın içindeki duygu ve düşünceler nasıl ifade ediliyorsa bizde kendi duygu ve düşüncemizi konuşarak ifade ederiz.”(Öğrenci,45,K)

“Konuşma hakkını aramak gibidir; çünkü insan haklı olduğunu konuşarak anlatır.”(Öğrenci,58,K)

“Konuşma sohbet gibidir; çünkü sohbette duygu ve düşüncelerimizi karşıdaki kişiye dile dökmek demektir.”(Öğrenci,97,K)

“Konuşma teneke gibidir; çünkü vurdukça ses çıkar.”(Öğrenci,129,E)

“Konuşma sanat gibidir; çünkü güzel sözleri konuşarak söyleriz ve bu güzel sözler çok tatlıdır. Bu nedenle konuşmanın bir sanat olduğunu düşünüyorum.”(Öğrenci,161,K)

“Konuşma okul gibidir; çünkü okulda zil çaldığında bahçede toplanıp konuşma yapıyorlar.”(Öğrenci,179,E)

“Konuşma düşünce gibidir; çünkü her insan düşünmeden ve aklımızdan kurcalamadan konuşmayız.”(Öğrenci,254,E)

1.3.1.5. Geri Dönüşü Olmama Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 11’de “Geri Dönüşü Olmama” kategorisine yönelik ait metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 11 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 11. Geri Dönüşü Olmama Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Geri Dönüşü Olmama	f	%
Ok	3	27,3
Kuş	2	18,2
Zaman	2	18,2
Para	1	9,1
Satmak	1	9,1
Su	1	9,1
Yılan	1	9,1
Toplam	11	100,0

Tablo 11’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 11 öğrencinin geri dönüşü olmama kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Geri dönüşü olmama kategorisinde, üretilen metaforlar: ok (f=3%27,3), kuş(f=2 %18,2), zaman (f=2 %18,2), para (f=1 %9,1), satmak (f=1 %9,1), su (f=1, %9,1) ve yılan (f=1 %9,1) metaforlarıdır.

“Konuşma ok gibidir; çünkü nasıl ki ok yaydan çıkınca bir daha geri gelmiyorsa konuşurken ağızımızdan çıkan sözleri bir daha geri alamayız.” (Öğrenci,39,E)

“Konuşma ok gibidir; çünkü ağızdan çıkan söz geri gelmez.”(Öğrenci,14,K)

“Konuşma satmak gibidir; çünkü ağızımızdan çıkan kelimeleri geri alamayız.”(Öğrenci,17,E)

“Konuşma kuş gibidir; çünkü nasıl kuşlar uçup yerinde kalıcı olmuyorsa konuşmalarda kalıcı olmuyor o saniyede unutuluyor.”(Öğrenci,48,K)

“Konuşma para gibidir; çünkü parayı harcadığında geri alamadığın gibi konuştuklarını da geri alamazsın.”(Öğrenci,38,K)

“Konuşma zaman gibidir; çünkü biriyle konuşurken zamanın nasıl geçtiğini anlayamazsın ve birine bir şey söylediğinde onu tekrar getiremezsin.”(Öğrenci,159,K)

“Konuşma yılan gibidir; çünkü yılan soktuğunda dönüşü olmaz.”(Öğrenci,3,E)

“Konuşma su gibidir; çünkü laf ağızdan bir kere çıkar ağızımızdan çıktığı an bir daha o lafi geri alamazsın.”(Öğrenci,131,K)

1.3.1.6. İhtiyaç Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 12’de “İhtiyaç” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 26 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 12. İhtiyaç Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

İhtiyaç	f	%
Su	6	23,1
Güneş	2	7,7
Hayat	2	7,7
Oksijen	2	7,7
Başlık	1	3,8
Bina	1	3,8
Bulut	1	3,8
Deri ile vücut	1	3,8
Dil	1	3,8
Gereklilik	1	3,8
İnsan	1	3,8
İnsan hayatı	1	3,8
Kalp	1	3,8
Organ	1	3,8
Saat	1	3,8
Yaşam	1	3,8
Yemek yemek	1	3,8
Yemekteki tuz	1	3,8
Toplam	26	100,0

Tablo 12’ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 26 öğrencinin ihtiyaç kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. İhtiyaç kategorisinde üretilen metaforlar: su (f=6 %23,1), güneş (f=2 %7,7), hayat (f=2 %7,7), oksijen (f=2 %7,7), başlık (f=1 %3,8), bina (f=1 %3,8), bulut (f=1 %3,8), deri ve vücut (f=1 %3,8), dil (f=1 %3,8), gereklilik (f=1 %3,8), insan (f=1 %3,8), insan hayatı (f=1 %3,8), kalp (f=1 %3,8), organ (f=1 %3,8), saat (f=1 %3,8), yaşam (f=1 %3,8), yemek yemeye (f=1 %3,8)ve yemekteki tuz (f=1 %3,8) metaforlarıdır.

“Konuşma su gibidir; çünkü su nasıl insana can veriyorsa konuşmada insanın canlı kalmasını sağlıyor.”(Öğrenci,78,K)

“Konuşma dil gibidir; çünkü kendimizi ifade edebilmek için bir dile ihtiyaç duyarız. Kendimizi ifade ederken konuşmaya ihtiyaç duyduğumuz gibi.”(Öğrenci,43,E)

“Konuşma güneş gibidir; çünkü konuşma olmazsa insanlık olmaz.”(Öğrenci,255,K)

“Konuşma hayat gibidir; çünkü hayatımızı konuşmayla sağlarız.”(Öğrenci,215,E)

“Konuşma su gibidir; çünkü insan suya muhtaç duyduğu kadar konuşmaya da ihtiyaç duyar.”(Öğrenci,21,K)

“Konuşma bina gibidir, çünkü ikisine de temel atmazsan yıkılabilir.”(Öğrenci,42,K)

“Konuşma kalp gibidir; çünkü insan kalp olmadan yaşayamaz, insanda konuşmadan yaşayamaz.”(Öğrenci,46,E)

“Konuşma su gibidir; çünkü su olmadan insanlar yaşayamaz. İnsanların yaşam kaynağı sudur. Konuşmakta aynı şekilde insanların yaşam kaynağıdır.”(Öğrenci,52,K)

“Konuşma başlık gibidir; çünkü her şeyin başında nasıl başlık varsa konuşmada her şeyin başında yer alır.”(Öğrenci,82,E)

“Konuşma yaşam gibidir; çünkü konuşma olmazsa yaşam olmaz.”(Öğrenci,128,E)

“Konuşma oksijen gibidir; çünkü o da bir ihtiyaçtır.”(Öğrenci,150,K)

“Konuşma insan hayatı gibidir; çünkü insan hayatı bir şey eksik olunca denge bozulur. Konuşma olmazsa kendini ifade edemezsin robot gibi yaşarsın.”(Öğrenci,157,K)

“Konuşma su gibidir; çünkü su bizim için çok önemli bir ihtiyacıdır. Konuşmada bunun gibidir. Konuşma olmazsa iletişim olamaz. Konuşmada bizim bir ihtiyacıdır.”(Öğrenci,163,K)

1.3.1.7. İletişim Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 13’de “İletişim” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 39 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 13. İletişim Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

İletişim	f	%
İletişim	4	10,3
Anlamak	3	7,7
Anlaşmak	3	7,7
Aşk	3	7,7
Sohbet etmek	3	7,7
Barış	2	5,1
Kedi köpek	2	5,1
Anahtar	1	2,6
Arkadaşlık	1	2,6
Çiçekler	1	2,6
Dayanışma	1	2,6
Dostluk	1	2,6
Empati	1	2,6
Fabl	1	2,6
Gül	1	2,6
İlişki	1	2,6
İnternet	1	2,6
Kalem ve kâğıt	1	2,6
Kara delik	1	2,6
Kardeşlik	1	2,6
Savaş	1	2,6
Silah	1	2,6
Spor	1	2,6
Tartışma	1	2,6
Telefon	1	2,6
Temel ihtiyaçlar	1	2,6
Toplam	39	100

Tablo 13'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 39 öğrencinin iletişim kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. İletişim kategorisinde, üretilen metaforlar: iletişim (f=4 %10,3), anlamak (f=3 %7,7), anlaşmak (f=3 %7,7), aşk (f=3 %7,7), sohbet etme (f=3 %7,7), barış (f=2 %5,1), kedi-köpek (f=2 %5,1), anahtar (f=1 %2,6), arkadaşlık (f=1, %2,6), çiçekler (f=1, %2,6), dayanışma (f=1, %2,6), dostluk (f=1, %2,6), empati (f=1, %2,6), fabl (f=1, %2,6), gül (f=1, %2,6), ilişki (f=1, %2,6), internet (f=1, %2,6), kalem ve kâğıt (f=1, %2,6), kara delik (f=1, %2,6), kardeşlik (f=1, %2,6), savaş (f=1, %2,6), silah (f=1, %2,6), spor (f=1, %2,6), tartışma (f=1, %2,6), telefon (f=1, %2,6)ve temel ihtiyaçlar (f=1, %2,6) metaforlarıdır.

“Konuşma anlaşmak gibidir; çünkü insanlar konuşma ile birleşip anlaşırlar.”(Öğrenci,35,E)

“Konuşma anlamak gibidir; çünkü insanlar konuşarak birbirini anlar.”(Öğrenci,56,E)

“Kuşma sohbet etmek gibidir; çünkü iki kişi arasındaki iletişimdir.”(Öğrenci,93,K)

“Kuşma barış gibidir; çünkü konuşarak halledemeyeceğimiz hiçbir şey yoktur. Böylece anlamadığımız bir konuyu konuşarak halledebiliriz.”(Öğrenci,121,K)

“Kuşma aşk gibidir; çünkü iki insanı birbirine bağlar.”(Öğrenci,232,K)

“Kuşma empati gibidir; çünkü insanların birbirimizi anlamamıza yardımcı olur.”(Öğrenci,18,K)

“Kuşma internet gibidir; çünkü internet sayesinde herkes ile iletişim kurabiliriz aynı konuşurken herkes ile iletişim kurduğumuz gibi.”(Öğrenci,50,K)

“Kuşma kardeşlik gibidir; çünkü kardeşinle birlik olduğun gibi konuşarak da başkalarıyla birlik olabilirsiniz.”(Öğrenci,73,E)

“Kuşma anahtar gibidir; çünkü birçok kapıyı konuşarak anlaşarak açabiliriz.”(Öğrenci,89,E)

“Kuşma anlamak gibidir; çünkü arkadaşımızla sıkıntı yaşadığımızda onunla konuşarak birbirimizi anlayabiliriz.”(Öğrenci,118,E)

“Kuşma dostluk gibidir; çünkü konuştuğça dostluklar da artar.”(Öğrenci,134,E)

“Kuşma savaş gibidir; çünkü konuştuğumuz şeyi iyi konuşabilirsek kazandığımız anlamına gelir.”(Öğrenci,136,E)

“Kuşma telefon gibidir; çünkü insanlara daha kolay bir şekilde ulaşabilirim.”(Öğrenci,149,K)

“Kuşma çiçekler gibidir; çünkü her türde çiçek vardır. Aynı zamanda her türde konuşma aramızda geçmektedir.”(Öğrenci, 172,E)

“Kuşma gül gibidir; çünkü gül gün geçtikçe daha da açar ve daha da güzelleşir. Konuşmayı da bu yüzden güle benzettim. Karşımdaki kişi ile konuştuğça daha çok birbirinizi tanırırsınız ve daha iyi bir dostluk kurarsınız.”(Öğrenci,177,K)

“Kuşma iletişim gibidir; çünkü insanlar konuşarak iletişim kurarlar. İletişim kurulmazsa ihtiyaçlarımızı birbirimize söyleyemeyiz.” (Öğrenci,216,K)

“Kuşma kalem ve kâğıt gibidir; çünkü kalem ve kâğıt birbirlerine çok uyumludur. Kuşma da uyumlu insanların diyaloglarıdır.”(Öğrenci,224,K)

1.3.1.8. Özgürlük Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 14’te “Özgürlük” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 10 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 14. Özgürlük Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Özgürlük	f	%
Özgürlük	5	50,0
Araba	1	10,0
Çiçek	1	10,0
Sanat	1	10,0
Serbest bırakılan kuş	1	10,0
Yaşam	1	10,0
Toplam	10	100

Tablo 14’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 10 öğrencinin özgürlük kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Özgürlük kategorisinde üretilen metaforlar: özgürlük (f=5, %50), araba (f=1 %10), çiçek (f=1 %10), sanat (f=1 %10), serbest bırakılan kuş (f=1 %10) ve yaşam (f=1 %10) metaforlarıdır.

“Konuşma özgürlük gibidir; çünkü insan istediklerini söyleyebiliyor, içinde kalmıyor.”(Öğrenci,107,K)

“Konuşma özgürlük gibidir; çünkü içimizdeki kuşlar gibi hürdürler.”(Öğrenci,205,K)

“Konuşma araba gibidir; çünkü istediğinde ses çıkarıyor, istemediğinde duruyor. Ağız gibi.” (Öğrenci,222,K)

“Konuşma yaşam gibidir; çünkü biz yaşadıkça sonuna kadar konuşuruz kimse bize karışamaz. Bunun adı yaşama özgürlüğü.”(Öğrenci,211,E)

“Konuşma serbest bırakılan kuş gibidir; çünkü istediğimiz her şeyi istediğimiz gibi anlatabiliriz.”(Öğrenci,26,K)

“Konuşma özgürlük gibidir; çünkü her insan istediği gibi konuşabilir.”(Öğrenci,114,K)

1.3.1.9. Rahatlama Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 15’te “Rahatlama” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 24 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 15. Rahatlama Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Rahatlama	f	%
İçini dökmek	3	12,5
Müzik	3	12,5
Huzur	2	8,3
Çiçek	1	4,2
Deniz	1	4,2
Dertleşmek	1	4,2
Dost	1	4,2
Duvar	1	4,2
Hayat	1	4,2
İlaç	1	4,2
Masaj aleti	1	4,2
Sanat	1	4,2
Sohbet etmek	1	4,2
Su	1	4,2
Tatlı	1	4,2
Terapi	1	4,2
Teselli	1	4,2
Tuvalet	1	4,2
Yılan	1	4,2
Toplam	24	100,0

Tablo 15’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 24 öğrencinin rahatlama kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Rahatlama kategorisinde, üretilen metaforlar: içini dökmek, müzik (f=3 % 12,5), huzur (f=2 % 8,3), çiçek (f=1 %4,2), deniz (f=1 %4,2), dertleşmek (f=1 %4,2), dost (f=1 %4,2), duvar (f=1 %4,2), hayat (f=1 %4,2), ilaç (f=1 %4,2), mesaj aleti (f=1 %4,2), sanat (f=1 %4,2), sohbet etmek (f=1 %4,2), su (f=1 %4,2), tatlı (f=1 %4,2), terapi (f=1 %4,2), teselli (f=1 %4,2), tuvalet (f=1 %4,2) ve yılan (f=1 %4,2) metaforlarıdır.

“Konuşma müzik gibidir; çünkü Türkçeyi iyi konuştuğumuzda kelimeler kulağımıza müzik gibi hoş gelir.” (Öğrenci,22,K)

“Konuşma içini dökmek gibidir; çünkü konuşarak içindeki sıkıntıları, mutsuzluklarını anlatabilirsin.” (Öğrenci,53,E)

“Konuşma terapi gibidir; çünkü nasıl terapi ile huzur buluyorsan konuşmada da huzur bulursun.” (Öğrenci,67,E)

“Konusma huzur gibidir; çünkü insan konuştuğça rahatlar ve hafifler.”(Öğrenci,70,K)

“Konusma sohbet etmek gibidir; çünkü birbirimize içimizi döküyoruz.”(Öğrenci,2,E)

“Konusma içini dökmek gibidir; çünkü konuştuğunda derdini anlatırsın. Bir derdin olduğunda onu birine anlatabilirsin. İnsan konuşmadan yapamaz.”(Öğrenci,5,K)

“Konusma müzik gibidir; çünkü müzik dinlerken nasıl rahatlıyorsak konuşurken de rahatlarız.”(Öğrenci,71,E)

“Konusma çiçek gibidir; çünkü insan içine kapanıktır. Konuştuğça bir çiçek gibi açılır ve açıldıkça güzel ve özgüvenli biri olur.”(Öğrenci,77,K)

“Konusma teselli gibidir; çünkü karşımızdaki kişi kötü duygular içindeyse onu konuşarak teselli ederiz.”(Öğrenci,96,K)

“Konusma tuvalete gitmek gibidir; çünkü tuvalete gittiğinde içini boşaltırsın.”(Öğrenci,99,K)

“Konusma dertleşmek gibidir; çünkü konuşunca insan rahatlar konuşmayan insanın bir süre sonra sıkıntıdan patlayacağını düşünüyorum.”(Öğrenci,115,K)

“Konusma huzurlu olmak gibidir; çünkü konuştuğça için ferahlar istediklerini söylersin böylece huzurlu olursun.”(Öğrenci,143,K)

“Konusma hayat gibidir; çünkü insan içindekileri başkasına anlatıp omuzlarındaki yükü kaldırmalıdır.”(Öğrenci,152,K)

“Konusma masaj aleti gibidir; çünkü insanı rahatlatır.”(Öğrenci,192,E)

“Konusma yılan gibidir; çünkü istediğin zaman zehri atarsın.”(Öğrenci,196,E)

“Konusma su gibidir; çünkü suyu açtığımızda şırl şırl akar, içini döker. Konuşmada birbiriyle karşılıklı konuşma gibidir, insana içini döker.”(Öğrenci,200,K)

“Konusma ilaç gibidir; çünkü biriyle konuşunca içimiz ferahlar. İçimizdeki sıkıntıları biraz olsun azaltabilir.”(Öğrenci,244,K)

1.3.1.10. Rahatsızlık Verme Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 16’da “Rahatsızlık Verme” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 14 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 16. Rahatsızlık Verme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Rahatsızlık Verme	f	%
Ayakkabı	1	7,1
Cam	1	7,1
Çiçek	1	7,1
Kâğıt para	1	7,1
Kelebek etkisi	1	7,1
Kule	1	7,1
Müzik	1	7,1
Ozon tabakası	1	7,1
Rap söylemek	1	7,1
Silah	1	7,1
Şeker	1	7,1
Tehlike	1	7,1
XL beden	1	7,1
Yemek	1	7,1
Toplam	14	100,0

Tablo 16’da göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 14 öğrencinin rahatsızlık verme kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Rahatsızlık verme kategorisinde, üretilen metaforlar: ayakkabı (f=1 %7,1), cam (f=1 %7,1), çiçek (f=1 %7,1), kâğıt para (f=1 %7,1), kelebek etkisi (f=1 %7,1), kule (f=1 %7,1), müzik (f=1 %7,1), ozon tabakası (f=1 %7,1), rap söyleme (f=1 %7,1), silah (f=1 %7,1), şeker (f=1 %7,1), tehlike (f=1 %7,1), XL beden (f=1 %7,1) ve yemek (f=1 %7,1) metaforlarıdır.

“Konuşma cam gibidir; çünkü bazen konuştuklarımız insanları kırabilir.”
(Öğrenci,10,K)

“Konuşma XL Bedeni gibidir; çünkü üzerine uymayan kişilere büyük gelir. Anlamli konuşamayanlara da konuşma büyük gelir.”(Öğrenci,54,K)

“Konuşma tehlike gibidir; çünkü bazen doğru konuşunca hiçbir şey olmaz ama yanlış konuşunca tehlikeye atılmış gibi oluruz.”(Öğrenci,117,K)

“Konuşma rap söylemek gibidir; çünkü hızlı olduğu için yoruluyorum.”(Öğrenci,185,E)

“Konuşma yemek gibidir; çünkü yemek yararlı olduğu gibi fazlası da zararlıdır. Konuşmayı da hayatımızda gerektiğinden fazla kullanırsak fazlasıyla zararlı olur.”(Öğrenci,13,E)

“Konuşma çiçek gibidir; çünkü çiçek nasıl solarsa konuşmamızda iyi değilse çiçek gibi solar.”(Öğrenci,84,K)

“Konuşma kâğıt para gibidir; çünkü doğru bir şekilde konuşmazsan kâğıt para bozuk paraya dönüşür.”(Öğrenci,85,K)

“Konuma ozon tabakası gibidir; çünkü delindiğinde (zarar gördüğünde)ortaya kötü sonuçlar çıkar.”(Öğrenci,147,K)

“Konuşma silah gibidir; çünkü insanları kelimeleriyle öldürebilir ve kırabilir.”(Öğrenci,170,K)

“Konuşma kelebek etkisi gibidir; çünkü biz kötü bir konuşma yaparsak o konuşma büyür ve başkalarını kırabilir.”(Öğrenci,190,E)

“Konuşma ayakkabı gibidir; çünkü bazen söylediğimiz sözler bizi çukura adım atar, ayakkabıda adım atar.”(Öğrenci,248,K)

1.3.1.11. Sonsuzluk Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 17’de “Sonsuzluk” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 16 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 17. Sonsuzluk Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Sonsuzluk	f	%
Su	4	25,0
Boş bir bardak	1	6,3
Fabrika	1	6,3
Geri dönüşüm	1	6,3
Günler	1	6,3
Hava	1	6,3
Kelebek	1	6,3
Kuş	1	6,3
Nefes	1	6,3
Rüzgâr	1	6,3
Tekrar	1	6,3
Uçak	1	6,3
Zaman	1	6,3
Toplam	16	100,0

Tablo 17' ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 16 öğrencinin sonsuzluk kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Sonsuzluk kategorisinde, üretilen metaforlar: su (f=4 %25), boş bir bardak (f=1 %6,3), fabrika (f=1 %6,3), geri dönüşüm (f=1 %6,3), günler (f=1 %6,3), hava (f=1 %6,3), kelebek (f=1 %6,3), kuş (f=1 %6,3), nefes (f=1 %6,3), rüzgâr (f=1 %6,3), tekrar (f=1 %6,3), uçak (f=1 %6,3)ve zaman (f=1 %6,3) metaforlarıdır.

“Konuşma su gibidir; çünkü konuşmada su gibi hızlı akıp gider.”(Öğrenci,7,E)

“Konuşma boş bir bardak gibidir; çünkü konuşursun konuşursun ama o bardağı dolduramazsın.”(Öğrenci,8,K)

“Konuşma fabrika gibidir; çünkü fabrika durmadan çalışır. Biz de fabrikalar gibi hiç durmadan konuşuruz.”(Öğrenci,29,K)

“Konuşma tekrar gibidir; çünkü insanlar birbirlerinin sözlerini tekrarlıyor.”(Öğrenci,51,E)

“Konuşma geri dönüşüm gibidir; çünkü konuştuklarımızı tekrar kullanabiliriz aynı geri dönüşümle geçmişte kullandıklarımızı tekrar kullandığımız gibi.”(Öğrenci,12,K)

“Konuşma kelebek gibidir; çünkü uçar gider.”(Öğrenci,139,E)

“Konuşma günler gibidir; çünkü günler hızlıca geçip gider, konuşmalarımızda hızlıca geçip gider.”(Öğrenci,30,K)

“Konuşma su gibidir; çünkü su gibi akıp giderken sözlerde akıp gider.”(Öğrenci,251,K)

1.3.1.12. Süre Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 18'de “Süre” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 10 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 18. Süre Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Süre	f	%
Su	3	30,0
Zaman	2	20,0
Çalar saat	1	10,0
Dalga	1	10,0
Ömür	1	10,0
Şelale	1	10,0
Zaman akışı	1	10,0
Toplam	10	100,0

Tablo 18'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 10 öğrencinin süre kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Süre kategorisinde, üretilen metaforlar: su (f=3 %30), zaman (f=2 % 20), çalar saat (f=1 %10), dalga (f=1 %10), ömür (f=1 %10), şelale (f=1 %10) ve zaman akışı (f=1 %10) metaforlarıdır.

“Konuşma çalar saat gibidir; çünkü çalar saat zamanı geldiğinde çalar. Zamanı geldiğinde konuşursun.” (Öğrenci,68,E)

“Konuşma zaman gibidir; çünkü zamanımız tükendiğinde konuşmamızda biter, konuşma bittikçe zamanımızda tükenir.”(Öğrenci,151,E)

“Konuşma su gibidir; çünkü her konuştuğumuzda daha fazla konuşuruz ve bu konuşma uzun sürebilir. Hatta saatler su gibi akıp gider.”(Öğrenci,138,E)

“Konuşma zaman akışı gibidir; çünkü zaman nasıl akıp giderse insanlarda konuşurken tüm konuştuğu şeyler akıp gider.”(Öğrenci,74,K)

“Konuşma zaman gibidir; çünkü konuşmak zaman ister.”(Öğrenci,4,K)

1.3.1.13. Tasarlama Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 19'da araştırmaya katılan öğrencilerinin “Tasarlama” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 5 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 19. Tasarlama Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Tasarlama	f	%
Asker	1	20,0
Cam	1	20,0
El emeği vazo	1	20,0
Ev	1	20,0
Saç	1	20,0
Toplam	5	100,0

Tablo 19'a göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 5 öğrencinin tasarlama kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Tasarlama kategorisinde üretilen metaforlar: asker (f=1 %20), cam (f=1 %20), el emeği vazo (f=1 %20), ev (f=1 %20) ve saç (f=1 %20) metaforlarıdır.

“Konuşma el emeği vazo gibidir; çünkü konuşmaya başlamadan önce konuşacaklarımızı düşünürüz aynı el emeği vazo yapılırken tasarımı düşünüldüğü gibi”(Öğrenci,25,K)

“Konuşma asker gibidir; çünkü askerler savaşmadan önce nasıl plan yapıyorlarsa iyi bir konuşma yapabilmek için de plan yapılır.”(Öğrenci,27,K)

“Konuşma cam gibidir; çünkü cam eritildiğinde farklı şekiller alır. Konuşmada böyledir, farklı şekillere bürünür.”(Öğrenci,154,K)

“Konuşma ev gibidir; çünkü ev nasıl şekillendirirsek öyle olur.”(Öğrenci,209,K)

“Konuşma saç gibidir; çünkü saç nasıl şekilleniyorsa konuşmada öyledir.”(Öğrenci,214,K)

1.3.1.14. Yansıtma Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 20'de araştırmaya katılan öğrencilerinin “Yansıtma” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 19 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 20. Yansıtma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yansıtma	f	%
Sanat	4	21,1
Kendini anlatma	3	15,8
Ahlak	2	10,5
Yaşam	2	10,5
Ayna	1	5,3
Duygularımız	1	5,3
Duyguyu ortaya çıkarmak	1	5,3
Göz	1	5,3
Jest-mimik	1	5,3
Kendini ifade etme	1	5,3
Sevgi	1	5,3
Temsilci	1	5,3
Toplam	19	100,0

Tablo 20' ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 19 öğrencinin yansıtma kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yansıtma kategorisinde üretilen metaforlar: sanat (f=4 %21,1), kendini anlatma (f=3 % %15,8)

ahlak, yaşam (f=2 %10,5), ayna (f=1 %5,3), duygularımız (f=1 %5,3), duyguyu ortaya çıkarmak (f=1 %5,3), göz (f=1 %5,3), jest-mimik (f=1 %5,3), kendini ifade etme (f=1 %5,3), sevgi (f=1 %5,3)ve temsilci (f=1 %5,3) metaforlarıdır.

“Konuşma kendini anlatmak gibidir; çünkü kendi içimden geçen duygularımı, kişiliğimi konuşarak anlatıyorum.”(Öğrenci,60,E)

“Konuşma ayna gibidir; çünkü ayna nasıl bizi olduğumuz gibi yansıtıyorsa konuşmamızda bizi yansıtır.”(Öğrenci,62,E)

“Konuşma ahlak gibidir; çünkü konuştuğun şeyler seni yansıtır.”(Öğrenci,87,K)

“Konuşma sanat gibidir; çünkü kendini açıklama fırsatı buluruz.”(Öğrenci,102,E)

“Konuşma göz gibidir; çünkü gözlerimizden duygularımız anlaşıldığı gibi konuşurken de kelimelerle anlaşılır.”(Öğrenci,24,K)

“Konuşma sanat gibidir; çünkü ne kadar güzel konuşursanız sizin sanatınızı ve kültürlü olduğunuzu yansıtır.”(Öğrenci,34,K)

“Konuşma temsilci gibidir; çünkü konuştuğunda kendini ifade ediyorsun. Konuştuğunda kendini ve kendi özelliklerini karşı tarafa gösteriyorsun ve nasıl biri olduğun konuşmandan belli oluyor.”(Öğrenci,203,K)

1.3.1.15. Yaşam Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 21’de araştırmaya katılan öğrencilerinin “Yaşam” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 13 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 21. Yaşam Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yaşam	f	%
Hayat	4	30,8
Sanat	2	15,4
Hayal gücümüz	1	7,7
Mum	1	7,7
Savaş	1	7,7
Su	1	7,7
Süre	1	7,7
Telefon	1	7,7
Yürümek	1	7,7
Toplam	13	100,0

Tablo 21'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 13 öğrencinin yaşam kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yaşam kategorisinde, üretilen metaforlar: hayat (f=4 %30,8), sanat (f=2 %15,4), hayal gücü (f=1 % 7,7), mum (f=1 % 7,7), savaş (f=1 % 7,7), su (f=1 % 7,7), süre (f=1 % 7,7), telefon (f=1 % 7,7) ve yürümek (f=1 % 7,7) metaforlarıdır.

“Konuşma hayat gibidir; çünkü insanlar bazen acı bazen tatlı bazen de doğru ve yanlış söyler.”(Öğrenci,9,E)

“Konuşma telefon gibidir; çünkü insanlar çok konuştuğunda şarjı tükenir.”(Öğrenci,125,K)

“Konuşma sanat gibidir; çünkü her şeyi ifade eder.”(Öğrenci,108,K)

“Konuşma mum gibidir; çünkü mum gibi konuşmanın sonu gelir.”(Öğrenci,20,K)

“Konuşma savaş gibidir; çünkü savaşta kazanabilmek için mücadele ediliyorsa bizlerde düzgün konuşabilmek için mücadele ederiz.”(Öğrenci,28,E)

“Konuşma yürümek gibidir; çünkü yürümek gibi elbet bir sonu olacaktır.”(Öğrenci,33,K)

“Konuşma hayat gibidir; çünkü insan konuşurken hayatta olduğunu anlıyor.”(Öğrenci,65,K)

1.3.1.16. Yetenek Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 22'de “Yetenek” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 11 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 22. Yetenek Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yetenek	f	%
Yetenek	3	27,3
Başarı	1	9,1
Dil	1	9,1
Futbol	1	9,1
Güzel ahlak	1	9,1
İnsan	1	9,1
Kar tanesi	1	9,1
Sanat	1	9,1
Tiyatro	1	9,1
Toplam	11	100,0

Tablo 22'ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 11 öğrencinin yetenek kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yetenek kategorisinde, üretilen metaforlar: yetenek (f=3 %27,3), başarı (f= 1 % 9,1), dil (f= 1 % 9,1), futbol (f= 1 % 9,1), güzel ahlak (f= 1 % 9,1), insan (f= 1 % 9,1), kar tanesi (f= 1 % 9,1), sanat (f= 1 % 9,1)ve tiyatro (f= 1 % 9,1) metaforlarıdır.

“Konuşma futbol gibidir; çünkü o da futbol gibi yetenek ve beceri ister.”(Öğrenci,31,E)

“Konuşma yetenek gibidir; çünkü herkesin yeteneği farklı olduğu gibi konuşması da farklıdır.”(Öğrenci,80,E)

“Konuşma kar tanesi gibidir; çünkü herkes farklı konuşur ve birbirini bölmeye çalışır.”(Öğrenci,111,E)

“Konuşma sanat gibidir; çünkü sanat nasıl farklı ve etkili ise konuşmada öyle farklı ve etkilidir.”(Öğrenci,61,K)

“Konuşma başarı gibidir; çünkü her insanın konuşma biçimi farklıdır. Her insanın başarısı nasıl ki diğer insanların başarısına göre farklıdır, konuşmada öyledir.”(Öğrenci,90,K)

1.3.1.17. Yönlendirme Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 23'de “Yönlendirme” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 5 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 23. Yönlendirme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yönlendirme	f	%
Ahlak	1	20,0
Araba	1	20,0
Araba direksiyonu	1	20,0
Araba sürmek	1	20,0
Yarınlr	1	20,0
Toplam	5	100,0

Tablo 23'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 5 öğrencinin yönlendirme kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yönlendirme kategorisinde, üretilen metaforlar: ahlak (f=1 %20), araba (f=1 %20), araba direksiyonu (f=1 %20), araba sürmek(f=1 %20) ve yarınlara (f=1 %20)metaforlarıdır.

“Konuşma yarınlar gibidir; çünkü her konuştuğumuzda geleceğe katkı sağlayan sözler bırakacağızdır.” (Öğrenci,1,K)

“Konuşma araba direksiyonu gibidir; çünkü direksiyonu nereye çevirirsen oraya gider. Bizim konuşmamızda bizi yönlendirir.”(Öğrenci,148,K)

“Konuşma araba sürmek gibidir; çünkü sürmeyi bilmezsen bir yere çarparsın.”(Öğrenci,219,E)

1.4. KIZ VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN BİRBİRLERİNDEN FARKLI OLARAK KULLANDIKLARI KAVRAMSAL KATEGORİLER

Araştırmanın bu kısmında, her algı grubuna ait bulunan kavramsal kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 24’te “Olumlu” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 24. Olumlu Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Olumlu Kategoriler	Cinsiyet	
	Erkek	Kız
Bilgi edinme ve öğrenme	f	6
	%	7,00
Duygu ve düşüncelerin aktarımı	f	8
	%	9,30
İhtiyaç	f	14
	%	16,30
İletişim	f	20
	%	23,30
Özgürlük	f	4
	%	4,70
Rahatlama	f	10
	%	11,60
Rahatsızlık verme	f	0
	%	0,00
Sonsuzluk	f	3
	%	3,50
Süre	f	2
	%	2,30
Tasarlama	f	0
	%	0,00
Yansıtma	f	8
	%	9,30
Yaşam	f	4
	%	4,70
Yetenek	f	5
	%	5,80
Yönlendirme	f	2
	%	2,30
Toplam	f	86
	%	100,00

Tablo 24’te “Olumlu” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, erkek öğrenciler konuşma kavramını en çok “iletişim” (f=20 %23,30) kategorisi altında yer alan metaforlara benzetirken; kız öğrencilerse en çok “iletişim” (f=19 % 16,50) kategorisi altında yer alan metaforlara benzettikleri belirlenmiştir.

Tablo 25’te “Olumlu-Olumsuz” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 25. Olumlu-Olumsuz Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Olumlu-Olumsuz Kategoriler	Cinsiyet		
		Erkek	Kız
Karmaşık olma	f	4	11
	%	80,00	84,60
Rahatsızlık verme	f	0	2
	%	0,00	15,40
Yaşam	f	1	0
	%	20,00	0,00
Toplam	f	5	13
	%	100,00	100,00

Tablo 25’te “Olumlu-Olumsuz” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, erkek öğrenciler konuşma kavramını en çok “karmaşık olma” (f=4 %80) kategorisi altında yer alan metaforlara benzetirken; kız öğrencilerinse “karmaşık olma” (f=11 %84,60) kategorisi altında yer alan metaforlara benzettikleri belirlenmiştir.

Tablo 26’da “Olumsuz” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 26. Olumsuz Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Olumsuz Kategoriler	Cinsiyet		
		Erkek	Kız
Anlamsız	f	1	1
	%	8,30	4,00
Geri dönüşü olmama	f	5	6
	%	41,70	24,00
Rahatsızlık verme	f	3	8
	%	25,00	32,00
Sonsuzluk	f	2	3
	%	16,70	12,00
Süre	f	1	3
	%	8,30	12,00
Yaşam	f	0	4
	%	0,00	16,00
Toplam	f	12	13
	%	100,00	100,00

Tablo 26’da “Olumsuz” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, erkek öğrenciler konuşma kavramını en çok “geri dönüşü olmama” (f=5 %41,70) kategorisi altında yer alan metaforlara benzetirken; kız öğrencilerse “rahatsızlık verme” (f=8 %32) kategorisi altında yer alan metaforlara benzettikleri belirlenmiştir.

2. YAZMA BECERİSİNE AİT BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında, yazma kavramının alt-problemlerine ait bulgulara yer verilmiştir.

2.1. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KOMPOZİSYON YAZMA BAŞARILARIHAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÇÖZÜMLENMESİ

Öğrencilerden ölçme aracının ikinci bölümünde yer alan “Kompozisyon yazmakta başarılı olamadığımı düşünüyorum” ve “Kompozisyon yazmakta başarılı olduğumu düşünüyorum.” seçeneklerinden birini tercih etmeleri istenmiştir. Yapılan analize göre araştırmaya katılan öğrencilerinin %35,5 ’inin (f=91) kompozisyon yazmakta başarılı olamadıklarını düşündükleri belirlenirken; %64,5’inin (f=165) ise başarılı olduklarını düşündükleri belirlenmiştir. Öğrenciler tarafından verilen cevapların frekansları ve yüzde değerleri Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin Kompozisyon Yazma Başarıları Hakkındaki Düşüncelerine Göre Dağılımı

Türkçe Kompozisyon Yazmadaki Başarıları	f	%
Kompozisyon yazmakta başarılı olamadığımı düşünüyorum	91	35,5
Kompozisyon yazmakta başarılı olduğumu düşünüyorum	165	64,5
Toplam	256	100

2.2. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZMA BECERİSİNE İLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI ALGILARIN ÇÖZÜMLENMESİ

2.2.1. Olumlu Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Tablo 28’de “Olumlu” algılara yönelik öğrencilerin ürettikleri metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 235 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 28. Olumlu Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Metafor	f	%	Metafor	f	%
Düşünce	16	6,8	Eser	1	0,4
Sanat	8	3,4	Ev inşa etmek	1	0,4
Arkadaş	8	3,4	Evren	1	0,4
Hayat	8	3,4	Ezber	1	0,4
Su	7	3,0	Flash bellek	1	0,4
Duygu	6	2,6	Gereklilik	1	0,4
Hayal	6	2,6	Göl	1	0,4
El becerisi	5	2,1	Gözyaşı	1	0,4
Kalem	5	2,1	Hafıza	1	0,4
Yol	5	2,1	Hayatından bir parça	1	0,4
Aktarma	4	1,7	Işık	1	0,4
İçini dökmek	4	1,7	İçi sevgi dolu balon	1	0,4
Mutluluk	4	1,7	İçini boşaltma	1	0,4
Bilgi	3	1,3	İçini boşaltmak	1	0,4
Dostluk	3	1,3	İlaç	1	0,4
Kitap	3	1,3	İmza	1	0,4
Sır	3	1,3	İşlemler	1	0,4
Yetenek	3	1,3	İyi bir insan	1	0,4
Anlatmak	2	0,9	Kâğıt ile konuşma	1	0,4
Çanta	2	0,9	Kalbimiz	1	0,4
Çiçek	2	0,9	Kalem ve kâğıt	1	0,4
Duygularımız	2	0,9	Kalp	1	0,4
Günlük	2	0,9	Kanun	1	0,4
Hikâye	2	0,9	Kapı	1	0,4
Huzur	2	0,9	Kayıt altına almak	1	0,4
İnsan	2	0,9	Kendi dünyanı anlatma	1	0,4
Karakter	2	0,9	Kendini anlatmak	1	0,4
Matematik	2	0,9	Kendini ifade etmek	1	0,4
Mektup	2	0,9	Kıyafet	1	0,4
Mürekkep	2	0,9	Korkudan kurtulma	1	0,4
Okuma	2	0,9	Kumbara	1	0,4
Okumak	2	0,9	Kuş	1	0,4
Öğretmen	2	0,9	Kültür	1	0,4
Özgürlük	2	0,9	Leke	1	0,4
Sevmek	2	0,9	Matematik işlemi	1	0,4
Stres çarkı	2	0,9	Organlarımız	1	0,4
Şiir	2	0,9	Ölüm	1	0,4
Telefon	2	0,9	Ömür	1	0,4
Ağaç	1	0,4	Özgür bir kuş	1	0,4
Ağlamak	1	0,4	Para	1	0,4
Alın teri	1	0,4	Renkler	1	0,4
Anı	1	0,4	Renksiz duvar	1	0,4
Anı defteri	1	0,4	Resim çizmek	1	0,4
Araba	1	0,4	Saat	1	0,4
Başarı	1	0,4	Saklamak	1	0,4
Beceri	1	0,4	Sayılar	1	0,4
Bilgi sahibi olmak	1	0,4	Servet	1	0,4
Bilgi topluluğu	1	0,4	Sırdaş	1	0,4
Bilgisayar	1	0,4	Sırlarımız	1	0,4
Bir şeyi dökmek	1	0,4	Sihir	1	0,4
Bisiklet	1	0,4	Sonsuz derinlik	1	0,4
Büyümek	1	0,4	Sonsuzluk	1	0,4

Tablo 28. (Devam) Olumlu Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Metafor	f	%	Metafor	f	%
Çivi	1	0,4	Tanımlama	1	0,4
Çizim	1	0,4	Tatlı	1	0,4
Çocukluk	1	0,4	Tekerleme	1	0,4
Dal	1	0,4	Terapi	1	0,4
Derdini anlatmak	1	0,4	Tutku	1	0,4
Derman	1	0,4	Türkçe	1	0,4
Ders	1	0,4	Türkü	1	0,4
Dert ortağı	1	0,4	Usta	1	0,4
Dertleşmek	1	0,4	Yağmur damlaları	1	0,4
Doğa	1	0,4	Yağmur damlası	1	0,4
Dolaşmak	1	0,4	Yemek	1	0,4
Duyguyu dışa vurmak	1	0,4	Yemek verme	1	0,4
Düşünmek	1	0,4	Yıldız	1	0,4
Eğlence	1	0,4	Zaman	1	0,4

Tablo 28'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 235 öğrencinin yazmayı olumlu metafor algıları içerisinde ürettikleri belirlenmiştir. Olumlu metafor kategorisinde, en çok üretilen metaforlar: düşünce (f=16 %6,8), sanat (f=8 %3,4), hayat (f=8 %3,4), arkadaş (f=8 %3,4), su (f=7 %3), duygu (f=6 %2,6), hayal (f=6 %2,6), el becerisi (f=5 %2,1), kalem (f=5 %2,1), yol (f=5 %2,1), aktarma (f=4 %1,7), içini dökmek (f=4 %1,7), mutluluk (f=4 %1,7), bilgi (f=3 %1,3), dostluk (f=3 %1,3), kitap (f=3 %1,3), sır (f=3%1,3)ve yetenek (f=3%1,3) metaforlarıdır.

2.2.2. Olumlu-Olumsuz Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Tablo 29'da "Olumlu-Olumsuz" algılara yönelik öğrencilerin ürettikleri metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 3 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 29. Olumlu – Olumsuz Algular İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Metafor	f	%
Çiçek	1	33,3
Saat	1	33,3
Sanat	1	33,3
Toplam	3	100,0

Tablo 29'a göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 3 öğrencinin yazmayı olumlu-olumsuz metafor algılarıyla değerlendirdikleri belirlenmiştir. Olumlu-olumsuz metafor kategorisinde, üretilen metaforlar: çiçek (f=1 %33,3), saat (f=1 %33,3) ve sanat (f=1 %33,3) metaforlarıdır.

2.2.3. Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Tablo 30’da “Olumsuz” algılara yönelik öğrencilerin ürettikleri metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 18 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 30. Olumsuz Algılar İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Metafor	f	%
İşkence	7	38,9
Su	2	11,1
Dipsiz bir kuyu	1	5,6
Kader	1	5,6
Kafese kapatılan kuş	1	5,6
Kir	1	5,6
Kitap	1	5,6
Ölüm	1	5,6
Rüzgâr	1	5,6
Sanat	1	5,6
Zaman	1	5,6
Toplam	18	100

Tablo 30’a göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 18 öğrencinin yazmayı olumsuz metafor algılarıyla değerlendirdikleri belirlenmiştir. Olumsuz metafor kategorisinde, en çok üretilen metaforlar: işkence (f=7 %38,9), su (f=2 %11,1) metaforlarıdır.

2.3. ORTAOKUL 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZMA BECERİSİNE İLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI METAFORLAR

2.3.1. Yazma Becerisine İlişkin Metaforların Ortak Özellikleri Bakımından Kavramsal Kategoriler Altında Toplanması

Araştırmada elde edilen verilere göre, öğrencilerin “yazma” kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar 21 farklı kategori altında toplanmıştır. Kategorilere ait frekans ve yüzdeler Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Öğrencilerin Yazma Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Oluşturdukları Kavramsal Kategoriler

Kategoriler	f	%
Belirsiz olma	3	1,2
Bilgi edinme ve öğrenme	20	7,8
Birikimli olma	5	1,9
Çaba gösterme	2	0,8
Duygu ve düşüncelerin aktarımı	43	16,8
İhtiyaç	8	3,1
İletişim	1	0,4
Kalıcılık	9	3,5
Karmaşık olma	3	1,2
Kaydetme aracı	12	4,7
Özgürlük	5	1,9
Rahatlama	36	14,1
Rahatsızlık verme	11	4,3
Sonsuzluk	20	7,8
Süre	3	1,2
Yakınlık	22	8,6
Yansıtma	14	5,5
Yaratıcılık	14	5,5
Yaşam	11	4,3
Yetenek	11	4,3
Yönlendirme	3	1,2
Toplam	256	100

Tablo 31'e göre öğrencilerin en çok metafor ürettikleri kategori "Duygu ve düşüncelerin aktarımı" (f=43 %16,8), kategorisidir. "Duygu ve düşüncelerin aktarımı" kategorisinden sonra öğrencilerin en çok metafor ürettikleri kategoriler: "Rahatlama" (f=36 %14,1), "Yakınlık" (f=22 %8,6), "Sonsuzluk" (f=20 %7,8) ve "Bilgi edinme ve öğrenme (f=20 %7,8) kategorileridir. Öğrencilerin en az metafor ürettikleri kategoriler: "Çaba gösterme" (f=2 %0,8), "Tasarlama" (f=3 %1,2) , "Karmaşık olma (f=3 % 1,2) ve "Yönlendirme" (f=3 %1,2) kategorileridir.

Araştırmanın bu kısmında, her kategori grubuna ait metaforlara ve öğrenci açıklamalarına yer verilmiştir.

2.3.1.1. Belirsiz Olma Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 32'de "Belirsiz Olma" kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 3 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 32. Belirsiz Olma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Belirsiz Olma	f	%
Kader	1	33,3
Ölüm	2	66,7
Toplam	3	100,0

Tablo 32’ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 3 öğrencinin belirsiz olma kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Belirsiz olma kategorisinde, üretilen metaforlar ise ölüm (f=2 %66,7) ve kader (f=1 %33,3) metaforlarıdır.

“Yazma ölüm gibidir; çünkü ölümün ne zaman geleceği belli olmadığı gibi ilhamında ne zaman geleceği belli olmaz.” (Öğrenci, 7,E)

“Yazma kader gibidir; çünkü ne zaman kaderinde ne olacağını bilemezsin. Yazıda ne zaman ne yazacağını bilemezsin.” (Öğrenci, 160,K)

2.3.1.2. Bilgi Edinme ve Öğrenme Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 33’de “Bilgi Edinme ve Öğrenme” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 20 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 33. Bilgi Edinme ve Öğrenme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Bilgi Edinme ve Öğrenme	f	%
Bilgi	3	15,0
Kitap	2	10,0
Öğretmen	2	10,0
Ağaç	1	5,0
Başarı	1	5,0
Bilgi sahibi olmak	1	5,0
Bilgi topluluğu	1	5,0
Ders	1	5,0
Düşünce	1	5,0
Ezber	1	5,0
Matematik	1	5,0
Okuma	1	5,0
Okumak	1	5,0
Tanımlama	1	5,0
Türkçe	1	5,0
Yıldız	1	5,0
Toplam	20	100,0

Tablo 33’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 20 öğrencinin bilgi edinme ve öğrenme kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Bilgi

edinme ve öğrenme kategorisinde, üretilen metaforlar: bilgi (f=3 %15), kitap (f=2 %10), öğretmen (f=2 %10), ağaç (f=1 %5), başarı (f=1 %5), bilgi sahibi olma (f=1 %5), bilgi topluluğu (f=1 %5), ders (f=1 %5), düşünce (f=1 %5), ezber (f=1 %5), matematik (f=1 %5), okuma (f=1 %5), okumak (f=1 %5), tanımlama (f=1 %5), Türkçe (f=1 %5) ve yıldız (f=1 %5) metaforlarıdır.

“Yazma yıldız gibidir; çünkü her kelime anlamına ve yerine göre parlar ve ışık verir ruhuna.” (Öğrenci,44,K)

“Yazma kitap gibidir; çünkü nasıl kitaplarda bir şeyler anlatılıyorsa yazdığımız şeylerde bir şeyler anlatmaya çalışırız.” (Öğrenci,50,K)

“Yazma öğretmen gibidir; çünkü bir konuyu unuttuğunda defterini açar bakarsın aynı bir konuyu öğrenmek için öğretmene soru sorar gibi” (Öğrenci,100,E)

“Yazma matematik gibidir; çünkü belli bir uğraş ister. Ezberle halledilmez bilgi gerekir.” (Öğrenci,155,K)

“Yazma bilgi gibidir; çünkü insan yazamazsa öğrenemez eğer öğrenemezse öğretmez de. Onun için yazmak önemli.” (Öğrenci,191,E)

“Yazma bilgi topluluğu gibidir; çünkü ne kadar gerekli ve anlamlı şeyler yazarsak o kadar bilgi sahibi oluruz.” (Öğrenci,121,K)

“Yazma düşünce gibidir; çünkü yazma insanın düşüncesini ve seviyesini belirler.” (Öğrenci,250,E)

“Yazma ağaç gibidir; çünkü yazdıkça yeni şeyler öğrenirsin ağaç ise yeni meyveler verir.” (Öğrenci,224,K)

“Yazma bilgi sahibi olmak gibidir; çünkü ne kadar çok yazarsak bilgi sahibi o kadar çok oluruz.” (Öğrenci,2,E)

“Yazma ezber gibidir; çünkü insanlar yaza yaza kavrarlar.” (Öğrenci,112,K)

2.3.1.3. Birikimli Olma Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 34’te “Birikimli Olma” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 5 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 34. Birikimli Olma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Birikimli Olma	f	%
Göl	1	20,0
Kumbara	1	20,0
Sanat	1	20,0
Su	1	20,0
Yağmur damlaları	1	20,0
Toplam	5	100,0

Tablo 34'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 5 öğrencinin birikimli olma kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Birikimli olma kategorisinde, üretilen metaforlar: göl (f=1 %20), kumbara (f=1 %20), sanat (f=1 %20), su (f=1 %20) ve yağmur damlaları (f=1 %20) metaforlarıdır.

“Yazma kumbara gibidir; çünkü kumbarada nasıl para birikirse aklımızda ve kalbimizde birikenleri yazarız.”(Öğrenci,32,K)

“Yazma yağmur damlaları gibidir; çünkü yağmur yağınca damlalar birikir. Yazma ise harflerin birleşip kelime olmasıyla oluşur.”(Öğrenci,52,K)

“Yazma göl gibidir; çünkü gölde nasıl sular birikmişse yazarak da kelimeler birikir.”(Öğrenci,72,E)

2.3.1.4. Çaba Gösterme Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 35'te “Çaba Gösterme” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 2 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 35. Çaba Gösterme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Çaba Gösterme	f	%
Alın teri	1	50,0
Matematik İşlemi	1	50,0
Toplam	2	100,0

Tablo 35'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 2 öğrencinin çaba gösterme kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Çaba gösterme kategorisinde, üretilen metaforlar ise alın teri (f=1 %50) ve matematik işlemi (f=1 %50) metaforlarıdır.

“Yazma alın teri gibidir; çünkü yazmak için de emek gerekir.”(Öğrenci,49,K)

“Yazma matematik işlemi gibidir; çünkü matematik işleminde de doğruyu yapmaya çalışırsın ve sonuca ulaşırsın.”(Öğrenci,230,K)

2.3.1.5. Duygu ve Düşüncelerin Aktarımı Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 36’da “Duygu ve Düşüncelerin Aktarımı” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 43 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 36. *Duygu ve Düşüncelerin Aktarımı Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı*

Duygu ve Düşüncelerin Aktarımı	f	%
Düşünce	15	34,9
Aktarma	3	7,0
Duygu	3	7,0
Kalem	3	7,0
Anlatmak	2	4,7
Günlük	2	4,7
Hayal	2	4,7
Çizim	1	2,3
Dertleşmek	1	2,3
Duygularımız	1	2,3
Düşünmek	1	2,3
Gözyaşı	1	2,3
Huzur	1	2,3
Kalbimiz	1	2,3
Okumak	1	2,3
Resim çizmek	1	2,3
Sanat	1	2,3
Su	1	2,3
Şiir	1	2,3
Yemek verme	1	2,3
Toplam	43	100,0

Tablo 36’ya göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 43 öğrencinin duygu ve düşüncelerin aktarımı kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Duygu ve düşüncelerin aktarımı kategorisinde, üretilen metaforlar: düşünce (f=15 %34,9) aktarma (f=3 %7), duygu (f=3 %7), kalem (f=3 %7), anlatma (f=2 %4,7), günlük (f=2 %4,7), hayal (f=2 %4,7), çizim (f=1 %2,3), dertleşmek (f=1 %2,3), duygularımız (f=1 %2,3), düşünmek (f=1 %2,3), gözyaşı (f=1 %2,3), huzur (f=1 %2,3), kalbimiz (f=1 %2,3), okumak (f=1 %2,3), resim çizmek (f=1 %2,3), sanat (f=1 %2,3), su (f=1 %2,3), şiir (f=1 %2,3) ve yemek verme (f=1 %2,3) metaforlarıdır.

“Yazma günlük gibidir; çünkü yaşadığın, hissettiğin ve istediğin her şeyi boş bir sayfaya döküyorsun.”(Öğrenci,5,K)

“Yazma düşünce gibidir; çünkü düşündüğümüz hoşumuza giden çoğu şeyi not alırız.”(Öğrenci,29,K)

“Yazma düşünce gibidir; çünkü bir kompozisyon yazdığımızda düşüncemizi de ortaya koyarız.” (Öğrenci,140,K)

“Yazma resim çizmek gibidir; çünkü bir yazı yazarken içimizden geldiği gibi duygu ve düşüncelerimizi kolayca kâğıda dökübiliriz. Resim çizerken de ressamın duygularını çizer. Tek farkı yazı yazılır, resim çizilir.”(Öğrenci,25,K)

“Yazma aktarma gibidir; çünkü yazı yazarken duygu ve düşüncelerini kâğıda aktarırız.”(Öğrenci,56,E)

“Yazma kalem gibidir; çünkü nasıl kalem bir yazma aracı ise yazma da duygu ve düşüncelerimizi anlatmada kullandığımız bir araç.”(Öğrenci,68,E)

“Yazma gözyaşı gibidir; çünkü nasıl gözyaşı döküyorsak yazarken de duygularımızı kâğıda dökeriz.”(Öğrenci,105,E)

“Yazma duygu gibidir; çünkü her insanın bir duygusu vardır ve o duyguları kâğıda dökmek ister.”(Öğrenci,254,E)

“Yazma duygu gibidir; çünkü insanlar hissettiklerini duyguları yazıya dökerler.”(Öğrenci,216,K)

2.3.1.6. İhtiyaç Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 37’de “İhtiyaç” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 8 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 37. İhtiyaç Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

İhtiyaç	f	%
Eser	1	12,5
Gereklilik	1	12,5
Hayatından bir parça	1	12,5
İşlemler	1	12,5
Kalp	1	12,5
Organlarımız	1	12,5
Para	1	12,5
Yemek	1	12,5
Toplam	8	100,0

Tablo 37’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 8 öğrencinin ihtiyaç kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. İhtiyaç kategorisinde, üretilen metaforlar: eser (f=1 %12,5), gereklilik (f=1 %12,5), hayatından bir parça (f=1 %12,5),

işlemler (f=1 %12,5), kalp (f=1 %12,5), organlarımız (f=1 %12,5), para (f=1 %12,5) ve yemek (f=1 %12,5) metaforlarıdır.

“Yazma organlarımız gibidir; çünkü ikisine de çok ihtiyacımız vardır.”(Öğrenci,16,E)

“Yazma kalp gibidir; çünkü yaşamak için kalbinin atmasına gerek olduğu gibi yazmaya da gereksinimiz vardır.”(Öğrenci,38,K)

“Yazma hayatından bir parça gibidir; çünkü yazma olmazsa hayatının bir anlamı olmaz.”(Öğrenci,82,E)

“Yazma eser gibidir; çünkü yazı olmazsa eserler bugüne kadar gelmezdi.”(Öğrenci,157,K)

“Yazma yemek gibidir; çünkü yazmazsan unutursun, yemek yemeğince de beynin algılamayı unuttur.”(Öğrenci,116,K)

2.3.1.7. İletişim Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 38’da “İletişim” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 1 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 38. İletişim Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

İletişim	f	%
Telefon	1	100,0
Toplam	1	100,0

Tablo 38’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 1 öğrencinin iletişim kategorisi içerisinde metafor ürettiği belirlenmiştir. İletişim kategorisinde, metafor üreten öğrencinin iletişimi telefona benzettiği belirlenmiştir.

“Yazma telefon gibidir; çünkü ikisi de insanlarla iletişim kurmamızı sağlar.”(Öğrenci,42,K)

2.3.1.8. Kalıcılık Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 39’da “Kalıcılık” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 9 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 39. Kalıcılık Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Kalıcılık	f	%
Mürekkep	2	22,2
Bilgisayar	1	11,1
Çivi	1	11,1
İmza	1	11,1
İnsan	1	11,1
Kir	1	11,1
Leke	1	11,1
Sevmek	1	11,1
Toplam	9	100,0

Tablo 39'a göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 9 öğrencinin kalıcılık kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Kalıcılık kategorisinde, üretilen metaforlar: mürekkep (f=2 %22,2), bilgisayar (f=1%11,1), çivi (f=1%11,1), imza (f=1%11,1), insan (f=1%11,1), kir (f=1%11,1), leke (f=1%11,1) ve sevmek (f=1 %11,1) metaforlarıdır.

“Yazma imza gibidir; çünkü yazdığımız her şeyin izi kalır, attığımız her imza gibi.”(Öğrenci,14,K)

“Yazma leke gibidir; çünkü leke kalıcı olduğu için yazma da kalıcıdır ve kaybolmaz.”(Öğrenci,39,E)

“Yazma insan gibidir; çünkü insanlar nasıl ölünceye kadar kalıcı ise yazıda başına bir şey gelmeyinceye kadar kalıcıdır.”(Öğrenci,48,K)

“Yazma kir gibidir; çünkü bir kere damladığında geri silemezsin.”(Öğrenci,137,E)

“Yazma çivi gibidir; çünkü nasıl çivinin izi kalırsa yazının da izi kalır.”(Öğrenci,196,E)

“Yazma mürekkep gibidir; çünkü kâğıttan izi geçmez.”(Öğrenci,159,K)

2.3.1.9. Karmaşık Olma Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 40'da “Karmaşık Olma” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 9 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 40. Karmaşık Olma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Karmaşık Olma	f	%
Çiçekler	1	33,3
Saat	1	33,3
Sanat	1	33,3
Toplam	3	100,0

Tablo 40'a göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 3 öğrencinin karmaşık olma kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Karmaşık olma kategorisinde, üretilen metaforlar: çiçekler(f=1 %33,3), saat(f=1 %33,3) ve sanat (f=1 %33,3)metaforlarıdır.

“Yazma çiçekler gibidir; çünkü kötü koktuğunda kimse yazını sevmez. Çok güzel koktuğunda herkes yazını sever.”(Öğrenci,253,K)

“Yazma saat gibidir; çünkü yazdıklarımız bazen aklımızda kalır, bazen de kalmaz.”(Öğrenci,10,K)

2.3.1.10. Kaydetme Aracı Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 41'de “Kaydetme Aracı” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 12 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 41. Kaydetme Aracı Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Kaydetme Aracı	f	%
Çanta	2	16,7
Aktarma	1	8,3
Anı	1	8,3
Anı defteri	1	8,3
Flash bellek	1	8,3
Hafıza	1	8,3
Kayıt altına almak	1	8,3
Kitap	1	8,3
Mektup	1	8,3
Saklamak	1	8,3
Sır	1	8,3
Toplam	12	100,0

Tablo 41'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 12 öğrencinin kaydetme aracı kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Kaydetme aracı kategorisinde, üretilen metaforlar: çanta (f=2 %16,7), aktarma (f=1 %8,3), anı (f=1 %8,3), anı defteri (f=1 %8,3), flash bellek (f=1 %8,3), hafıza (f=1 %8,3), kayıt altına

almak (f=1 %8,3), kitap (f=1 %8,3), mektup (f=1 %8,3), saklamak (f=1 %8,3) ve sır (f=1 %8,3) metaforlarıdır.

“Yazma saklamak gibidir; yazdığımız her şeyi bir kâğıtta saklayabiliriz.”(Öğrenci,17,E)

“Yazma aktarma gibidir; çünkü yazı ile nesilden nesile birçok şeyi aktarırın.”(Öğrenci,35,E)

“Yazma flash bellek gibidir; çünkü bilgileri kaydeder.”(Öğrenci,190,E)

“Yazma anı defteri gibidir; çünkü insanlar içlerindeki sıkıntılarını ya da mutluluklarını kâğıda yazarak ilerideki hayatlarına bırakabilirler.”(Öğrenci,91,K)

“Yazma kitap gibidir; çünkü yazarak her bilgiyi saklarız aynı kitapların her bilgiyi sakladığı gibi.”(Öğrenci,43,E)

“Yazma sır gibidir; çünkü sırlar her zaman saklanır ve bir kâğıda yazdığımız yazıyı istersek sonsuza kadar saklayabiliriz.”(Öğrenci,22,K)

2.3.1.11. Özgürlük Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 42’de “Özgürlük” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 5 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 42. Özgürlük Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Özgürlük	f	%
Özgürlük	2	40,0
Çocukluk	1	20,0
Kapı	1	20,0
Özgür bir kuş	1	20,0
Toplam	5	100,0

Tablo 42’ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 5 öğrencinin özgürlük kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Özgürlük kategorisinde, üretilen metaforlar: özgürlük (f=2 %40), çocukluk (f=1 %20), kapı (f=1 %20) ve özgür bir kuş (f=1 %20) metaforlarıdır.

“Yazma özgürlük gibidir; çünkü yazdığımız ve yazacağımız şeylerin sınırı yoktur.”(Öğrenci,64,K)

“Yazma özgür bir kuş gibidir; çünkü insan yazdıkça kendini kuş gibi özgür hisseder. Çünkü tüm söylemek isteyip de söyleyemediği şeyleri yazıya döker.”(Öğrenci,77,K)

“Yazma çocukluk gibidir; çünkü düşünceni istediğin gibi ifade edebilirsin.”(Öğrenci,147,K)

2.3.1.12. Rahatlama Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 43’te “Rahatlama” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 36 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 43. Rahatlama Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Rahatlama	f	%
İçini dökmek	4	11,1
Arkadaş	3	8,3
Mutluluk	3	8,3
Duygu	2	5,6
Stres çarkı	2	5,6
Su	2	5,6
Ağlamak	1	2,8
Bir şeyi dökmek	1	2,8
Derdini anlatmak	1	2,8
Derman	1	2,8
Dostluk	1	2,8
Eğlence	1	2,8
Huzur	1	2,8
İçi sevgi dolu balon	1	2,8
İçini boşaltma	1	2,8
İlaç	1	2,8
İyi bir insan	1	2,8
Korkudan kurtulma	1	2,8
Mektup	1	2,8
Sanat	1	2,8
Servet	1	2,8
Sırlarımız	1	2,8
Tatlı	1	2,8
Terapi	1	2,8
Türkü	1	2,8
Yağmur damlası	1	2,8
Toplam	36	100,0

Tablo 43’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 36 öğrencinin rahatlama kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Rahatlama kategorisinde, üretilen metaforlar: içini dökmek (f=4 %11,1), arkadaş (f=3 %8,3),

mutluluk (f=3 %8,3), duygu (f=2 %5,6), stres çarkı (f=2 %5,6), su (f=2 %5,6), ağlamak (f=1 %2,8), bir şeyi dökmek (f=1 %2,8),durdurmak (f=1 %2,8), derman (f=1 %2,8), dostluk (f=1 %2,8), eğlence (f=1 %2,8), huzur (f=1 %2,8), içi sevgi dolu balon (f=1 %2,8), içini boşaltma (f=1 %2,8), ilaç (f=1 %2,8), iyi bir insan (f=1 %2,8), korkudan kurtulma (f=1 %2,8), mektup (f=1 %2,8), sanat (f=1 %2,8), servet (f=1 %2,8), sırlarımız (f=1 %2,8), tatlı (f=1 %2,8), terapi (f=1 %2,8), türkü (f=1 %2,8) ve yağmur damlası (f=1 %2,8) metaforlarıdır.

“Yazma korkudan kurtulma gibidir; çünkü yazı yazdığımda kendimi güvende hissediyorum.”(Öğrenci,6,K)

“Yazma stres çarkı gibidir; çünkü yazı yazdığımızda da stres çarkı ile oynadığımızda da stresimizi atarız.”(Öğrenci,12,K)

“Yazma sırlarımız gibidir; çünkü biz kendi sırlarımızı kimseye söylemeyip içimizdekileri kâğıda aktarırız.”(Öğrenci,30,K)

“Yazma derman gibidir; çünkü konuşamadığımız durumlarda yazarak acularımızı azaltabiliriz.”(Öğrenci,51,E)

“Yazma eğlence gibidir; çünkü eğlenirken nasıl mutlu oluyorsam yazı yazarken de o kadar mutlu oluyorum.”(Öğrenci,60,E)

“Yazma mutluluk gibidir; çünkü arkadaşım ile konuşmadığımda söylemek istediklerimi yazdığımda rahatlıyorum ve mutlu oluyorum.”(Öğrenci,62,E)

“Yazma sanat gibidir; çünkü sanat insanı nasıl iyi hissettirirse yazma da bazen insanı iyi hissettirir.”(Öğrenci,71,E)

“Yazma içimizi dökmek gibidir; çünkü yazarak içimizdeki sıkıntılarımızı atarız.”(Öğrenci,88,E)

“Yazma içini boşaltma gibidir; çünkü yazı yazarken içimde bir rahatlama sanki birkaç günlük yorgunluğumu atıyormuşum hissi veriyor.”(Öğrenci,99,K)

“Yazma ilaç gibidir; çünkü ilacın insanlar üzerinde olumlu etkisi olduğu gibi yazmanın insana olumlu etkisi vardır.”(Öğrenci,113,K)

“Yazma duygu gibidir; çünkü duygularımızı bazen kimseye anlatamıyoruz ve bizde bunu yazarak kâğıda aktarıyoruz. En azından kendimizi biraz daha rahatlamış hissediyoruz.”(Öğrenci,118,E)

“Yazma içini dökmek gibidir; çünkü insanı rahatlattığı için yazmak çok güzeldir. Herkes gerçekten yazıp içini dökmeli.”(Öğrenci,124,K)

“Yazma arkadaş gibidir; çünkü insanın derdi olduğunda arkadaşına danışır, içini rahatlatır. Yalnız olduğumuzda da yazarak içimizi rahatlatırız.”(Öğrenci,244,K)

“Yazma içi sevgi dolu balon gibidir; çünkü istediğin her şeyi konuşamazsan onları kâğıda dökersin.”(Öğrenci,233,K)

“Yazma derdini anlatmak gibidir; çünkü canın sıkıldığında aklındaki düşünceleri kâğıda dökersin.”(Öğrenci,225,E)

2.3.1.13. Rahatsızlık Verme Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 44’te “Rahatsızlık Verme” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 11 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 44. Rahatsızlık Verme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Rahatsızlık Verme	f	%
İşkence	7	63,6
Kafese kapatılan kuş	1	9,1
Renksiz duvar	1	9,1
Sanat	1	9,1
Sevmek	1	9,1
Toplam	11	100,0

Tablo 44’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 11 öğrencinin rahatsızlık verme kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Rahatsızlık verme kategorisinde, üretilen metaforlar: işkence (f=7 %63,6), kafese kapatılan kuş (f=1 %9,1), renksiz duvar (f=1 %9,1), sanat (f=1 %9,1)ve sevmek(f=1 %9,1)metaforlarıdır.

“Yazma kafese kapatılan bir kuş gibidir; çünkü istediğimiz her şeyi nasıl kâğıda döneceğimizi bilememek zor ve sıkıcıdır.”(Öğrenci,26,K)

“Yazma renksiz duvar gibidir; çünkü nasıl renksiz bir duvar kötü ise anlamlı olmayan yazı da renksiz duvar gibi olur.”(Öğrenci,81,K)

“Yazma işkence gibidir; çünkü yazı yazdığımda çok yoruluyorum.”(Öğrenci,95,E)

“Yazma işkence gibidir; çünkü o kadar çok yazdığımızda elimize ızdırap çektiriyor.”(Öğrenci, 172,E)

“Yazma sanat gibidir; çünkü yazarken çok özenen insan vardır. Kötü yazan insanlar ise hayattan ve derlerden bıkmış gibidir.”(Öğrenci,115,K)

2.3.1.14. Sonsuzluk Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 45’te “Sonsuzluk” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 20 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 45. Sonsuzluk Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Sonsuzluk	f	%
Su	4	20,0
Yol	4	20,0
Kalem	2	10,0
Araba	1	5,0
Bisiklet	1	5,0
Dipsiz bir kuyu	1	5,0
Evren	1	5,0
Hikâye	1	5,0
Ömür	1	5,0
Rüzgâr	1	5,0
Sonsuz derinlik	1	5,0
Sonsuzluk	1	5,0
Tutku	1	5,0
Toplam	20	100,0

Tablo 45’e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 20 öğrencinin sonsuzluk kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Sonsuzluk kategorisinde, üretilen metaforlar: su (f=4 %20), yol (f=4 %20), kalem (f=2 %10), araba (f=1 %5), bisiklet (f=1 %5) , dipsiz bir kuyu (f=1 %5), evren (f=1 %5), hikâye (f=1 %5), ömür (f=1 %5), rüzgâr(f=1 %5), sonsuz derinlik(f=1 %5), sonsuzluk (f=1 %5) ve tutku(f=1 %5) metaforlarıdır.

“Yazma su gibidir; çünkü bitmek bilmeyen su gibi bitmek bilmeyen fikirler sayesinde yazılar yazarız.”(Öğrenci,11,K)

“Yazma yol gibidir; çünkü yol uzadığı gibi yazı da uzar.”(Öğrenci,19,E)

“Yazma yol gibidir; çünkü yazmanın da yol gibi sonu yoktur.”(Öğrenci,120,K)

“Yazma dipsiz bir kuyu gibidir; çünkü insan yazmaya başladıkça dibe doğru ilerler.”(Öğrenci,76,K)

“Yazma sonsuzluk gibidir; çünkü yazmaya başladıkça hiç bitmeyecek gibidir.”(Öğrenci,79,E)

“Yazma tutku gibidir; çünkü insanlar yazdıkça tekrar tekrar yazmak ister.”(Öğrenci,117,K)

“Yazma kalem gibidir; çünkü ne kadar ucumuz bitse de yine de kullanırız.”(Öğrenci,167,E)

“Yazma evren gibidir; çünkü evren hiç tükenmeyecek bir boşluktur. Yazmada tükenmeyecek bir şeydir.”(Öğrenci,179,E)

“Yazma sonsuz derinlik gibidir; çünkü ne yazarsan yaz hiç bitmez.”(Öğrenci,199,K)

“Yazma bisiklet gibidir; çünkü her pedal çevirdiğimizde bisiklet gittiği gibi yazı da gider.”(Öğrenci,241,E)

2.3.1.15. Süre Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 46’ya “Süre” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 3 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 46. Süre Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Süre	f	%
Büyüme	1	33,3
Çiçek	1	33,3
Zaman	1	33,3
Toplam	3	100,0

Tablo 46’ya göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 3 öğrencinin süre kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Süre kategorisinde, üretilen metaforlar: büyüme (f=1 %33,3), çiçek (f=1 %33,3) ve zaman (f=1 %33,3)metaforlarıdır.

“Yazma çiçek gibidir; çünkü nasıl çiçeklerin açması için zamana ihtiyaç varsa yazı yazmak içinde zamana ihtiyaç vardır.”(Öğrenci,57,E)

“Yazma büyüme gibidir; çünkü büyüme için zamana ihtiyaç varsa yazmak içinde zamana ihtiyaç vardır.”(Öğrenci,70,K)

“Yazma zaman gibidir; çünkü ne kadar yazı yazarsak o kadar vakit gider.”(Öğrenci,132,E)

2.3.1.16. Yakınlık Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 47’ye “Yakınlık” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 22 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 47. Yakınlık Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yakınlık	f	%
Arkadaş	5	22,7
Dostluk	2	9,1
Sır	2	9,1
Dert ortağı	1	4,5
Duygu	1	4,5
Ev inşa etmek	1	4,5
Işık	1	4,5
İçini boşaltmak	1	4,5
Kâğıt ile konuşma	1	4,5
Kalem ve kâğıt	1	4,5
Karakter	1	4,5
Okuma	1	4,5
Sanat	1	4,5
Sayılar	1	4,5
Sırdaş	1	4,5
Su	1	4,5
Toplam	22	100,0

Tablo 47’ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 22 öğrencinin yakınlık kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yakınlık kategorisinde, üretilen metaforlar: arkadaş (f=5 %22,7), dostluk (f=2 %9,1), sır (f=2 %9,1), dert ortağı (f=1 %4,5) , duygu (f=1 %4,5), ev inşa etmek (f=1 %4,5), ışık (f=1 %4,5), içini boşaltmak (f=1 %4,5), kâğıt ile konuşma (f=1 %4,5), kalem ve kâğıt (f=1 %4,5), karakter (f=1 %4,5), okuma (f=1 %4,5), sanat (f=1 %4,5), sayılar (f=1 %4,5), sırdaş (f=1 %4,5) ve su (f=1 %4,5)metaforlarıdır.

“Yazma dostluk gibidir; çünkü her dert ve düşünceyi yazmak bir dostuna derdini anlatmak gibidir.”(Öğrenci,1,K)

“Yazma sır gibidir; çünkü ona yazdığın hiçbir şeyi kimseye söylemez.”(Öğrenci,9,E)

“Yazma kâğıt ile konuşma gibidir; çünkü bazı insanlar kimseye anlatamadığı derdini kâğıda döküyor. Kısacası kâğıt ile iletişim kurmak demektir.”(Öğrenci,97,K)

“Yazma sır gibidir; çünkü kâğıda yazarken dostuna anlattığın gibi yazarsın.”(Öğrenci,128,E)

“Yazma içini boşaltmak gibidir; çünkü derdini kime ne kadar anlatırsan anlat ama asla anlamazlar. Ancak bunları boş bir beyaz kâğıda veya sayfaya yazarsan derdini bir başkasına anlatmaktan daha iyi hissedersin. Sayfalar insanlara göre bizi daha iyi anlıyor.”(Öğrenci,144,K)

“Yazma sanat gibidir; çünkü insan bir şeyi paylaşamadığı zaman kâğıda döker.”(Öğrenci,163,K)

“Yazma arkadaş gibidir; çünkü içimizi rahatlatacak, omzunda ağlayacak, sevincinizi ve üzüntünüzü paylaşacak olan bir arkadaşdır.”(Öğrenci,177,K)

“Yazma arkadaş gibidir; çünkü insan yazı yazarak vakit geçirir ve o yazı arkadaş gibi olur.”(Öğrenci,187,E)

“Yazma duygu gibidir; çünkü derdimizi ya da sevincimizi birine anlatamadığımız zaman yazarak ortaya koyabiliriz.”(Öğrenci,178,K)

“Yazma dert ortağı gibidir; çünkü kimseye anlatamadığını ona anlatırsın.”(Öğrenci,192,E)

“Yazma kalem ve kâğıt gibidir; çünkü ikisi de birbirinden ayrılmazlar.”(Öğrenci,255,K)

2.3.1.17. Yansıtma Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 48’de “Yansıtma” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 14 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 48. Yansıtma Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yansıtma	f	%
Duyularımız	1	7,1
Duyguyu dışa vurmak	1	7,1
Hayal	1	7,1
Hayat	1	7,1
Hikâye	1	7,1
İnsan	1	7,1
Karakter	1	7,1
Kendi dünyanı anlatma	1	7,1
Kendini anlatmak	1	7,1
Kendini ifade etmek	1	7,1
Kültür	1	7,1
Sanat	1	7,1
Telefon	1	7,1
Yol	1	7,1
Toplam	14	100,0

Tablo 48'e göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 14 öğrencinin yansıtma kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yansıtma kategorisinde, üretilen metaforlar: duygularımız (f=1 %7,1), duyguyu dışa vurmak (f=1 %7,1), hayal (f=1 %7,1), hayat (f=1 %7,1), hikâye (f=1 %7,1), insan (f=1 %7,1), karakter (f=1 %7,1), kendi dünyanı anlatma (f=1 %7,1), kendini anlatmak (f=1 %7,1), kendini ifade etmek (f=1 %7,1), kültür (f=1 %7,1), sanat (f=1 %7,1), telefon (f=1 %7,1) ve yol (f=1 %7,1) metaforlarıdır.

“Yazma kendi dünyanı anlatma gibidir; çünkü yazarken hep kendi dünyandan bahsedersin.”(Öğrenci,37,K)

“Yazma duygularımız gibidir; çünkü yazarken içimden geçenleri açığa vuruyorum.”(Öğrenci,61,K)

“Yazma bir insan gibidir; çünkü nasıl insan ne yaşadığını nasıl yaşadığını dış görünüşü ile anlatıyorsa yazarak da içini dökebilir.”(Öğrenci,92,K)

“Yazma duyguyu dışa vurmak gibidir; çünkü insan duygularını konuşarak bazen söyleyemez ama onu yazıyla karşısındaki kişiye aktarabilir.”(Öğrenci,93,K)

“Yazma kültür gibidir; çünkü o insanı simgeler, o insanı anlatır.”(Öğrenci,111,E)

“Yazma hikâye gibidir; çünkü kelimeler kahramanlardır.”(Öğrenci,135,K)

“Yazma yol gibidir; çünkü yazdığımız şeyi güzel ve hızlı yazarak başarılı bir öğrenci olduğumuz çıkar.”(Öğrenci,136,E)

“Yazma karakter gibidir; çünkü yazı insanın karakterini belirler.”(Öğrenci,150,K)

“Yazma sanat gibidir; çünkü yazdıkça kendini anlatıyorsun.”(Öğrenci,168,K)

“Yazma hayal gibidir; çünkü istediğimiz düşünce ve hayali yazarak yansıtabiliriz.”(Öğrenci,206,K)

2.3.1.18. Yaratıcılık Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 49’da “Yaratıcılık” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 15 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 49. Yaratıcılık Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yaratıcılık	f	%
Sanat	3	21,4
Hayal	3	21,4
Çiçek	1	7,1
Dal	1	7,1
Kıyafet	1	7,1
Kuş	1	7,1
Renkler	1	7,1
Sihir	1	7,1
Şiir	1	7,1
Tekerleme	1	7,1
Toplam	14	100,0

Tablo 49’a göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 14 öğrencinin yaratıcılık kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yaratıcılık kategorisinde, üretilen metaforlar: sanat (f=3 %21,4), hayal (f=3 %21,4), çiçek (f=1 %7,1), dal (f=1 %7,1), kıyafet (f=1 %7,1), kuş (f=1 %7,1), renkler (f=1 %7,1), sihir (f=1 %7,1), şiir (f=1 %7,1) ve tekerleme (f=1 %7,1) metaforlarıdır.

“Yazma sanat gibidir; çünkü farklı düşünceleri ortaya çıkarmayı sağlar.”(Öğrenci,3,E)

“Yazma tekerleme gibidir; çünkü hep farklı şeyler yazıyoruz.”(Öğrenci,27,K)

“Yazma çiçek gibidir; çünkü o da çiçek gibi özen ister.”(Öğrenci,31,E)

“Yazma sihir gibidir; çünkü sihir gibi ilginç ve büyümlü bir şeydir.”(Öğrenci,54,K)

“Yazma renkler gibidir; çünkü her kelime renkler gibi farklıdır.”(Öğrenci,106,E)

“Yazma dal gibidir; çünkü kelimeleri yazdıkça yeni kelimeler eklersin.”(Öğrenci,164,K)

“Yazma kıyafet gibidir; çünkü insan bazen giysilerinin içindeyken kendini daha farklı bir dünya içinde bulabilir.”(Öğrenci,166,K)

“Yazma sanat gibidir; çünkü farklı bir şey çıkarıyorum.”(Öğrenci,185,E)

“Yazma kuş gibidir; çünkü bir insan yazı yazarken kendini kaptırır ve hayal gücüne dalar böylece kuş gibi hayal dünyasında uçar.”(Öğrenci,239,K)

2.3.1.19. Yaşam Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 50’de “Yaşam” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 11 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 50. Yaşam Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yaşam	f	%
Hayat	6	54,5
Doğa	1	9,1
Dolaşmak	1	9,1
Kitap	1	9,1
Saat	1	9,1
Zaman	1	9,1
Toplam	11	100,0

Tablo 50’ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 11 öğrencinin yaşam kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yaşam kategorisinde üretilen metaforlar: hayat (f=6 % 54,5), doğa (f=1 % 9,1) , dolaşmak (f=1 % 9,1), kitap (f=1 % 9,1), sanat (f=1 % 9,1) ve zaman (f=1 % 9,1) metaforlarıdır.

“Yazma hayat gibidir; çünkü bütün ömrümüzü alır.”(Öğrenci,23,E)

“Yazma hayat gibidir; çünkü yazılarda hayat gibi canlıdır.”(Öğrenci,104,K)

“Yazma hayat gibidir; çünkü hayatın sonu olduğu gibi yazmanında bir sonu vardır.”(Öğrenci,48,E)

“Yazma hayat gibidir; çünkü hayatında kendi bildiğini yazarsın. Allah insan için kader denilen şeyi yapar ve kaderimize birtakım şeyler yazar.”(Öğrenci,228,K)

“Yazma kalp gibidir; çünkü yaşamak için kalbinin atmasına gerek olduğu gibi yazmaya da gereksinimiz vardır.”(Öğrenci,38,K)

“Yazma doğa gibidir; çünkü her yazdığımız cümle bir şey ifade eder.”(Öğrenci,131,K)

2.3.1.20. Yetenek Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 51’de “Yetenek” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 11 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 51. Yetenek Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yetenek	f	%
El becerisi	5	45,5
Yetenek	3	27,3
Beceri	1	9,1
Mutluluk	1	9,1
Usta	1	9,1
Toplam	11	100,0

Tablo 51’e göre çalışmaya katılan 257 öğrenci içerisinde 11 öğrencinin yetenek kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yetenek kategorisinde, üretilen metaforlar: el becerisi (f=5 %45,5), yetenek (f=3 %27,3), beceri (f=1 %9,1), mutluluk (f=1 %9,1) ve usta (f=1 %9,1) metaforlarıdır.

“Yazma beceri gibidir; çünkü ustalık gerektirir.”(Öğrenci,34,K)

“Yazma el becerisi gibidir; çünkü iyi bir yazı yazabilmek için el becerisine ihtiyaç vardır.”(Öğrenci,83,E)

“Yazma el becerisi gibidir; çünkü insanlar yazarak kendilerini geliştirir ve kendini yönetir.”(Öğrenci,122,E)

“Yazma yetenek gibidir; çünkü yazmak için belli bir yeteneğim olması gerekir.”(Öğrenci,85,K)

“Yazma yetenek gibidir; çünkü her insanın aynı konuda yeteneği olmaz.”(Öğrenci,90,K)

“Yazma usta gibidir; çünkü herkes bunu başaramaz işinde en iyisi olsa bile bazı şeyleri yapamaz.”(Öğrenci,145,K)

2.3.1.21. Yönlendirme Kategorisindeki Metaforlar

Tablo 52’de “Yönlendirme” kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır. Öğrencilerin üretmiş olduğu metaforlar incelenmiş ve toplamda 3 adet metafor geçerli kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır.

Tablo 52. Yönlendirme Kategorisi İçerisinde Bulunan Metaforların Dağılımı

Yönlendirme	f	%
Hayat	1	33,3
Kanun	1	33,3
Matematik	1	33,3
Toplam	3	100,0

Tablo 52’ye göre çalışmaya katılan 256 öğrenci içerisinde 3 öğrencinin yönlendirme kategorisi içerisinde metaforlar ürettikleri belirlenmiştir. Yönlendirme kategorisinde, üretilen metaforlar: hayat (f=1 %33,3), kanun (f=1 %33,3) ve matematik (f=1 %33,3) metaforlarıdır.

“Yazma hayat gibidir; çünkü yazdıklarımız hayatımızdan izler taşır.”(Öğrenci,20,K)

“Yazma matematik gibidir; çünkü matematikte kurallar olduğu gibi yazmanın kuralları vardır.”(Öğrenci,103,E)

“Yazma kanun gibidir; çünkü onunda kuralları vardır ve ona uyulması gerekir.”(Öğrenci,249,K)

2.4. KIZ VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN BİRBİRLERİNDEN FARKLI OLARAK KULLANDIKLARI KAVRAMSAL KATEGORİLER

Araştırmanın bu kısmında, her algı grubuna ait bulunan kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 53’te araştırmaya katılan öğrencilerinin yazma konusunda “Olumlu” algılarına yönelik kategorilerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 53. Olumlu Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Olumlu Kategoriler	Cinsiyet		
	Erkek	Kız	
Belirsiz olma	f	1	0
	%	1,10	0,00
Bilgi edinme ve öğrenme	f	9	11
	%	9,80	7,70
Birikimli olma	f	3	2
	%	3,20	1,40
Çaba gösterme	f	0	2
	%	0,00	1,40
Duygu ve düşüncelerin aktarımı	f	20	23
	%	21,75	16,10
İhtiyaç	f	3	5
	%	3,20	3,50
İletişim	f	0	1
	%	0,00	0,70
Kalıcılık	f	3	5
	%	3,20	3,50
Kaydetme aracı	f	4	8
	%	4,35	5,60
Özgürlük	f	0	5
	%	0,00	3,50
Rahatlama	f	13	23
	%	14,13	16,10
Rahatsızlık verme	f	1	1
	%	1,10	0,70
Sonsuzluk	f	9	7
	%	9,80	4,90
Süre	f	2	1
	%	2,17	0,70
Yakınlık	f	8	14
	%	8,70	9,80
Yansıtma	f	2	12
	%	2,17	8,40
Yaratıcılık	f	5	9
	%	5,43	6,30
Yaşam	f	4	5
	%	4,35	3,50
Yetenek	f	4	7
	%	4,35	4,90
Yönlendirme	f	1	2
	%	1,10	1,40
Toplam	f	92	143
	%	100,00	100,00

Tablo 53'te "Olumlu" algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, erkek öğrenciler yazma kavramını en çok "duygu ve düşüncelerin aktarımı" (f=20 %21,75) kategorisi altında yer alan metaforlara benzetirken; kız

öğrencilerinse en çok “duygu ve düşüncelerin aktarımı” (f=23 %16,10) kategorisi altında yer alan metaforlara benzettikleri belirlenmiştir.

Tablo 54’te “Olumlu-Olumsuz” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 54. Olumlu-Olumsuz Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Olumlu-Olumsuz Kategoriler	Cinsiyet	
	Erkek	Kız
Karmaşık Olma	f	1
	%	100,0
Toplam	f	1
	%	100,00

Tablo 54’te “Olumlu-olumsuz” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, erkek öğrenci yazma kavramını “karmaşık olma” (f=1 %100) kategorisi altında yer alan metafora benzetirken; kız öğrencilerinse “karmaşık olma” (f=2 %100) kategorisi altında yer alan metaforlara benzettikleri belirlenmiştir.

Tablo 55’te “Olumsuz” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 55. Olumsuz Algılara Ait Kategorilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Olumsuz Kategoriler	Cinsiyet	
	Erkek	Kız
Belirsiz olma	f	1
	%	10,00
Kalıcılık	f	1
	%	10,00
Rahatsızlık verme	f	6
	%	60,00
Sonsuzluk	f	1
	%	10,00
Yaşam	f	1
	%	10,00
Toplam	f	10
	%	100,00

Tablo 55’te “Olumsuz” algılara yönelik kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, erkek öğrenciler yazma kavramını en çok “rahatsızlık verme” (f=6 %60) kategorisi altında yer alan metaforlara benzetirken; kız öğrencilerinse “rahatsızlık verme” (f=3 %37,50) ve “sonsuzluk” (f=3 %37,50) kategorileri altında yer alan metaforlara benzettikleri belirlenmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada elde edilen verilere dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve araştırma sorularına yer verilerek; sonuçlar benzer çalışmalarla karşılaştırılarak incelenmiştir. Bu araştırmada, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin anlatım becerilerine ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemini, “Türkçeyi güzel konuştuğumu düşünüyorum.” ve “Türkçeyi güzel konuşmadığımı düşünüyorum.” sorusu oluşturmaktadır. Birinci alt problem doğrultusunda, öğrencilerin Türkçeyi güzel konuşup konuşmadığı hakkındaki düşünceleri verdikleri cevaba göre incelenmiştir.

Araştırma verileri incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğu Türkçeyi güzel ve etkili konuşabildiklerini düşünmektedirler. Bulgular sonucunda öğrencilerin kendilerini rahatlıkla ifade edebilme yeterliliğine sahip oldukları düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Bireylerin toplumla olan ilişkisinin sağlam bir şekilde gelişmesinde ve hayat boyu devam etmesinde doğru ve güzel konuşmaya ihtiyacı vardır (Kansızoğlu, 2012: 220). Buna göre bireylerin kendilerini doğru bir şekilde ifade edebilmesinde ve toplumla sağlıklı bir bağ kurmada güzel ve etkili konuşması gerekmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemini, “öğrencilerin konuşma becerisine ilişkin sahip oldukları algılar nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. İkinci alt problem doğrultusunda, öğrencilerin konuşma becerisine yönelik olumlu ve olumsuz algıları öğrencilerin ürettikleri metaforlardan yola çıkılarak incelenmiştir.

Araştırma verileri incelendiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun konuşma becerisine ilişkin olumlu algılara sahip olduğu saptanmıştır. Bu veriler, doğrultusunda öğrencilerin konuşmaya ilişkin olumlu algılara sahip olması konuşma becerisinin geliştirilmesinde önemlidir. Bu durumda, okullarda konuşma becerisine yönelik seçmeli derslere yer verilmesi öğrencilerin olumlu düşüncelerini pekiştirmeyi sağlayacaktır. Ayrıca konuşma becerisinin geliştirilmesi için konuşmaya yönelik yapılan ders içi ve ders dışı etkinliklerin gerçekleştirilme sürecinde metaforlardan yararlanılabilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin konuşma kavramına yönelik ürettikleri metaforlar en çok “İletişim” kategorisinde toplanmıştır. Öğrenciler bu

kategoride, “empati (f=1), anlamak (f=3), internet (f=1), anlamak (f=3), kardeşlik (f=1), kara delik (f=1), anahtar (f=1), sohbet etmek (f=3), dayanışma (f=1), iletişim (f=4), barış (f=2), dostluk (f=1), savaş (f=1), tartışma (f=1), telefon (f=1), arkadaşlık (f=1), gül (f=1), çiçekler (f=1), aşk(f=3), temel ihtiyaçlar (f=1), fabl(f=1), kedi köpek (f=2), kalem ve kağıt (f=1), silah (f=1), ilişki (f=1), spor (f=1)” metaforlarını kullanmaktadırlar. Öğrencilerin metaforları gerekçelendirirken, konuşmayı insanların birbirlerini anlamalarını sağlayarak aralarındaki ilişkiyi arttıran ve insanı içine alan beceri olarak ifade etmektedirler. Öğrenciler, metaforları gerekçelendirirken konuşma kavramıyla iletişim arasında bağ kurmaktadırlar. “İletişim dendiğinde akla hemen insan ile insan arasındaki sözel bir süreç şeklinde işleyen konuşma gelmektedir” (Oskay, 2005’ten akt. Doğan, 2009: 186-187). Benzer çalışmalara bakıldığında, mevcut çalışmadaki kategoriyle benzerlikler görülmektedir. Altunkaya (2017) “İletişim” kategorisi, Özkan (2016) “İletişim Alanı Olarak Konuşma” kategorisi, Akkaya (2011) “İletişim” kategorisi, Bozpolat’ın (2015) “İletişim aracı” kategorisi, Lüle Mert’in (2013) “İletişim Ögesi Olarak Konuşma” kategorisiyle benzerlikler görülmektedir. Konuşma, insanların çevre ile doğrudan iletişim kurmasında en etkili yöntemdir (Kuru ve Güneş, 2017: 35).

Konuşma, temel dil becerilerinden olup günlük hayatta en çok kullanılan iletişim yoludur. Bundan sebep Türkçenin temel dil becerileri arasında sıklıkla kullanılan ve her zaman ihtiyaç duyulan beceri alanıdır (Çerçi, 2015: 187). Öğrenciler, tarafından en çok ifade edilen ikinci kategorinin “İhtiyaç” kategorisi olduğu görülmektedir. “İhtiyaç” kategorisinde, “su (f=6), bina (f=1), dil (f=1), kalp (f=1), başlık (f=1), insan (f=1), yaşam (f=1), hayat (f=2), oksijen (f=2), insan hayatı (f=1), organ (f=1), gereklilik (f=1), yemekteki tuz (f=1), bulut (f=1), deri ile vücut (f=1), saat (f=1), yemek yemek (f=1), güneş (f=2)” metaforları yer almaktadır. “İhtiyaç” kategorisinde yer alan metaforların gerekçeleri incelendiğinde, konuşma her şeyin başında yer alan, temelleri olan, kendimizi ifade etmede ihtiyaç duyulan ve insanın canlı kalmasını sağlayan beceri olarak nitelendirilmektedir. Benzer çalışmalar incelendiğinde, Lüle Mert’in (2013) “İhtiyaç Olarak Konuşma” kategorisi, Altunkaya’nın (2017), “İhtiyaç” kategorisi, Akkaya’nın (2011) “İhtiyaç” kategorisi, Bozpolat’ın (2015) “İhtiyaç Olarak” kategorisi araştırmada yer alan mevcut kategoriyle benzerlik göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin konuşma becerisine ilişkin oluşturduğu metaforlarda, en çok tercih edilenlerden biride “Rahatlama” kategorisidir. Öğrenciler bu kategoride,

“sohbet etmek (f=1), içini dökmek (f=3), müzik (f=3), duvar (f=1), terapi (f=1), huzur (f=2), çiçek (f=1), teselli (f=1), tuvalet (f=1), sanat (f=1), deniz (f=1), dost (f=1), dertleşmek (f=1), hayat (f=1), tatlı (f=1), masaj aleti (f=1), yılan (f=1), su (f=1), ilaç (f=1)” metaforlarını kullanmaktadır. Öğrencilerin kullandıkları metaforların gerekçeleri incelendiğinde, konuşma insanların sıkıntılarını, mutsuzluklarını başkalarına anlatarak rahatlamasını sağlayan bir kavram olarak tanımlamaktadırlar. Mevcut çalışmada yer alan kategoriyle Altunkaya'nın (2017) “Rahatlama” kategorisi ve Bozpolat'ın (2015) “Rahatlama aracı” kategorisi benzerlik göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin konuşma becerisine ilişkin oluşturduğu metaforlar doğrultusunda, oluşturulan “Duygu ve düşüncelerin aktarımı” kategorisi en çok tercih edilen kategorilerden biridir. Öğrencilerin bu kategoride, “bülbul (f=1), saz (f=2), hayat (f=1), kitap (f=1), okumak (f=1), hakkını aramak(f=1), özgürlük (f=1), sohbet (f=1), teneke (f=1), duygu (f=1), su dolu kova (f=1), sanat (f=1), tören (f=1), düşünce (f=2), okul (f=1), anlatmak (f=1), zaman (f=1), sesli düşünme (f=1), hareket (f=1)” metaforları kullandıkları görülmektedir. Üretilen metaforların gerekçelerine bakıldığında, öğrenciler konuşma için duygularımızı, düşüncelerimizi ve yaşamımızdaki birçok şeyi anlatmada kullanılan bir araç olduğunu söylemektedirler. Benzer çalışmalar incelendiğinde, Ulu (2019) “Duygu ve Düşüncüyü İfade Etme” kategorisi, Bozpolat'ın (2015) “Duyguların Aktarım Aracı” kategorisiyle benzerlik göstermektedir. Güneş'e (2017: 108) göre konuşma, duyguların ve düşüncelerin sözlü olarak aktarılmasıdır. “Konuşma, herhangi bir konudaki duygu ve düşüncelerin, istek ve arzuların, olayların, tecrübelerin veya hayallerin sözlü olarak anlatılmasına denir” (Calp, 2005: 73'ten akt. Eyüp, 2013: 96). Mevcut çalışmadaki kategori incelendiğinde, öğrencilerin gerekçeleriyle konuşmanın tanımı arasında da ilişki olduğu söylenebilir.

Yansıtma kategorisinde, öğrenciler “Duyguyu ortaya çıkarmak (f=1), göz (f=1), sanat (f=4), jest mimik(f=1), kendini anlatma (f=2), ayna (f=1), kendini tanıtmak (f=1), ahlak (f=2), sevgi (f=1), duygularımız (f=1), temsilci (f=1), kendini ifade etme (f=1), yaşam(f=2)” metaforlarını kullanmaktadırlar. Öğrenciler, konuşmayı kelimelerle duyguların, düşüncelerin karşı tarafa yansıtılmasında ve insanların karakterlerini anlatmasında yardımcı olan beceri olarak nitelendirmektedir. Benzer çalışmalara bakıldığında, mevcut çalışmadaki “Yansıtma” kategorisiyle Bozpolat'ın (2015) “Kişiliği Yansıtma Aracı” kategorisinde benzerlik görülmektedir. Bireyler kendi iç dünyasında yaşadıklarını, karakterlerini, duygu ve düşüncelerini karşı tarafa aktarmada

konuşma becerisinde yararlanabilir. Öğrencilerin gerekçelerine dayanarak konuşma kavramı yansıtma aracı olarak da tanımlanabilir.

Araştırma bulgularına göre öğrenciler tarafından tercih edilen diğer kategorinin “Sonsuzluk” kategorisi olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler bu kategoride, “su (f=4), boş bir bardak (f=1), geri dönüşüm (f=1), fabrika (f=1), günler (f=1), zaman (f=1), tekrar (f=1), nefes (f=1), kuş (f=1), kelebek (f=1), rüzgâr (f=1), hava (f=1), uçak (f=1)” metaforlarını kullanmaktadır. Öğrenciler, konuşmayı sınırları olmayan, sonsuzluğa doğru akıp giden bir kavram olarak tanımlamaktadırlar. Alan içinde benzer çalışmalar incelendiğinde, öğrenme alanlarından yazma kavramına ilişkin algıların metaforik incelenmesinde “Sonsuzluk” kategorisine rastlanılmıştır. Araştırmadaki mevcut kategoriyle Tiryaki ve Demir’in (2016) “Sonsuzluk” kategorisi ve Baki ve Karakuş’un (2017) “Sonsuzluk Olarak Yazma” kategorisi benzerlik göstermektedir.

Konuşma becerisine ilişkin oluşturulan kategorilerden biri olan “Rahatsızlık verme” kategorisinde öğrenciler, “cam (f=1), yemek (f=1), XL beden (f=1), kule (f=1), çiçek (f=1), kağıt para (f=1), tehlike (f=1), ozon tabakası (f=1), şeker (f=1), müzik (f=1), silah (f=1), rap söylemek (f=1), kelebek etkisi (f=1), ayakkabı (f=1)” metaforlarını kullanmaktadır. Öğrenciler yazmayı insanları kıran, insanlar üzerinde yıkıcı etkisi olan ve aşırı konuşmanın zarar getirdiği bir beceri olarak nitelendirmektedir. Benzer araştırmalara bakıldığında, bu araştırmadaki “Rahatsızlık verme” kategorisiyle benzerlikler görülmektedir. Akkaya (2011) “Gereksizlik” kategorisi, Lüle Mert’in (2013) “Zor ve Sıkıcı Bir Eylem Olarak Konuşma” kategorisine benzerlik göstermektedir.

“Bilgi Edinme ve Öğrenme” kategorisinde öğrenciler, “sözlük (f=1), bilgi (f=3), kumbara (f=1), hikâye (f=1), çırak (f=1), hayat (f=1), altın (f=3), başarı (f=1), parlayan bir güneş (f=1), dal (f=1), insan (f=1)” metaforlarını kullanmışlardır. Öğrencilerin ürettikleri metaforların gerekçeleri incelendiğinde, konuşmayı içinde birçok kelime olan, öğrenme aşamasında katkı sunan, konuşma sırasında kelimelerin akılda kaldığı ve değerli bir beceri olarak ifade etmişlerdir. Temizyürek’e (2007: 120) göre konuşma, insanların bilgi ve birikimlerini paylaşmasında yardımcı olan bir araçtır. Konuşma becerisi ile ilgili yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde, mevcut çalışmadaki “Bilgi Edinme ve Öğrenme” kategorisiyle benzer bir çalışmaya rastlanılmıştır. Ulu’nun (2019) “Ön Koşulu Olması” kategorisi, Lüle Mert’in (2013) “Değerli Bir Eylem Olarak Konuşma” kategorisi, Özkan (2016) “Birleştirici ve Değer Kazandırıcı Bir Süreç Olarak

Konuşma” kategorisi, Altunkaya (2017) “Bilgilenme” kategorisi, Akkaya (2011) “Zengin Kelime Kadrosu” kategorisiyle benzerlik görülmektedir. Bireylerin zekâsının ilerlemesine katkı sağlayarak düşüncenin, bilginin, bilimin, tekniğin, uygarlığın ve kültürün gelişmesinde etkisi olan bir beceri olarak tanımlanmaktadır (Temizyürek, 2007:118). Buna göre konuşma becerisi, bilginin ve bilimin gelişip yaygınlaşmasında önemli bir faktördür.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda “Karmaşık olma” kategorisinde, “kokan çiçek (f=1), arkadaş (f=2), deniz üstündeki dalga (f=1), acı ve tatlı (f=1), sevgi ve nefret(f=1), bıçak (f=1), iyilik kötülük (f=1), zaman (f=1), sanat (f=1), rüzgâr(f=2), sihir (f=1), artı eksi (f=1), pozitif ve negatif (f=1)” metaforları kullanılmaktadır. Öğrencilerin metaforlar ile ilgili gerekçelerine bakıldığında, konuşmayı karmaşık duyguları ve düşünceleri içinde barındıran, insanlara bazen zarar verip bazen ise yaralarını saran, iyiliği ve kötülüğü içinde barındıran bir beceri olarak nitelendirmektedirler. Benzer çalışmalarda, mevcut çalışmadaki “Karmaşık olma” kategorisine benzer kategoriler görülmektedir. Lüle Mert’in (2013) “Karmaşık Bir Eylem Olarak Konuşma” kategorisiyle benzerliklere rastlanılmaktadır. Ferrand’a (2001) göre konuşma, basit ve kolay gibi görünse de sadece zihinsel ve fiziksel işlemin değil birçok karmaşık işlem sonucunda gerçekleşmektedir (Aktaran: Güneş, 2017: 108). Buna göre, duygular ve düşünceler konuşma becerisiyle ifade edilirken karmaşık bir süreçten geçmektedir.

“Yaşam” kategorisinde, “hayat (f=4), mum (f=1), savaş (f=1), süre(f=1), yürümek (f=1), hayal gücümüz (f=1), sanat (f=2), telefon (f=1), su (f=1)” metaforları yer almaktadır. Öğrencilerin kullandıkları metaforların gerekçeleri incelendiğinde öğrenciler, konuşmayı insanın hayatta olduğunu anlamaya yarayan, her şeyi güzelleştiren ve sonu gelen bir kavram olarak ifade etmektedirler. Benzer çalışmalara bakıldığında, mevcut çalışmadaki “Yaşam” kategorisiyle benzerliklere rastlanılmaktadır. Lüle Mert’in (2013) “Yaşam Kaynağı Olarak Konuşma”, “Yaşam Alanı Olarak Konuşma” “Yaşamın İçinden Bir Eylem Olarak Konuşma” kategorileri, Özkan (2016) “İnsanın Var Olma Sebebi Olarak Konuşma” kategorisiyle benzerlik görülmektedir.İnsanın evrende var olma şartı olarak nitelenen bir olgudur, konuşma (Ong, 2013’ten akt. Dombaycı ve Doğru, 2018: 44). Bilgiler ışığında. konuşma için insanın yaşam içinde yer almasını sağlayan bir eylem olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin konuşma becerisine ilişkin ürettikleri metaforlar doğrultusunda oluşturulan “Geri dönüşü olmama” kategorisinde, “yılan (f=1), ok (f=3), satmak (f=1), para (f=1), kuş (f=2), su (f=1) ve zaman (f=2)” metaforları yer almaktadır. Öğrencilerin kullandıkları metaforların gerekçelerine bakıldığında, öğrenciler konuşmayı söylenen sözlerin geri alınmadığı ve kalıcı olmayan bir beceri olarak nitelendirmektedirler. Alan içindeki çalışmalar incelendiğinde, mevcut kategoriyle benzer kategorilere rastlanılmamıştır. Mevcut çalışmada, “Geri dönüşü olmama” kategorisinde yer alan metafor ve gerekçelerinden yola çıkılarak konuşma aracılığıyla söylenen sözlerin geri alınmasının mümkün olmadığı söylenebilir. Bu gerekçelere göre konuşma, geri dönüşü mümkün olmayan bir beceri olarak tanımlanabilir.

“Yetenek” kategorisinde öğrenciler, “futbol (f=1), yetenek (f=4), güzel ahlak (f=1), kar tanesi (f=1), sanat (f=1), tiyatro (f=1), başarı (f=1), dil (f=1)” metaforlarını kullanmaktadırlar. Öğrencilerin kullandıkları metaforların gerekçeleri incelendiğinde, konuşmayı insanın en güzel yönü ve en önemli gücü olarak göstermektedirler. Beceri gerektiren, insanların yeteneklerini keşfetmesine yardımcı olan ve herkesin farklı konuştuğu bir unsur olarak nitelendirilmektedir. Benzer çalışmalara bakıldığında, Ulu’nun (2019) “Üslup Farklılığı Olması” kategorisiyle benzerlik görülmektedir.

Öğrenciler, “Özgürlük” kategorisinde “serbest bırakılan kuş (f=1), özgürlük (f=5), çiçek (f=1), yaşam (f=1), sanat (f=1), araba (f=1)” metaforlarını üretmişlerdir. En çok ifade edilen “özgürlük” metaforu olmuştur. Öğrencilerin ürettikleri metaforların gerekçeleri incelendiğinde, konuşmayı insanların istediklerini hür bir şekilde söyleyebilmede yardımcı olan bir araç olarak görmektedirler. Mevcut çalışmadaki “Özgürlük” kategorisiyle benzer çalışmalara rastlanılmaktadır. Özkan (2016) “Özgürlük ve Zenginlik Alanı Olarak Konuşma” kategorisiyle benzerlik görülmektedir.

“Süre” kategorisinde öğrenciler, “zaman (f=2), çalar saat (f=1), zaman akışı (f=1), dalga (f=1), su (f=3), şelale (f=1), ömür (f=1)” metaforlarını kullanmaktadır. Ortaokul öğrencileri kullandıkları metaforların gerekçelerinde, konuşmanın zaman gerektiren bir süreç olduğunu ve zamanı geldiğinde konuşulmaya başlandığını dile getirmektedirler. Benzer çalışmalara bakıldığında, Akkaya’nın (2011) “Gelişim” kategorisi, Ulu’nun (2019) “Geliştirilebilir Olması” kategorisiyle benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin ürettikleri metaforlardan oluşturulan kategori “Tasarlama” kategorisidir. Bu kategoride öğrenciler, “el emeği vazo (f=1), cam (f=1), asker (f=1), ev (f=1), saç (f=1)” metaforlarına yer vermektedir. Metaforların gerekçelerine bakıldığında, konuşmanın planlı olan ve şekil alabilen beceri olarak nitelendirmektedirler. Etkili ve güzel konuşabilmek için konuşma öncesi, konuşmaya hazırlık ve tasarlama çalışmaları yapılmaktadır (Güneş, 2017: 121). Buna göre konuşma, zihinsel hazırlık gerektiren bir beceri olarak tanımlanabilir.

Bu çalışmayla öğrencilerin kullandıkları metaforlarla oluşturulan “Yönlendirme” kategorisinde, “yarınlar (f=1), ahlak (f=1), araba direksiyonu (f=1), araba (f=1), araba sürmek (f=1)” metaforları kullanılmaktadır. Öğrenciler tarafından kullanılan metaforların gerekçelerine bakıldığında, konuşmanın bireylere katkı sağlayan, sözlerin geleceğe aktarılmasında, bireyleri yönlendiren bir beceri olarak tanımlamaktadırlar. Alan içinde benzer çalışmalar incelendiğinde, okuma kavramına ilişkin algıların metaforik incelenmesinde Bozpolat’ın (2015) “Yol Gösterici Olarak Okuma” kategorisi, Erdağı Toksun(2019) “Yol Gösteren” kategorisi, Karakuş ve Kozçetin (2016) “Yol Gösterme” kategorisiyle benzerlik göstermektedir. Konuşma, herhangi bir olay veya durum karşısında insanların birbirlerini yönlendirmesinde, yol göstermesinde veya hedefe ulaştırmasında etkili bir araç olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin konuşma becerisine ilişkin oluşturdukları metaforlarda yer alan kategori “Anlamsız olması” kategorisidir. Öğrencilerin kullandıkları metaforlar “Anlamsızlık (f=1) ve hayat (f=1)” metaforlarıdır. Metafor gerekçelerinde, öğrencilerin konuşmayı boş, anlamı olmayan bir kavram olarak belirtmişlerdir. Alan içi benzer çalışmalarda “Anlamsızlık” kategorisine benzer bir kategoriye rastlanılmamıştır. Benzer kategorilere rastlanılmadığı için alan dışında yapılan metafor çalışmaları incelendiğinde, mevcut çalışmadaki kategoriyle benzer kategori Akkaya’nın (2012) “Anlamsız ve Amaçsız Bir Yer Olarak Okul” kategorisinde görülmektedir.

Kız ve erkek öğrencilerin konuşma kavramına ilişkin ürettikleri olumlu metaforlar “İletişim” kategorisi altında toplanmışlardır. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin konuşmaya yönelik olumlu algılara sahip olduklarını ve konuşmayı duyguların, düşüncelerin, bilgilerin vb. kavramların aktarılmasını sağlayan bir iletişim aracı olarak gördükleri söylenebilir.

Kız ve erkek öğrencilerin konuşma kavramına ilişkin ürettikleri olumlu-olumsuz metaforlar ise “Karmaşık olma” kategorisi altında toplanmıştır. Kız ve erkek öğrencilerin konuşmayı olumlu-olumsuz olarak algıladıklarını, bunun yanı sıra kız ve erkek öğrencilerin konuşmayı her an başka bir duruma gelerek değişebilen bir eylem olarak da düşündükleri söylenebilir.

Kız öğrencilerinin konuşma kavramına ilişkin ürettikleri olumsuz metaforlar “Rahatsızlık verme” kategorisi altında toplanırken; erkek öğrencilerinki ise “Geri dönüşü olmama” kategorisi altında toplanmışlardır. Kız öğrenciler konuşmayı sıkıntı veren bir eylem olarak nitelendirirken; erkek öğrenciler ise konuşmayı telafisi mümkün olmayan bir eylem olarak belirttikleri söylenebilir.

Araştırmanın diğer bir alt problemini, “Kompozisyon yazmakta başarılı olduğumu düşünüyorum.” ve “Kompozisyon yazmakta başarılı olmadığımı düşünüyorum.” sorusu oluşturmaktadır. Alt problem doğrultusunda, öğrencilerin kompozisyon yazmakta başarılı olup olmadığı hakkındaki düşünceleri verdikleri cevaba göre incelenmiştir.

Araştırma verileri incelendiğinde, öğrenciler kompozisyon yazmakta başarılı olduklarını düşünmektedirler. “Yazmayı sevmek; beceriyi içselleştirmek, dış bir güç olmaksızın yazabilmektir” (Güney, 2016: 971). Buna göre öğrencilerin yazmakta başarılı olduklarını düşünmelerinde yazma becerisini özümsemeleri ve çevre tarafından baskı yapılmadığını bir göstergesi olarak düşünülebilir. Öğrencilerin bir kısmı da kompozisyon yazmakta başarılı olamadıklarını düşünmektedir. “Yazma süreci; öz yeterlik inançları, hedefe odaklanma, ilgi, değerler, başarı ve başarısızlığa verilen tepkiler gibi çeşitli değişkenlerden etkilenir” (Troia, Shankland ve Wolbers, 2012’den akt. Karakuş Tayşi ve Taşkın, 2018: 1174). Yazma sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları değişkenlerin herhangi birinde yaşanan bir aksaklık yazmaya karşı olumsuz bir tutum oluşmasına neden olabilmektedir. Öğrencilerin bir kısmının kompozisyon yazmakta başarılı olamadıklarını düşünmelerine yazma sürecinde kendilerini yetersiz hissetmeleri, yazmaktan hoşlanmamaları veya yazma sonucunda verilen dönütlerin bilgi verici ya da güdüleyici olmamasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Araştırmanın alt problemlerinden biride, “öğrencilerin yazma becerisine ilişkin sahip oldukları algılar nelerdir?” sorusudur. Alt problem doğrultusunda, öğrencilerin

yazma becerisine yönelik olumlu ve olumsuz algıları öğrencilerin ürettikleri metaforlardan yola çıkılarak incelenmiştir.

Araştırma verilerine göre öğrencilerin ürettikleri metaforlar incelendiğinde, yazma becerisine ilişkin olumlu algılara sahip oldukları görülmektedir. Öğrencilerin yazma becerisine yönelik olumlu algılarının olması yazmaya karşı ön yargılı olmadıklarının bir göstergesidir. Bu durumdan yola çıkılarak ders programlarında yer alan “Yazarlık ve Yazma Becerileri” dersinde öğrencilerin olumlu algılarının devam etmesini ve pekiştirmesini sağlayacak etkinliklere yer verilmelidir. Öğrencilerin yazma becerisinin geliştirilmesinde ve yazma etkinliklerinde metaforlardan yararlanılmaya da dikkat edilmelidir.

Yazma, herhangi bir konu hakkında bireylerin sahip olduğu bilgilerin, düşüncelerin, yaşantıların, duyguların ve hayallerin zihinde yapılandırıldıktan sonra dilin kurallarına uygun bir şekilde bütünlük içinde yazıya aktarılması olarak tanımlanmaktadır (Şengül, 2011: 24). Öğrenciler tarafından en çok ifade edilen kategorinin “Duygu ve düşüncelerin aktarımı” kategorisi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğu yazmayı duygu ve düşüncelerin aktarılmasında kullanılan bir beceri olarak gördükleri söylenebilir. Ortaokul öğrencilerin sıklıkla “düşünce (f=14), duygu (f=3), aktarma (f=3), anlatmak (f=2)” metaforlarını kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler yazma kavramını duygu, düşünce ve kendilerini anlatmada kullandıkları bir yöntem olarak nitelendirmişlerdir. Mevcut çalışmadaki “Duygu ve düşüncelerin aktarımı” kategorisiyle benzer çalışmalara ulaşıldığı görülmektedir. Tiryaki ve Demir’in (2016) “Aktarım” kategorisi, Ulu (2019) “Duygu ve Düşünceyi İfade Etme” kategorisi, Bozpolat’ın (2015) “Duygularına Şekil Verme Aracı” ve Müldür ve Çevik (2017) “İç Dünyayı Harekete Geçiren Bir Eylem” kategorileriyle örtüşmektedir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin yazma becerisine ilişkin oluşturduğu metaforlarda yer alan kategori ise “Rahatlama” kategorisidir. Öğrencilerin ürettikleri metaforlar doğrultusunda yazmayı “stres çarkı (f=2), arkadaş (f=3), sırlarımız (f=1), derman (f=1), eğlence (f=1), mutluluk (f=3), iyi bir insan (f=1), sanat (f=1), mektup (f=1), içini dökmek (f=4), içini boşaltma (f=1), yağmur damlası (f=1), terapi (f=1), ilaç (f=1), duygu (f=2), ağlamak (f=1), dostluk (f=1), huzur (f=1), servet (f=1), tatlı (f=1), su (f=2), derdini anlatmak (f=1), içi sevgi dolu balon (f=1), korkudan kurtulma (f=1), bir şeyi dökmek (f=1), türkü (f=1)” metaforlarıyla tanımlamaya çalışmışlardır. Benzer şekilde Baki ve Karakuş (2017) çalışmasında öğretmen adaylarının yazmayı arkadaş ve

terapi metaforlarıyla “Terapi Olarak Yazma” kategorisinde, Kana ve Yıldırım (2018) müzik dinleme, spor, nehir ve psikolojik terapi metaforlarını “Rahatlama” kategorisinde, Bozpolat (2015) sevgili, antidepresan, kalpteki gizli sözler, tek kişilik festival, ılık rüzgâr, huzur ve dostla sohbet metaforlarını “Rahatlama aracı” kategorisinde, Altunkaya (2017) yürümek, terapi ve ağrı kesici metaforlarıyla “Rahatlama” kategorisinde, Bulut ve Kuşdemir (2018) Oyun, İçini dökmek, hazine, deniz, duygu anlatıcısı, dans etmek, günlük tutmak, şelaleden akan su, şarkı “Deşarj olma aracı olarak yazma” kategorisinde, Sözdemir (2019) terapi, dost, arkadaş, dinlenme molası, ilaç, müzik, akan bir su, gözyaşı “Rahatlama” kategorisi başlıkları altında tanımlamışlardır. Yukarıda yer alan çalışmalar, mevcut çalışmada yer alan “Rahatlama” kategorisiyle benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin ürettikleri metaforların gerekçeleri incelendiğinde, öğrenciler tarafından yazma; içimizde yaşadığımız duyguları, sırları kâğıda yazarak stres atmaya yarayan, rahatlatan ve mutlu eden bir araç olarak nitelendirilmektedir.

“Sonsuzluk” kategorisinde “su (f=4), yol (f=4), dipsiz bir kuyu (f=1), sonsuzluk (f=1), ömür (f=1), tutku (f=1), araba (f=1), kalem (f=2), evren (f=1), sonsuz derinlik (f=1), rüzgâr (f=1), hikâye (f=1) ve bisiklet (f=1)” metaforlarını kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin kullandıkları metaforların gerekçelerine bakıldığında, öğrenciler tarafından yazma; derinlere inilen, hiç bitmeyen, tekrar tekrar yazılan sonu olmayan bir beceri olarak görülmektedir. Benzer çalışmalara bakıldığında, Baki ve Karakuş (2017) “Sonsuzluk Olarak Yazma” kategorisinde “gökkuşağı ve su” metaforları, Kana ve Yıldırım (2018) “Süreklilik” kategorisinde “suyun akışı ve akarsu” metaforları, Tiryaki ve Demir’in (2016) “Sonsuzluk” kategorisinde “ölümsüzlük ve derya” metaforlarıyla mevcut çalışmadaki “Sonsuzluk” kategorisiyle benzerlik görülmektedir.

Öğrencilerin yazma becerisine ilişkin ürettikleri metaforlar doğrultusunda, oluşturulan “Yakınlık” kategorisinde “dostluk(f=2),sır (f=2), kâğıt ile konuşma (f=1), arkadaş (f=5), içini boşaltmak (f=1), karakter (f=1), sanat (f=1), duygu (f=1), dert ortağı (f=1), sırdaş (f=1), ışık (f=1), su (f=1), sayılar (f=1), ev inşa etmek (f=1), okuma(f=1) ve kalem ve kâğıt (f=1)” metaforları yer almaktadır. Öğrencilerin ürettikleri metaforların gerekçeleri incelendiğinde, öğrenciler yazmayı; üzüntülerin, sevinçlerin, sırların paylaşıldığı, insanı rahatlatan, koruyan ve güven veren bir kavram olarak nitelendirmektedirler. Alan içinde benzer çalışmalar incelendiğinde, okuma kavramına

ilişkin algıların metaforik incelenmesinde “Yakınlık” kategorisine rastlanılmıştır. Karakuş ve Kozçetin’in (2016) “Yakınlık” kategorisi, Erdağı Toksun (2019) “Yakınlık” kategorisiyle benzerlikler göstermektedir.

Öğrencilerin yazma becerisine ilişkin oluşturdukları metaforlarda yer alan kategori “Bilgi edinme ve öğrenme” kategorisidir. Bu kategoride, öğrencilerin “ bilgi sahibi olmak (f=1), yıldız (f=1), kitap(f=2), ders (f=1), Türkçe (f=1), öğretmen (f=2), ezber (f=1), bilgi (f=3), bilgi topluluğu (f=1), okuma (f=2), matematik (f=1), başarı (f=1), tanımlama (f=1) , ağaç (f=1) ve düşünce (f=1)” metaforlarını kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler yazmayı; bilgilerin öğrenilmesini sağlayan, insanların düşüncelerini ve seviyelerini belirlemek için kullanılan bir araç olarak görmektedirler. Yazma becerisi ile ilgili yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde mevcut çalışmadaki “Bilgi Edinme ve Öğrenme” kategorisiyle benzer çalışmalara rastlanılmıştır. Bulut ve Kuşdemir’in (2018) “Bilgi Aktarma Aracı Olarak Yazma” kategorisinde yer alan metaforlar “bilgi ve kitap”, Ulu (2019) “Bilgi Edinme/Öğrenmeyi Sağlama” kategorisinde yer alan metaforlar “iş sahibi olma ve bilgisayar” çalışmadaki mevcut metaforları destekler niteliktedirler. Müldür ve Çevik’in (2017) ortaokul öğrencilerinin yazma becerisi için bilgi birikimlerini arttırmasına ve düşündürüp geliştirmesine vurgu yapan “öğrenmek, öğretmen, gelişmek, keşfetmek, doğa, Kristof Kolomb” gibi olumlu metaforlar kullandıkları tespit edilmiştir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda, “Bilgi edinme ve öğrenme” kategorisiyle diğer çalışmaların benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Öğrenciler, “Yansıma” kategorisinde “kendi dünyanı anlatma (f=1), hayat (f=1), telefon (f=1), duygularımız (f=1), insan (f=1), duyguyu dışa vurmak (f=1),kültür (f=1), hikâye (f=1), yol (f=1), karakter (f=1), sanat (f=1), hayal (f=1), kendini ifade etmek (f=1), kendini anlatmak (f=1)” metaforlarını kullanmışlardır. Metaforların gerekçelerine bakıldığında, öğrenciler yazmayı; kendi dünyalarını, düşüncelerini, duygularını, hayallerini ve karakterlerini yansıtan araç olarak nitelendirmektedirler. Mevcut çalışmadaki “Yansıma” kategorisiyle Karabaş ve Baki’nin (2017) çalışmasında yer alan “Yansıma Olarak Yazma” kategorisi, Kana ve Yıldırım’ın (2018) “Yansıma Kavramına Yönelik Metaforlar” kategorisi, Özkan (2016) “Yansıma Ögesi Olarak Yazma” kategorisi ve Sözdemir’in (2019) “Yansıma” kategorisinde benzerlikler görülmektedir.

Araştırma sonucunda “Yaratıcılık” kategorisinde öğrenciler, “Sanat (f=3),şiir (f=1), tekerleme (f=1), hayal (f=3), renkler (f=1), dal (f=1), kıyafet (f=1), kuş (f=1)”

metaforlarını ürettikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler tarafından üretilen metaforların gerekçelerine bakıldığında, yazmayı kendilerini farklı ve renkli bir dünyanın içinde bulmalarını sağlayan bir beceri olarak gördükleri söylenebilir. Çalışmada yer alan “Yaratıcılık” kategorisiyle Kana ve Yıldırım’ın (2018) “Sanatla İlgili Kavramlar” kategorisi, Tiryaki ve Demir’in (2016) “Sanat” kategorisi, Bulut ve Kuşdemir’in (2018) “Sanat Etkinliği Olarak Yazma” ve “Hayal Kurma Aracı Olarak Yazma” kategorileri ve Bozpolat’ın (2015) “Yaratıcı Bir Eylem Olarak Yazma” kategorisi benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin yazma becerisine ilişkin ürettikleri metaforlar doğrultusunda oluşturulan “Kaydetme aracı” kategorisinde “saklamak (f=1), anı (f=1), sır (f=1), aktarma (f=1), kitap (f=1), hafıza(f=1), anı defteri (f=1), flash bellek (f=1), mektup (f=1), çanta (f=2), kayıt altına almak (f=1)” metaforları yer almaktadır. Üretilen metaforların gerekçeleri incelendiğinde, öğrenciler için yazma; birçok şeyin nesilden nesile aktarılmasını sağlayan, kâğıda yazılan şeylerin saklanıp daha sonra okunması için geleceğe bırakılan bir beceri olduğu söylenebilir. Benzer çalışmalarda, mevcut çalışmadaki “Kaydetme aracı” kategorisine benzer kategorilere rastlanılmıştır. Bozpolat’ın (2015) araştırmasında, Türkçe öğretmen adaylarının yazma becerisi için geleceğe bilgi aktarıp hatırlatmak için kaydetmesine vurgu yapan “gelecek, ressam tablosu, fotoğraf, tarih yazma, kâtip” gibi olumlu metaforları kullandıkları görülmektedir. Ulu (2019) “Diğer dil becerileriyle ilişkili olması” kategorisinde yer alan “kayıt cihazı” metaforu da mevcut çalışmada yer alan metaforlarla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin yazma becerisine ilişkin oluşturduğu metaforlardan biri de “Rahatsızlık verme” kategorisidir. “Rahatsızlık verme” kategorisinde “işkence (f=7), kafese kapatılan kuş (f=1), renksiz duvar (f=1), sevmek (f=1), sanat (f=1)” metaforlarını kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin kullandıkları metaforların gerekçeleri incelendiğinde; duyguların, düşüncelerin veya bilgilerin nasıl yazılacağını bilememek, anlamlı sözlerin kurulamaması rahatsızlık vererek öğrencilerin yazma becerisini ızdırap verici bir eylem olarak nitelendirmesini sağlamaktadır. Benzer çalışmalar incelendiğinde, Ulu’nun (2019) “yazma güçlüğü” kategorisi, Lüle Mert’in (2013) “Zor ve Sıkıcı Bir Eylem Olarak Yazma” kategorisi, Bulut ve Kuşdemir (2018) “Sevilmeyen bir etkinlik olarak yazma” kategorisi, Sözdemir (2019), “Zorlanma” kategorisi mevcut çalışmadaki “Rahatsızlık verme” kategorisiyle benzerlik göstermektedir. “Ortaokul

öğrencilerinin yazmaya karşı olumsuz tutumlar geliştirdikleri, yazma kaygısı taşıdıkları, yazma etkinliklerini sıkıcı buldukları ve yazma kazanımlarına istenilen düzeyde ulaşamadıkları gibi hususlar, farklı araştırmacılar tarafından çeşitli araştırmalar sonucunda ifade edilmiştir” (Demir, 2013a; Deniz, 2003; Karakuş-Tayşi 2007; Sallabaş, 2007; Sis ve Bahşi, 2016; Tağa ve Ünlü, 2013; Zorbaz, 2010’dan akt. Mete ve Esendemir, 2020: 581). Araştırma sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin yazma sürecinde olumsuz duygular içerisinde olduğu söylenebilir.

“Yetenek” kategorisinde “beceri (f=1), el becerisi (f=5), yetenek (f=3), mutluluk (f=1) ve usta (f=1)” metaforları kullanılmaktadır. Üretilen metaforlarla ilgili gerekçeler incelendiğinde, öğrenciler tarafından yazma; psikomotor bir beceri, ustalık gerektiren, yapabilme gücünü elinde bulunduran ve geliştirilmesi mümkün olan bir kavram olarak görülmektedir. Benzer çalışmalar incelendiğinde, Ulu’nun (2019) “Psikomotor Beceri Gerektirmesi” kategorisi ve Bulut ve Kuşdemir’in (2018) “Fiziksel Bir Etkinlik Olarak Yazma” kategorisi mevcut çalışmadaki “Yetenek” kategorisiyle benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde, “Yaşam” kategorisinde “hayat (f=6), dolaşmak (f=1), zaman (f=1), doğa (f=1), kitap (f=1)” metaforları kullanılmaktadır. Öğrencilerin ürettikleri metaforların gerekçeleri incelendiğinde, yazma var olma sürecine benzetilerek sonu olan, satırlar arasında gezilen, hissedilen bir beceri olarak nitelendirilmiştir. Çalışmalar incelendiğinde, mevcut çalışmadaki “Yaşam” kategorisine benzer kategoriler görülmektedir. Tiryaki ve Demir’in (2016) Türkçe öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada, “Yaşam” kategorisinde “hayat ve insan” metaforları yer almaktadır. Lüle Mert’in (2013) yazma becerisine ilişkin yer verdiği kategoriler “Yaşam Kaynağı Olarak Yazma” , “Yaşamın İçinden Bir Eylem Olarak Yazma” ve “Yaşam Alanı Olarak Yazma” mevcut çalışmadaki kategoriyle benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmada, öğrencilerin “ihtiyaç” kategorisinde “organlarımız (f=1), kalp (f=1), hayatından bir parça (f=1), işlemler (f=1), yemek (f=1), eser (f=1), gereklilik (f=1), para (f=1)” metaforlarını kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler tarafından üretilen metaforların gerekçeleri incelendiğinde, her işin kolaylıkla yazmayla halledilebildiğini, yazma becerisinin hayatlarına anlam kattığını ve bir gereklilik olduğunu dile getirmişlerdir. Yazma becerisi ile ilgili yapılan diğer çalışmaları incelendiğinde mevcut çalışmadaki “İhtiyaç” kategorisiyle benzer çalışmalara rastlanılmıştır. Kana ve Yıldırım (2018) çalışmasında “İhtiyaç” kategorisi,

Altunkaya'nın (2017) ise çalışmasında "İhtiyaç" kategorisi, Lüle Mert'in (2013) "İhtiyaç Olarak Yazma" kategorisi, Özkan (2016) "Zorunlu Bir Eylem Olarak Yazma" kategorisinde yer alan metaforlar ve gerekçeleri birbirleriyle benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer kategorisi de "Kalıcılık" kategorisidir. Öğrenciler bu kategoride, "Mürekkep (f=2), İmza (f=1), Leke (f=1), İnsan (f=1), Kir (f=1), Bilgisayar (f=1), Çivi (f=1), Sevmek (f=1)" metaforlarını kullanmışlardır. Ortaokul öğrencileri yazma becerisini yaşamda iz bırakan, kaybolmayan ve geri silinmeyen bir kavram olarak nitelendirmişlerdir. Benzer çalışmalar incelendiğinde, mevcut çalışmadaki "Kalıcılık" kategorisi ile benzer çalışmalara rastlanılmıştır. Karakuş ve Baki'nin (2017) "Sonsuzluk" kategorisinde yer alan "gönül mürekkebi" metaforu ve Altunkaya'nın (2017) "Kalıcılık" kategorisiyle benzerlik görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin yazma becerisine ilişkin oluşturduğu metaforlar doğrultusunda oluşturulan kategori olan "Özgürlük" kategorisinde " özgürlük (f=2), özgür bir kuş (f=1), kapı (f=1), çocukluk (f=1)" metaforları kullanılmıştır. Öğrencilerin oluşturdukları metaforların gerekçeleri incelendiğinde, yazmayı sınırları olmayan, istedikleri gibi düşüncelerini ifade edip kendilerini özgür hissetmelerini sağlayan bir yol olarak nitelendirmişlerdir. Tirkayi ve Demir'in (2016) "Özgürlük" kategorisinde yer alan metaforlar "özgürlük (f=7) ve spor" metaforlarıdır. Özkan (2016), öğretmen adaylarının yazma becerisi için ürettiği metaforlardan "Özgürlük Alanı Olarak Yazma" kategorisini oluşturduğu görülmektedir. Yukarıda yer alan çalışmalar incelendiğinde, mevcut çalışmadaki kategoriyle benzerlik görülmektedir.

Araştırmada yazma becerisine ilişkin oluşturulan metaforlarda yer alan kategori "Birlikli olma" kategorisidir. Bu kategoride, öğrenciler "kumbara (f=1), yağmur damlaları (f=1), göl (f=1), sanat (f=1), su (f=1)" metaforlarını kullanmışlardır. Mevcut araştırma ile ilgili benzer çalışmalara bakıldığında Bozpolat'ın (2015) Türkçe öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada "Birlik Sonucu Oluşan Bir Eylem Olarak Yazma" kategorisinde yer alan "yağmur ve divit" metaforlarıyla Karakuş ve Baki'nin (2017) "Birlik Olarak Yazma" kategorisinde yer alan "çınar ağacı, zaman, kumbara ve üniversite" metaforları arasında benzerlik olduğu görülmektedir.

"Yönlendirme" kategorisinde, "hayat (f=1), matematik (f=1), kanun (f=1)" metaforları kullanılmaktadır. Öğrencilerin yazma kavramını nasıl algıladıkları incelendiğinde, hayatlarında izler taşıyan, uyulması gereken kuralları olan ve bizi

yönlendiren bir kavram olarak algıladıkları görülmektedir. Benzer çalışmalara bakıldığında, mevcut çalışmadaki “Yönlendirme” kategorisi ile benzer kategorilere rastlanılmaktadır. Karabaş ve Baki'nin (2017) “Rehber Olarak Yazma” kategorisi, Bozpolat'ın (2015) “Kurallı Bir Eylem” kategorisi, Bulut ve Kuşdemir'in (2018) “Kurallı Bir Etkinlik Olarak Yazma” kategorisiyle benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonucunda oluşturulan “Süre” kategorisinde “çiçek (f=1), büyümek (f=1) ve zaman (f=1)” metaforları yer almaktadır. Öğrenciler yazmayı bir zaman gerektiren bir beceri olarak nitelendirmişlerdir. Kana ve Yıldırım'ın (2018) Türkçe öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada “Zamanla Gelişen Kavramlar” kategorisine yer verildiği görülmektedir. Kategoride yer alan metafor ve gerekçelerle benzerlikler görülmektedir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin yazma becerisine ilişkin oluşturduğu metaforlarda yer alan kategori ise “Belirsiz olma” kategorisidir. Bu kategoride, öğrenciler “ölüm (f=2) ve kader (f=1)” metaforlarını kullanmışlardır. Öğrencilerin kullandıkları metaforların gerekçelerine bakıldığında ne yazacaklarını ve yazı yazarken ilhamın gelip gelmeyeceğini bilmediklerini ifade etmişlerdir. Yazma becerisi ile ilgili yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde mevcut çalışmadaki “Belirsiz olma” kategorisiyle benzer bir çalışmaya rastlanılmıştır. Müldür ve Çevik (2017) “Belirsiz Bir Süreç” kategorisi ile öğrencilerin yazma kavramını bir süreç olarak algıladıklarını ve bu sürecin sınırlarının olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırmada yazma becerisine ilişkin kullanılan metaforlarda yer alan kategori “Karmaşık olma” kategorisidir. Bu kategoride, öğrenciler “saat (f=1), çiçekler (f=1) ve sanat (f=1)” metaforlarını kullanmışlardır. Benzer çalışmalara bakıldığında, Lüle Mert(2013) “Karmaşık Bir Eylem Olarak Yazma” kategorisiyle Karakuş ve Baki'nin (2017) “Karmaşa Olarak Yazma” kategorisi mevcut araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Evans'a (2001: 1) göre yazma temel dil becerileri arasında en son gelişen ve birçok bilişsel süreci içinde barındırmasından dolayı insanları zorlayan karmaşık bir beceridir (Tok ve Potur, 2015: 2).

Öğrencilerin yazma becerisi ile ilgili ürettikleri metaforlarda yer alan kategori “Çaba gösterme” kategorisidir. Bu kategoride, öğrenciler alın teri (f=1) ve matematik işlemi (f=1) metaforlarını kullanmışlardır. Bu kategorideki metaforlar incelendiğinde, yazmanın emek ve çaba gerektiren bir beceri olduğu söylenebilir. Benzer şekilde

Müldür ve Çevik (2017) ortaokul öğrencileriyle yazma becerilerine ilişkin yaptığı çalışmada “ Amaçlı ve Çaba Gerektiren Bir Eylem” kategorisiyle mevcut çalışmadaki “Çaba gösterme” kategorisiyle benzer kategoriye ulaşıldığı görülmektedir.

Araştırmada öğrenci “iletişim” kategorisinde “telefon (f=1)” metaforunu kullanmıştır. Metaforun gerekçesi incelendiğinde yazma kavramını insanların birbiriyle karşılıklı bağ kurmasında bir etken olarak görmektedir. Mevcut çalışmadaki “İletişim” kategorisiyle benzer çalışmalar tespit edilmiştir. Kana ve Yıldırım (2018) “İletişime Yönelik Metaforlar kategorisi, Altunkaya (2017)”İletişim” kategorisi, Lüle Mert’in (2013) “İletişim Ögesi Olarak Yazma” kategorisiyle benzerlik görülmektedir.

Kız ve erkek öğrencilerin yazma kavramına ilişkin ürettikleri olumlu metaforlar ise “Duygu ve düşüncelerin aktarımı” kategorisi altında toplanmıştır. Buna göre, öğrencilerin yazmayı insanların iç dünyalarını ya da zihinlerinde tasarladıkları fikirlerini insanlara aktarılmasında kullanılan bir eylem olarak gördükleri söylenebilir.

Kız ve erkek öğrencilerin yazma kavramına ilişkin ürettikleri olumlu-olumsuz metaforlar ise “Karmaşık olma” kategorisi altında toplanmıştır. Kız ve erkek öğrenciler yazmayı farklı ve zıt birçok şey içerisinden oluşan bir kavram olarak belirttikleri söylenebilir.

Kız öğrencilerinin yazma kavramına ilişkin ürettikleri olumsuz metaforlar “Rahatsızlık verme” kategorisi ve “Sonsuzluk” kategorisi altında toplanırken; erkek öğrencilerinki ise “Rahatsızlık verme” kategorisi altında toplanmışlardır. Kız öğrencilerin bir kısmı yazmayı huzursuz bir eylem olarak nitelendirirken; bir kısmı ise hiç bitmeyen bir eylem olarak görmektedir. Erkek öğrenciler ise yazmayı huzursuzluk veren, can sıkıcı bir eylem olarak nitelemektedirler.

SONUÇ

Konuşma becerisiyle ilgili araştırma sonuçları genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin konuşma kavramını farklı metaforlarla anlattığı görülmektedir. Ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin ürettikleri metaforların kavramsal kategorilerine bakıldığında, öğrencilerin en çok “İletişim”, “İhtiyaç”, “Rahatlama”, “Duygu ve düşüncelerin aktarımı” ve “Yansıtma” kategorilerine ait metaforlar ürettikleri görülmüştür.

Çalışmaya katılan öğrenciler konuşma kavramına ilişkin algılarını ifade ederken olumlu metaforlar kullanmışlardır. Araştırma sonuçlarında, öğrencilerin konuşma kavramına yönelik algılarını bir bütün olarak incelediğimizde öğrenciler, konuşmayı

insanların birbirlerini anlamada kullandıkları bir araç olarak nitelendirmektedirler. Bununla birlikte öğrenciler, konuşma kavramını duygu ve düşünceleri aktarmada ihtiyaç duyulan, kendisini yansıtmada, korkularını, kaygılarını ve öfkesini yenmede kullanılan bir eylem olarak da görmektedirler.

Yazma becerisiyle ilgili araştırma sonuçları genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin yazma kavramını farklı metaforlarla anlattığı görülmektedir. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin ürettikleri metaforların kavramsal kategorileri incelendiğinde, öğrencilerin en çok “Duygu ve düşüncelerin aktarımı”, “Rahatlama”, “Yakınlık”, “Sonsuzluk” ve “Bilgi edinme ve öğrenme” kategorilerine ait metaforlar ürettikleri görülmüştür.

Çalışmaya katılan öğrenciler yazma kavramına ilişkin algılarını ifade ederken olumlu metaforlar kullanmışlardır. Araştırma sonuçlarında, öğrencilerin yazma kavramına yönelik algılarını bir bütün olarak değerlendirdiğimizde yazmayı daha çok iç dünyalarını ve zihinlerindeki görüşlerini başkalarıyla paylaşmadaki bir araç olarak görmektedirler. Bununla birlikte öğrenciler için yazma; korkularından, kaygılarından ve öfkelerinden kurtularak rahatlama sağlayan, yakın bir bağ kurulan ve sonsuza kadar süren bir eylemdir.

ÖNERİLER

- Öğrencilerin konuşma ve yazma kavramlarıyla ürettikleri metaforlar incelendiğinde ortak kategorilerin fazla olduğu görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda, konuşma ve yazma becerilerine yönelik yapılan etkinlikler birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olabilir.

- Konuşma becerisini kazandırmaya yönelik seçmeli dersler ders programlarında yer almalıdır. Türkçe öğretmenleri tarafından sınıf içinde konuşma becerilerine ilişkin etkinlik ve çalışmalara yer verilmesi önerilir.

- Araştırma sonucundan yola çıkılarak konuşma becerilerini kazandırmaya yönelik hazırlanan ders içeriklerinde “İletişim, İhtiyaç, Rahatlama, Duygu ve düşüncelerin aktarımı ve Yansıma” kategorilerine yönelik etkinliklere yer verilebilir.

- Öğrencilerin bir kısmının yazma eylemine karşı göstermiş olduğu olumsuz algılardan dolayı yazma etkinlikleri planlanırken sınıf içi etkinliklerde kısa ve eğlendirici çalışmalara yer verilebilir.

- Araştırma sonucundan yola çıkılarak yazma becerilerini kazandırmaya yönelik hazırlanan ders içeriklerinde “Duygu ve düşüncelerin aktarımı, Rahatlama, Yakınlık, Sonsuzluk ve Bilgi edinme ve öğrenme” kategorilerine yönelik etkinlikler ön planda tutulabilir.

- Bu araştırma sadece Siverek ilçe merkezindeki ortaokullarda 7. sınıf öğrencileriyle yapılmıştır. Benzer bir araştırma farklı bölgelerde, farklı ğretim kademelerinde ve farklı sınıflarda geniş kapsamlı bir şekilde yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, N. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Metafor Örneklerinin İncelenmesi Malatya İli Battalgazi İlçesi Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Afacan, Ö. (2011). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının “Fen” ve “Fen ve Teknoloji Öğretmeni” Kavramlarına Yönelik Metafor Durumları. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 1242-1254.
- Akkaya, A. (2011). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Kavramına İlişkin Algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 1-9.
- Akkaya, E. (2012). *Ortaöğretim Öğrenci ve Öğretmenlerinin Okul ve İdeal Okul Kavramlarının Metafor Yoluyla Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aksan, D. (2004). *Dilbilim ve Türkçe Yazıları*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Aksan, D. (2016). *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2017). *Yazılı ve Sözlü Anlatım* (Yirmi Üçüncü Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyol, C. (2017). *Metaforların Kullanım Alanları ve Faydaları*. İçinde; Metafor ve Eğitimde Metaforik Çalışmalar İçin Bir Uygulama Rehberi, (Ed: Bahadır Kılcan), (ss. 51-92). Ankara: Pegem Akademi.
- Altunkaya, H. (2017). Açık Öğretim Okulu Öğrencisi Hükümlü ve Tutukluların Konuşma ve Yazma Kavramına İlişkin Algıları. *7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*.
- Arslan, M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim Öğretim Açısından İncelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 171, 100-108.
- Aydın, İ. H. (2006). Bir Felsefî Metafor “Yolda Olmak”. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6(4), 9-22.
- Aydın, İ. S. ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe Öğretmen Adaylarının “Öğretmen” ve “Öğrenci” Kavramlarına İlişkin Kullandıkları Metaforlar. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 818-842.
- Aykaç, N. ve Çelik, Ö. (2014). Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Eğitim Programına İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 328-340.
- Aytaş, G. ve Çeçen, M.A. (2010). Ana Dili Eğitiminde Dil Bilgisi Öğretiminin Yeri ve Önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 77-89.
- Bahadır, E. ve Özdemir, A.Ş. (2012). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 26-40.
- Baki, Y. ve Karakuş, N.(2017).Öğretmen Adaylarının Yazmaya İlişkin Algıları ve Yazma Sürecinde Karşılaştıkları Güçlükler: RTEÜ Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(1) , 573-593.
- Banguoğlu, T. (2015). *Türkçenin Grameri* (Onuncu Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Belet, Ş. D. ve Yaşar, Ş. (2007). Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 69-86.

- Beşkardeş Günay, S. (2007). *Üstün Zekâlı Ve Özel Yetenekli Öğrencilerin Yabancı Dil (İngilizce) Öğretiminde Metafor Sisteminin Uygulanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Bozpolat, E. (2015). Türkçe Öğretmen Adaylarının Dört Temel Dil Becerisine İlişkin Metaforik Algıları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 10(11), 313-340.
- Bulut, P. ve Kuşdemir Y. (2018). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Okuma ve Yazmaya İlişkin Algılarının Metaforlar Yoluyla Analizi. *TÜBAV Bilim*, 11(1), 74-86.
- Cebeci, O. (2019). *Metafor ve Şiir Dilinin Yapısal Özellikleri* (İkinci Baskı). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Ceran, D. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1151-1169.
- Çavuşoğlu, A. (2006). Ana Dili Edinimi Önemi ve Geliştirilmesi. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(1), 37-46.
- Çerçi, A. (2015). Türkçe Öğretmenlerinin Öğrencilerin Konuşma Becerisini Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 186-204.
- Demir, C. ve Yapıcı, M. (2007). Anadili Olan Türkçenin Öğretimi ve Sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 177-192.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Doğan, Y. (2014). *Dinleme Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme. İçinde; Türkçe Öğretimi El Kitabı* (İkinci Baskı). (Ed: A.Güzel ve H. Karatay), (ss. 151-180). Ankara: Pegem Akademi.
- Dombaycı, M. A. ve Doğru, S. G. (2018). Felsefi Eylem Olarak Yazma ve Konuşma İlişkisi. *Dört Öge*, 13, 43-58.
- Erdağı Toksun, S. (2019). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 144-157.
- Erdem, İ. (2013). Konuşma Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Konuşma Bozuklukları ve Bunları Düzeltme Yolları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 415-452.
- Ergin, M. (2009). *Türkçe Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayın/Tanıtım.
- Göçer, A. (2018). *Yazma Eğitimi* (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. ve Taşgın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*, (İkinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gültekin, M. (2013). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Eğitim Programı Kavramına Yükledikleri Metaforlar. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 126-141.
- Güneş, F. (2017). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller* (Beşinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Güney, N. (2016). *Öğretmenlerin Yazma Eğitimine Yönelik Düşünceleri*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 5(2), 970-985.
- İbret, B. Ü ve Aydınöz, D. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin “Dünya” Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 85-102.
- Kana, F. ve Yıldırım G. (2018). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Eğitimine Yönelik Algıları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(28), 269-280.
- Kansızoğlu, H. B. (2012). Konuşma Dili ve Yazı Dili Etkileşimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 217-235.
- Kaplan, M. (2016). *Kültür ve Dil* (Otuz Dördüncü Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.

- Karadağ, Ö. ve Maden, S. (2014). *Yazma Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme. İçinde; Türkçe Öğretimi El Kitabı* (İkinci Baskı). (Ed: A.Güzel ve H. Karatay), (ss. 265-306). Ankara: Pegem Akademi.
- Kararımak, Ö ve Güloğlu, B. (2012). Metafor: Danışan ve Psikolojik Danışman Arasındaki Köprü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (37), 122-135.
- Karakuş Tayşi, E. ve Taşkın, Y. (2018). Ortaokul Öğrencileri İçin Yazma Kaygısı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 1172-1189.
- Karakuş, N. ve Kozçetin, K. (2016). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 387-404.
- Karamehmet, B. (2012). *Kurumsal İletişimde Metafor*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kavcar, C. (1983). Düzgün Yazmanın Önemi ve Yolları. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16, 13-15.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Hasırcı, S. (2016). *Türkçe Öğretimi Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin* (Dokuzuncu Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kocabıyık Onat, O. (2015). Olgubilim ve Gömülü Kuram: Bazı Özellikler Açısından Karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 55-66.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kuru, O. ve Güneş, F (2017). Akıcı Konuşma Problemi Yaşayan İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 33-47.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2015). *Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil* (İkinci Baskı). (Çev: G.Y. Demir). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Lüle Mert, E.(2013). Türkçe Öğretmen Adayların Dört Temel Dil Becerisine İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(27), 357-372.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Üçüncü Baskı). (Çev. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayın.
- Mete, F. ve Ayrancı Bağcı, B. (2016). Dil ve Edebiyata İlişkin Algıların Metaforlar Yoluyla İncelenmesi. *Dede Korkut Dergisi*, 11, 53-64.
- Mete, F. ve Esendemir, N. (2020). Türkçe Öğretmenlerinin Yazma Stratejilerine Dair Görüşleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal of Education Faculty)*, 17(1), 579-602.
- Morgan, M. (1998). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor*. (Çev. Gündüz Bulut). Ankara: BZD Yayıncılık.
- Müldür, M. ve Çevik, A. (2017). Secondary School Students Perceptions of Writing Skill: A Metaphor Analysis Study. *SDU International Journal of Educational Studies*, 4(2), 54-70.
- Onan, B. (2014). Türkçenin Ana Dili Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. İçinde; *Türkçe Öğretimi El Kitabı* (İkinci Baskı). (Ed: A. Güzel ve H. Karatay), (ss. 107-131). Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.

- Özkan, E. (2016). Öğretmen Adaylarının “Konuşma” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *3rd International Congress on Social Sciences, Chinato Adriatic*, 27-30.
- Özkan, E. (2016). Öğretmen Adaylarının “Yazma” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *3rd International Congress on Social Sciences, Chinato Adriatic*, 179-184.
- Pesen, A., Kara, İ. ve Gedik, M. (2015). Çocuk Gelişimi Bölümü 2. Sınıf Öğrencilerinin “Müdür” Kavramına İlişkin Metafor Algıları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 28-48.
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131–155.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Sever, S. (2015). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme* (Altıncı Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Soydemir, Ş. S. (2011). *Okul Öncesi Öğretmen ve Ebeveynlerinin Birbirlerini ve Okul Öncesi Çocuklarını Nasıl Algıladıklarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sözdemir, S. (2019). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazmaya Yönelik Algıları. 3. *Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu (USEAS2019)*, 73-79.
- Şengül, M. (2011). *İlköğretim II. kademe Türkçe Öğretiminde Yazma Becerilerine Yönelik Öğretim ve Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımlarının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Şeyihoğlu, A. ve Gençler, G. (2011). Hayat Bilgisi Öğretiminde “Metafor” Tekniğinin Kullanımı. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8(3), 83-100.
- Temizkan, M. (2011). Öğretmen Adaylarının Temel Dil Becerilerinden Okuma ile ilgili Kavramları Öğrenme Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 29-47.
- Temizyürek, F. (2007). Çocukta Dil Gelişim Süreci. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 7, 169-176.
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim İkinci Kademe Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 113-131.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2017). *Konuşma Eğitimi* (Yedinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Tiryaki, E. N. ve Demir, A. (2016). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Becerisine Yönelik Metaforik Algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 18-27.
- Tok, M. ve Potur, Ö. (2015). Yazma Eğitimi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Eğilimleri (2010-2014 Yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25.
- Tunç, A. ve Atılgan, A. (2017). Algı Üzerine Kurulu Yönelimsel Bir Anlayış: Algı Yönetimi. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 3(3), 228-238.
- Türk Dil Kurumu (2018). “Büyük Türkçe Sözlük”, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 02.09.2018).
- Türk Dil Kurumu (2020). “Güncel Türkçe Sözlük”, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 25.03.2020).
- Türk Dil Kurumu (2020). “Güncel Türkçe Sözlük”, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 25.03.2020).

- Türk Dil Kurumu (2020). “Güncel Türkçe Sözlük”, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 15.02.2020).
- Türk Dil Kurumu (2020). “Güncel Türkçe Sözlük”, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 16.02.2020).
- Ulu, H. (2019). Öğretmen Adaylarının Dinleme, Konuşma, Okuma ve Yazma Becerilerine İlişkin Metaforik Algıları. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 272-314.
- Ünalın, Ş. (2007). *Sözlü Anlatım* (İkinci Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Vardar, B. (2007). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim Dilbilgisi Konularının Çocuğun Bilişsel Düzeyine Uygunluğu. *İlköğretim Online Dergi*, 3(2), 26-34.
- Yaşar, Ş. ve Girmen, P. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersi Konuşma ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 13-23.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Onuncu Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, C. (Ed.). (2010). *Yeni Öğretim Programına Göre Türkçe Öğretimi* (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz Aydın, Z. (2007). *Sınıf Öğretmenlerine Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Ek 1: Araştırma İzni.....	106
Ek 2: Veri Toplama Aracı.....	109
Ek 3: Etik Kurul Kararları	110

EKLER

Ek 1: Araştırma İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 29/04/2019-E.14451

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 70813604-044-
Konu : Anketler

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 03.04.2019 tarih ve 15761665-302.08.01-11688 sayılı yazınız,
b) 19.04.2019 tarih ve 26292541-44-7991307 sayılı yazı.

Enstitünüz Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülendam ASLAN'ın, "7.Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Becerileriyle İlgili Metaforik Algıları: Siverek İlçesi Örnekleme" başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili Şanlıurfa Siverek İlçesinde bulunan ilgi (a) yazınız ekinde belirtilen okullarda anket çalışması yapmasının uygun görüldüğüne ilişkin Şanlıurfa Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün ilgi (b) sayılı yazısının bir sureti ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-izmalıdır
Prof.Dr. Murat PEKER
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: 1-İlgi (b) sayılı yazı sureti (1 sayfa)

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://ebys.aku.edu.tr/enVision/Dogrula/6L4Y5LJ>

Adres: Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Kampüsü Rektörlük Binası B
Blok Kat:1 Afyon
Telefon:0272 2281124 Faks:0272 2281181
e-Posta:gensek@aku.edu.tr

Bilgi için: Kadir Birduman
Unvanı: Memur

AKÜ Gelen No: 26/04/2019-7926

T.C.
ŞANLIURFA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 26292541-44-E.7991307
Konu : Araştırma İzni (Gülendam ASLAN)

19.04.2019

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 04.04.2019 tarihli ve 3660 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülendam ASLAN'ın "7.Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Becerileriyle İlgili Metaforik Algıları: Siverek İlçesi Örnekleme" konulu tez çalışması kapsamında hazırlanan uygulamanın Müdürlüğümüze bağlı Siverek İlçesinde bulunan İsmet Paşa Ortaokulu, Halil Gürpınar Ortaokulu, Selim Pınar Ortaokulu, Şirinkuyu Ortaokulu, Ahmet Arif Ortaokulu ve Şehit Cuma İbiş Ortaokulunda uygulama yapılmasına ilişkin ilgi yazı ve ekleri değerlendirilmiş olup;

Söz konusu uygulamanın sonuçlarının Müdürlüğümüze paylaşılması ve uygulamanın eğitim öğretim faaliyetini aksatmadan, veli izin belgesi alınıp, gönüllülük esasına dayalı olarak 14.06.2019 tarihine kadar yapılmasında herhangi bir sakınca görülmemiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Erdal ŞEKEROĞLU
İl Millî Eğitim Müdür V.

Güvenli Elektronik İmza ile
Asli ile Aynıdır
22.04/2019

Mustafa KUTLU
İl Millî Eğitim Müdürü

Adres: Hamidiye Mahallesi, Necmettin Cevheri Biv No:20, 63300
Şanlıurfa Merkez/Haliliye/Şanlıurfa
Elektronik Ağ:
e-posta:

Bilgi için: Mehmet TOSUN

Tel: 0 (414) 280 63 57
Faks: 0 (414) 280 63 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 27c6-6f7b-37bd-bac8-bc02 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
SİVEREK KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 66689391-199-E.8016323
Konu : Tez Çalışması

22/04/2019

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
SİVEREK

Müdürlüğümüze bağlı Enver Akıl Karakeçi Ortaokulunda görev yapan Gülendam ASLAN'ın ilçemiz Merkez Ortaokullarına yönelik tez çalışması talebi üzerine İlçe Kültürel Faaliyetler Komisyonunca yapılan değerlendirme sonucunda söz konusu faaliyetlerde T.C Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak yürürlükte olan tüm yasal düzenlemelerde belirtilen hüküm , esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, okul müdürlüğünün sorumluluğunda ve derslerin aksatılmaması kaydıyla, gönüllük esasıyla ailet çalışması düzenlemesi müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Önder ANDIÇ
Milli Eğitim Şube Müdürü

Uygun görüşle arz ederim.
Nuri KAPANOĞLU
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
22/04/2019
Mustafa ÇİFTÇİLER
Siverek Kaymakamı

EK:
Yazı ve ekleri
Komisyon Tutanağı

Adres:
Elektronik Adres:
E-posta:

Bilgi için: Müfettiş Feri ERGÜR
Tel:
Faks:

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakcuigi.izmir.gov.tr> adresinden: 97d9-e737-3998-bcff-9b93 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2:Veri Toplama Aracı

KİŞİSEL BİLGİLER

Sevgili Öğrenciler,
Aşağıda size uygun olan seçeneğe “X” işareti koyunuz.

Cinsiyetiniz: Erkek ( )
Kız ( )

Türkçeyi güzel konuştuğumu düşünüyorum: ( )

Türkçeyi güzel konusamadığımı düşünüyorum: ( )

Kompozisyon yazmakta başarılı olduğumu düşünüyorum: ( )

Kompozisyon yazmakta başarılı olamadığımı düşünüyorum: ( )

KONUŞMA VE YAZMA ANKET FORMU

1. Sevgili Öğrenciler,

Lütfen, aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerleri kendi düşüncelerinize göre doldurunuz.

Not: Yaptığınız benzetmeyi açıklamak için “çünkü” bölümünden sonra istediğiniz kadar yazabilirsiniz.

Konuşma.....gibidir; çünkü .....

2. Sevgili Öğrenciler,

Lütfen, aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerleri kendi düşüncelerinize göre doldurunuz.

Not: Yaptığınız benzetmeyi açıklamak için “çünkü” bölümünden sonra istediğiniz kadar yazabilirsiniz.

Yazma.....gibidir; çünkü .....

Ek 3: Etik Kurul Kararları

Evrak Tarih ve Sayısı: 28/03/2019-E.11129

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : 31731878-050.01.04-
Konu : Etik Kurul Kararları

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 14.03.2019 tarihinde yapılan toplantısında biriminize ilişkin alınan karar ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim

e-imzalıdır
Prof.Dr. Mehmet KARAKAŞ
Etik Kurulu Başkanı

Ek: Etik Kurul Kararları

Dağıtım:
Temel Eğitim Anabilim Dalı Başkanlığına
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Müdürlüğüne
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığına
Sosyoloji Anabilim Dalı Başkanlığına
Sandıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Müdürlüğüne
İşletme Anabilim Dalı Başkanlığına
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
Başkanlığına
Dinar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Müdürlüğüne
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim
Dalı Başkanlığına
Eğitim Fakültesi Dekanlığına

Mevcut Elektronik İmzalar

MEHMET KARAKAŞ (Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanlığı - Etik Kurulu Başkanı)
Evrakı Doğrulamak İçin : <https://ebys.aku.edu.tr/en/Vision/Dogrula/6L4JU1L>

Adres: Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü
Hukuk Müşavirliği
Telefon:4440303 Faks:02722281408
e-Posta:hukukm@aku.edu.tr

Bilgi için: İsa Aydın
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 02722181073

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARARLARI

TOPLANTI SAYISI:02

KARAR TARİHİ:14.03.2019

KARAR 2019/41

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Gülendım ASLAN'ın "7.Sınıf (Ortaokul 3.Sınıf) Öğrencilerinin Anlatma (Konuşma ve Yazma) Becerileriyle İlgili Metaforik Algıları: Urfa Siverek İlçesi Örneklemini" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında kullanacağı veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi.

*Projede yürütücü olarak adı geçen Etik Kurul Üyesi Prof.Dr.Celal DEMİR'in oy kullanma hakkı yoktur.

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

Gülendam ASLAN, 1991 yılında Adana'nın Seyhan ilçesinde doğdu. İlköğretimini Selçuk İlköğretim Okulu'nda tamamladı. Eğitim hayatına Adana Kız Lisesi'nde devam etmiştir. 2014 yılında Erciyes Üniversitesi Ziya Eren Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi bölümünden mezun olmuştur. 2017-2018 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır.

